

Constelații diamantine

Anul II, Nr. 6 (10)
Iunie 2011

Revistă de cultură universală,
editată sub egida Ligii Scriitorilor Români

Janet NICĂ

În căutarea concretului pierdut eseu despre Eminescu

Sabin Bălașa - *Luceafărul Eminescu*

Când auzi că Filosofia, regina gândurilor, este, de câteva secole încoace, mereu detronată și purtată, cu cătușe la mâini, pe toate ulițele satului și ale urbei, când vezi că Platon, Aristotel, Kant și Hegel, „cei patru mari ai lumii” (Constantin Noica), au fost argați în curtea Rațiunii suverane, îți vine a zice, odată cu Poetul nostru că „toate-s nemică”.

Gândul, încordat asupra-și, a rămas un tărâm zaharos și saharos, deșert deșertat în deșertăciune. Parcă piramidele, silogisme de piatră disciplinată, s-ar prăbuși iar faraonii, irigați de Nilul iluziei divine, încercând să-și salveze lutul prin geometrie, s-ar lăsa, soldați neinstruiți, la vatră.

Veghea Rațiunii a născut și mai naște încă monștri, un bestiar care îl încurcă pe Dumnezeu să-i vadă pe oameni. Încet-încet, Filosofia, punte de aur spre Absolut, s-a făcut țândări. Rămași fără văzduh, oamenilor le cad în creștet săgețile aruncate spre Zamolxe, Buda, Vișnu sau Yahve. Neutra și impresionala Rațiune n-a trimis niciodată dincolo de acoperiș. La streășina ei de tinichea inoxidabilă, niciodată rându-nelele nu și-au făcut cuiburi.

Dar, de la Nietzsche, Heidegger, Horkheimer, Adorno, Bataille,

Foucault și Derrida încoace, instinctul, armăsar de jeratic, intră adesea în grădina cu salăți a Rațiunii și vine să ne aducă povești.

Eminescu este, sigur, cea mai frumoasă poveste a unui neam frumos, povestea împăratului-poet și filosof, același dar mereu altul, un Anteu ale cărui călcâie nu mai pot săruta pământul întru încărcarea „bateriilor” cu țăriile sevei.

La Eminescu ruperea de sânul lăptos al concretului se face de la primii pași ai copilului, desenați deasupra abscisei.

Eul împăunat, „pentru care toate legăturile sunt rupte și care ar vrea să trăiască doar în fericirea desfătărilor de sine” (F. Schlegel), este săgeata trasă de țărână spre pântecul Ideii.

Reveria este serul otrăvit inoculat de seringă metafizică în venele băietului pe când acesta cutreiera păduri.

Eminescu este mugurele desprins de ram, sunetul rupt de corn, lumina rătăcită de flacăra. Dar

continuare în pag. 9

Sumar

Janet Nică, În căutarea concretului pierdut	pp. 1,9
N.N. Negulescu, Ecourile Sferei Spirituale	p. 3
Doina Drăguț, Învelișul de lumină	p. 4
Al Florin Țene, Seneca sau homo sapiens (erectus), robul destinului	pp. 5,8
N.N. Negulescu, Aprinderea Verbului	p. 6
Iulian Chivu, Doina Drăguț și odele enciclopedismului	pp. 7,8
George Filip, Poeme	p. 10
Florentin Smarandache, Lecții pentru profesori și fuziunea cu... istoria!	p. 11
Florin Agafitei, Universitarul ieșean Marin Constantin - demn urmaș... ..	pp. 12,13
Liviu Florian Jianu, Bucata de cașcaval ...	p. 13
N. N. Tomoni, Coioșii tribunalelor ...	pp. 14,15
Vali Nițu, Poeme	p. 15
Slavomir Almăjan, Poetul și marea (VI)	p. 16
In memoriam Fănuș Neagu (evocări de Ilarie Hinoveanu, George Filip, Adrian Botez)	p. 17
Corneliu Leu, Răsu-Plânsu	pp. 18,19
Ionuț Caragea, Așa trece gloria... ..	p. 19
Baki Ymeri, Inspirații diamantine	p. 20
Gheorghe A. Stroia, "Sintoniile" pelerinului - simfonii ale unui univers poetic original ..	pp. 21,22
Victor Martin, "O făclie de Paști" pentru intrușii istoriei literare	p. 23
Eugen Petrescu, Părintele Veniamin Micle (Valer) de la Mănăstirea Bistrița	pp. 24,25
Iulian Chivu, Forța politică a femeilor, între personalitate și marketingul politic ..	pp. 26,27
M. Vicky Vărtosu, Invazia îngerilor	p. 27
Coriolan Păunescu, Poeme	p. 28
George Pașa, Esențializarea discursului poetic (Magda Mirea - femeia cu mâinile...) ..	p. 29
Ion Păchian Tatomirescu, Uniulă între "mof-te" și "ecologia limbajului"	p. 30
Constantin Stancu, Când diamantele se fisurează	pp. 31,32
Anton Vasile, De ce nu... ..	pp. 33,34
Marian Pătrașcu, Oameni, animale și cartofi (IV)	pp. 35,36
Diana Iacob-Spătaru, Confidențial	p. 36
Elena Buică, Oameni... ..	pp. 37,38
Irina Lucia Mihalca, Poeme	p. 38
Ovidiu Ivancu, Al șaselea simț... ..	pp. 39,40
Dan Căpruciu, Sonetele sonete	p. 40
Daniela Sitar Tăut, "La așa ceva mă pricep: să cântesc, să critic, să atac..." ..	pp. 41,42
Boris Marian, Poeme	p. 42
Nicolae Bălașa, Cum ai pierdut și ultimul tren... ..	pp. 43,44
Sadik Krasniqi, Poezii	p. 45
Ștefan Lucian Mureșanu, Amnarul și amarul gânditorului perpetuu	pp. 46,47
Geta Truică, Răspuns... ..	p. 48
Constantin E. Ungureanu, Mihai Eminescu și Alexandru Macedonski	pp. 49-51
Puiu Gheorghe Răducan, Poeme	p. 52
Stelian Filip, Epigrame	p. 53
Adrian Botez, Versuri	p. 54
Nicoleta Milea, Dincolo de tăcere... ..	pp. 55,56
Adriana Yamane, Hainele cele noi... ..	p. 56
Virgil Stan, Plânsul puiului de lebădă ..	pp. 57,58
Ioana Voicilă Dobre, Versuri	p. 58
Stelian Ionescu-Astralus, Epigrame	p. 59
Cristina Oprea, Lumea tainică a picturii lui Victor Brauner	p. 60

Constelații diamantine

Revistă de cultură universală

Fondată la Craiova,
în septembrie 2010

Membri de onoare ai colectivului de redacție

- Acad. Constantin BĂLĂCEANU-STOLNICI
- Prof. univ. dr. Remus RUS
- Prof. dr. Florin AGAFITEI, orientalist, sanscritolog
- Prof. dr. Lidia VIANU, Professor of Contemporary British Literature, English Department, Bucharest University

Redacția

Director:

N. N. NEGULESCU

Redactor-șef:

DOINA DRĂGUȚ

Secretar general de redacție:

JANET NICĂ

Consilier artistic:

CRISTINA OPREA

Redactori asociați:

- Prof. univ. dr. CĂTĂLINA-FLORINA FLORESCU, SUA, membră a Asociației Române de Studii ale Americii
- Prof. MARIANA ZAVATI GARDNER, Anglia, poetă bilingvă, critic literar, traducător
- Lector univ. dr. ALINA-BEATRICE CHEȘCĂ, Universitatea "Danubius", Galați
- Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN, SUA, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte
- MARGARET BEISSINGER, Department of Slavic Languages & Literatures 249 East Pyne, Princeton University
- Prof. univ. GRIGORE AVRAM

DTP: Doina DRĂGUȚ

Responsabilitatea privind conținutul materialelor publicate în revista *Constelații diamantine* aparține strict autorului care semnează textul.

Materialele se pot trimite la adresa:
constelatii.diamantine@yahoo.com

ISSN 2069 – 0657

http://www.scribd.com/constelatii_diamantine

Adresa redacției:

Bd. Gheorghe Chițu, nr. 61, Craiova, Dolj, România, cod: 200541

N.N. NEGULESCU

Ecourile

Sferoidei

Spirituale

Suntem trăitori pe un Glob viu, Theo/Therric, din infinita Grădină a Universurilor. Ma/therria mamei Geea este sacră, sfântă și sfințitoare prin origine; fiindcă s-a întrupat din sublima energie vibrațională a strălucirii Logosului transcendent și re/prezintă o ipostază a frumuseții absolute, revelată de misterul unicului arhetip universal. Fiind reflectare a Logosului divin, Te/rra are în aura inimii spirituale ger-menul primului gând pur, veșnic roditor de gânduri. Altfel spus, în grai omenesc, noi fiindăm ritmic pe Te/rra, într-o Lume de gânduri, laolaltă cu celelalte forme ființitoare.

Viețuim, așadar, în (și prin) imaginile gândurilor rostitoare, ale căror esențe nu ne aparțin. Suntem doar grădinari de gânduri, imagini și cuvinte. Menirea noastră este aceea de a păstori aceste prolifiche energii creatoare, cărora le reformăm, etic și estetic, potențele.

Modelul Lumii gândurilor se continuă și se interferează prin cercuri concentrice cu întregul Lumilor (planurilor superioare), conferind astfel sensul totalității genezei universale. Abateri de la regula de aur a armoniei sacre nu sunt posibile; gânduri ex/cen-trice (în afara Legii) nu există.

Mentalul uman, coordonat de spirit, este accesat permanent de Lumea gândurilor. Înțelegerea particularului nu ar fi posibilă fără integrarea în panorama (gr. pas-tot, horama - vedere) totalității.

La dimensiune umană, spiritul gândit (impregnat de gânduri) și gânditor (sintetizator de gânduri prin rațiune) se orientează în spațiu/timp prin spectrul

intuitiv. Gândirea înaltă urmează Legea divinației (vezi străvechea mantică; gr. mantike), a invocării și conține în miezul ei învredniciri cultice, sacerdotale, moștenite din tezaurul prototipului celest. Radiograma/astrograma sa emană din porunca providențială.

Fluxurile vibraționale ale Lumilor de idei mențin desfășurarea neîntreruptă a istoriei totalității. Lumile de idei sunt Theo/entitate; iar gândurile omenești sunt enti/tare, de/venite.

În ordine progresivă, la un alt nivel de percepție, prin analogie cu sensul semnului și al semnificației simbolului (simbolul fiind un sistem) ne raportăm speculativ la afinități cognoscibile ale contextului (sfericului) abstract.

Hierofaniile și simbolurile sacre revelă principiul contextului (al atotcuprinzătorului și eternului sferic ideal/Theo/logal) așa cum ne împărtășește Sf. Augustin.

Concretul este re/zultatul aproximării impulsurilor mentale; transmitător de interpretări și senzori senzoriale re/cunoscute ca fiind proprietăți ale naturii obiective, care sunt re/flectate în oglinda conștiinței. Deci, gândirea conștientă urmează ritualul invocării, scrierea pe cel al evocării.

Parmenide înțelegea gândirea ca fiind identică cu existența. Plotin, la rândul său, considera că: „în sfera spiritului gândirea și-a ajuns adevărata sa existență; iar sfera gândirii este identică cu existența suprasenzorială a ideilor”.

Aici, se cuvine o intervenție aporetică. Eu văd diferit semnificația originară a gândirii: determi-

nismul agnostic ne împiedică să dobândim o gândire ideală. Ceea ce înseamnă că gândirea omenească, insuficientă și relativă (în act), nu poate cuprinde splendoarea totului; și nici nu are complet dezvoltată lumina cea de taină, trebuincioasă contemplării frumosului absolut. Prin urmare, cum poate fi gândirea identică cu misterul existenței? Că gândirea este un atribut dinamic al existenței (atât cât o percepem noi) asta este alt/ceva...

Postulatul plotinian se străduie să atingă nuanța cea mai apropiată a adevărului, când afirmă despre „sfera spiritului în care gândirea și-a ajuns adevărata sa existență”. Dar și aici avem o ambiguă fundamentare filo/sofică.

Repetarea, sub o altă formă, a unui *argumentum ad nauseam* în continuarea textului plotinian, citat mai sus, nu are prea mulți sorți de izbândă.

Microsfera spiritului individual este o proiecție holistică (gr. holos, întreg) Sferei Spiritului Universal, din gândirea căreia au izvorât toate Lumile. Așa încât, fiind gândită de sacralitate, sfera spiritului personalizat conține apriori amprenta eternității; și în ea se află viața gândului. Cum să-și ajungă aposteriori gândirea, adevărata sa existență, în sfera spiritului unde ea era vie în conținut?

În virtutea unei de/finiții, aceasta ar fi ideograma spirituală a eului ontologizat prin relieful mișcător.

În Phaidon, 72 b,c, Platon descrie pilduitor intuiția compensației reciproce circulare a elementelor existenței.

Dar, sunt și cazuri de ariditate temperamentală, în care, prin per/vertire, relația dintre rațiune și credință (energia gândirii omenești) cade pradă ispitei. Zborul energiei/gând, odată per/vertit, are aripi frânte la altitudini eterice.

Thesis-ul lui Petre Țuțea, din „Cugetări” (43), edifică acest sens: „Gândirea este o spălare a creierului. Asta mă face să cred că gândirea nu e din creier și acest creier e numai un sediu... De ce gândirea nu e produsă de creier, care e numai un sediu? Fiindcă n-o produc toate creierele. Dacă inteligența ar fi produsul creierului, atunci între Goethe și nea Gică n-ar mai fi nici o diferență”.

Totuși, aș îmbrățișa, cu o critică de întâmpinare, judecata maestrului meu preferat. În locul categoriei propoziționale „Gândirea este o spălare a creierului”, s-ar fi cuvenit: Gândirea este o înrourare i/luminată a creierului.

Distribuția metafizică propusă de mine se susține printr-un salt aparent în des/tăinuire paradoxală și anume: astfel sunt depășite planurile temporale; dar, întru aceeași ritmică, este sublimat trecutul și prezentul viitorului rememorării mistice, ca model spiritual trinitar logo/sferic (gând, i/magi(n)e sacrală, cuvânt).

Sferoida Spirituală a Lumii Gândului, care prezidează ansamblul cosmic, l-a inspirat și pe Tudor Vianu în scrierea tezei „Filosofie și poezie”: „Lumea modernă a apărut cu prima tresărire a gândului despre autonomia feluritelor domenii ale culturii”.

Doina DRĂCUȚ

ÎNVELIȘUL DE LUMINĂ

se clatină timpul

adun
pe o răsucire
de oră
amiaza
lumină prelinsă
în vorbe adun
se clatină timpul
tremură drumul...

flacăra dorului

în privire țin
un strop
din pădurea de brazi
lumina curge
ca o apă-vioară
pe o lespede
lângă o aprindere
flacăra dorului vine
retezat suind
sunetul corzii
într-un gol
din univers

între cer și cuvânt

melodia ruptă vioarei
se înalță în zborul cioplit
coloană-fără-de-sfârșit
urcând așezarea
în val răsturnat
între cer și cuvânt
verbul se învioră
lângă o pădure de fluturi

nu există nimic

nu există nimic
din cele existente.
nu există nici primul
nu există nici ultimul
unicul e cauza tuturor
dumnezeu se află
în fiecare om

esența în funebra vale

furtuna fu esența
în funebra vale
ajuns rob pieri
așa spune sabia care cerea
să nu pătrundă
niciun străin
prin peretele de lumină
ce înconjură cetatea

cel ce...

doar cel ce acceptă
pierderea
uitând de sine
și de lucruri
dobân dește
cel ce se înalță prea mult
pierde echilibrul
cel ce aleargă
prea repede
nu poate ajunge
nicăieri

simplu ca adevărul

înveliș de lumină
peste înveliș de lumină
în interior - mister
întuneric învăluit
de întuneric
întindere nedeslușită
totul este simplu...
ca adevărul
sau totul e complicat
precum căutarea lui
nimeni nu e prea bătrân
nimeni nu a venit prea târziu
nimeni nu a venit prea
devreme

arde în cântec parfum

fonturi pe apă
fonturi în vânt
dacă le citim
e superlativ
arde în cântec
parfum
oval aflai
și golul este o formă
cineva în locul tău
ar dormi
semnul de întrebare
este strădanie
pierdută
dare înapoi
cresc fiori
în profunzimi
înșelătoare
totul se întâmplă
tuturor deopotrivă

înainte și după

înainte și după
se urmăresc
umplerea vidului
nu poate fi sfârșită
niciodată.
unde melancolice
izbucnite
din adâncuri se înalță
în duioase brațe
de întinderi.

rezultatul gândurilor

tot ceea ce mi se-ntâmplă
este rezultatul gândurilor mele
durata vieții este calculată
astfel încât să am timp
să trec prin toate
evenimentele
ce-mi clădesc destinul

nu păstrăm măsura

strângem lucruri
fără să ne fie de folos
nu păstrăm măsura
mânați din toate părțile
e cu neputință
să cuprindem totul

permanent și pretutindeni

mă apropii îndepărtându-mă
permanent și pretutindeni
mă încurc în libertate
dar am libertatea
de a mă încurca
nu mă afectează pierderile
trag draperiile, potolesc lumina
devin egală cu ceea ce este profund
și mă îndepărtez apropiindu-mă

Dan Scurtu - Watermill (Reproduction after Meindert Hobbema)

Al. Florin ȚENE

Seneca sau homo sapiens (erectus), robul destinului

Lucius Annaeus Seneca a trăit (c. 4 î.Ch. - 65 d.Ch.) și a scris sub efectele unui sistem politic și social instaurat la Roma după anul 27 î.Ch., fiind influențat inclusiv de schimbările survenite în comportamentul și mentalitatea locuitorilor acestei metropole. Era perioada când Octavian August instaurase regimul monarhic absolut ascuns sub falsa mască a principatului. Acest regim se caracteriza prin faptul că monarhii dispuneau de *imperium proconsulare maius*, conform lui Eugen Cizek, în *Epoca lui Traian. Împrejurări istorice și probleme ideologice* (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, pp. 124-125), ce garantau conducerea armatei, controlul tuturor teritoriilor din afara Romei. Discuțiile, având idei originale, se dezbăteau *in arto*, adică în grupuri restrânse, căci absolutismul interzicea exprimarea liberă a opiniilor în fața ascultătorilor, în piața publică sau în for. În perioada la care facem vorbire, Seneca era *homo nouus*, adică om nou în senat, un fel de consiliu suprem aristocratic al „foștilor magistrați tradiționali”, ce venea de pe vremea Republicii.

Însă Seneca nu și-a exercitat activitatea numai în domeniul politicii, ci și în domeniul scrisului, fiind un scriitor de o fertilitate considerabilă, alcătuiind o operă deosebită și amplă în literatura latină. Din păcate, numeroase lucrări ale sale s-au pierdut, mai ales acele tratate ce abordau științele naturii sau cele ce studiau instituțiile altor popoare, aplecându-se cu osârdie asupra istoriei egiptenilor, acestea fiind „opuscule de etică”, cum era *Moralis philosophiae liber* (Carte de filo-

zofie morală). Se pare că aceasta este cea mai încheată și sistematică dintre scrierile sale.

Prin temperament, Seneca n-a fost un filozof, ci scriitor preocupat de filozofie. Așa cum și Traian Diaconescu îl aprecia în „studiu introductiv” la Lucius Annaeus Seneca, *Tragedii*, vol. I (Editura Univers, București, 1979).

Seneca, pe lângă epigrame și tragedii, a scris o amplă corespondență filozofică, expediată prietenului său Lucilius, ce s-a constituit în opera sa cea mai importantă, *Apokokyntosis*, un opuscul care ironiza memoria împăratului Claudiu, după ce acesta a decedat, inclusiv și un număr însemnat de lucrări în proză, dialogi, închinăți unui grup de prieteni ai săi.

Quintilian, teoreticianul retoricii, la începutul secolului I d.Ch., semnalează paleta diversă a preocupărilor și scrierilor lui Seneca, amintind și de succesul acestor dialogi (Quintilian, *Institutio Oratoria*, 10, 1, 128; „a scris aproape în toate genurile literare, căci avem de la el discursuri, poeme, epistole și dialoguri” - traducere de Maria Hetco, Editura Minerva. B.P.T., București, 1974, vol. 3, pg. 190).

Ca reprezentant al stoicismului târziu, Seneca, potrivit eticii sale, susținea că omul trebuie să se supună destinului în viața exterioară, dar poate visa la o independență interioară, a eului, păstrând distanță spirituală față de evenimentele care-l târăsc și disprețuind bunurile materiale. Concepțiile sale etice au influențat creștinismul timpuriu.

Împotriva stoicismului lui Seneca și a altor filozofi a scris Sextus Empiricus, medic și filozof grec, care a trăit în secolul al II d.Ch. În scrierile sale, *Șchițe pyrrhoniene*, *Contra învățărilor* și, mai ales, în *Contra dogmaticilor*, își îndreaptă critica împotriva stoicismului și epicurismului, reprezentând o sinteză a scepticismului antic și o prețioasă sursă de informații asupra filozofiei grecești în general, dar și latine. În opera sa se găsesc germeni ai logicii propozițiilor.

Stoicismul roman a fost reprezentat de Seneca, Epictet, Marc Aureliu. Acest curent a promovat o concepție predominant materialistă în filozofia naturii și o gnozeologie senzualistă. În logică, stoicii au fost precursorii calculului propozițional. Etica stoică reflectă criza sistemului social al epocii (sclavagismul), exprimând refugiul într-un ideal iluzoriu. „Înțeleptul” trebuie să trăiască, susțineau stoicii, „potrivit rațiunii”, să stâr-

pească „pasiunile” (durerea, frica, pofta și plăcerea), să considere virtutea ca un singur bun adevărat, iar bogăția, Gloria, sănătatea, etc. ca lucruri neimportante și „indiferente”. Omul (*sapiens*) trebuie să se supună destinului. Exaltarea datoriei, promovarea în societate a fermității în fața vicisitudinilor vieții constituie moștenirea pozitivă a moralei stoice, idei promovate și de Seneca. În stoicismul târziu (perioadă în care a trăit și Seneca) s-a accentuat latura idealistă, fatalistă și religioasă a doctrinei, care, sub această formă, a influențat începuturile creștinismului. Seneca crede într-un dialog între corp și suflet, în care sufletul ar răspunde prin judecata conștiință, aceasta fiind esența vieții. Logica lui include și gnozeologia. La nașterea individului *tabula rasa*, conștiința umană ar cunoaște prin percepții moștenite cu puțină reflectării fidele a mediului înconjurător. Rațiunea omească ar controla și disciplina viața afectivă pe baza reprezentărilor comprehensive, percepțiile ce poartă germenii adevărului.

Seneca are o preocupare deosebită față de conexiunile dintre noțiuni și de notele particulare care „exprimă proprietățile conceptelor”. În *De beneficiis* (2, 34-35), Seneca afirmă că conceptele n-ar reprezenta corpuri, cum susțineau stoicii de dinaintea lui. Faptul că apreciază conceptele drept cuvinte și ordonări ale sufletului, se preocupă de departajarea sensurilor, de lămurirea procedeelelor și categoriilor logice, cum subliniază P. Grimal în *Place et rôle du temps dans la philosophie de Seneque* în „Revue des Etudes Anciennes”, 70, 1968, pp. 92-100.

La Seneca, însuși timpul se structurează în raport de moravuri, iar durată internă a percepției evenimentelor se prezintă cea mai importantă față de cea exterioară. El explică detaliat că timpul rău consumat se comprimă până la aneantizare, cum reliefează în *De bruitale uitae*. Timpul este incorporeal, dar se corporalizează prin trăirea intensă a prezentului. Gândirea lui Seneca asupra timpului se stratifică pe două niveluri. Primul implică o inspirație epicureică și este refuzul trecutului, așteptării anxioase a viitorului și scurgerii inutile a prezentului. La cel de-al doilea nivel, scriitorul-filozof elimină idealul epicureic al

continuare în pag. 8

N.N. NEGULESCU

Aprinderea Verbului

În căutarea viitorului

Am trimis un cuvânt
să vadă viitorul
și Lumina lui
a îngenuncheat
în miezul Lumii
pe aripile văzduhului
De atunci
îmi crește sub tălpi
Pământul;
fosforul vieții scăpat
din flacăra Soarelui
mi se rotește întruna
cu hora elementelor

În depărtările Creației

Cum să pun mâna
pe umbra albă
a destinului
ieșit din Lume
prin peștera ploii
săpată de fulgere...?
Ar trebui
să port în mine
un cuvânt ancestral
cu multe degete
și un șir nesfârșit
de nume
care să vadă
în depărtările Creației!

În raza sufletului

Te ascund
de furtunile tenebrelor
în raza sufletului
adusă pe unduirile
harfelor
din visul buchetului
de Luceferi
care stă-n Ceruri
Rămâi învăpăiată
în Lumina chivotului
meu de templu
până-ți voi regăsi
cu alte aripi
tinerețea speriată

Trăiesc în cântec

Trăiesc în cântec de ochi de pește
mai biblic decât mi se vestește;
nu mai ninge ascuns cu oceane pe mine
înnoiește-mi aura, sfințitoare Crăime...

La Temple sub diademe

Ce să facem noi cu mine
plin de semne de ruine
golit până în mistere
între gemenele Sfere?
Îmi dezbrac rănitul eu
sub talpa Lui Dumnezeu
și zic sufletului: spune
razelor o rugăciune ...
Aud îngerând a șoapte:
- E o poartă între șapte
împărată pe Lumini
cale pentru Heruvimi
Vino, fiu al firii-nalte
rouă-a visului de carte,
la temple sub diademe
ai altare cu poeme!

Sub bolta Absolutului

Văd în iubire
sub bolta Absolutului
împletirea rădăcinilor
vieții
și misterioasa țesătură
a lucrurilor
Cântă pântecul
femeii-izvor
în fântâna cu ghirlande
Se rotește narcul ouălor
pietrei înaripate
din peștera Duhurilor
Nimbul frunzișului
înfiorat
ridică arborii vorbitori
Sufnul timpului verde
seamănă flori
în calea Pământului
luminat de Îngeri....

De cealaltă parte a visului

De cealaltă parte a visului
sunt ziduri din nimic
pe care le înconjur
cu depărtările primordiilor
și locuri zăvorâte într-o
scoică
de unde cîntă amintirea
ecoului mării adâncitoare
Fuge cu mine fuga
timpului
și trebuie să îmbrac repede
cămașa Luminii
până-mi îmbătrânește
zâmbetul trezitor

Nu poate îmbătrâni sufletul

Nu poate îmbătrâni sufletul
zboară prin flacăra
fulgului de Lumină
caută-ntruna
cu stele până la brâu
locul nașterii
în inima Căii Lactee
Câte rodire, cât fior
are foșnetul mătăsoș
din adîncul Cerului...

Dan Scurtu - Landscape at Sunset

Iulian CHIUU

Doina Drăguț și odele enciclopedismului

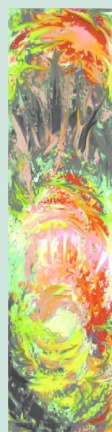
Matematician cu deschideri culturale complexe și cu vădite veleități literare, **Doina Drăguț** este încă un caz fericit (și nu mă refer aici la cazul Dan Barbilian, ci la cele de genul lui Marcel Chirnoagă, de genul Victoriei Dușu sau al lui Florentin Smarandache) care ne descoperă lumea de pe soclul spiritului științelor exacte la confluența lor cu artele și de ce nu și cu cotidianul, lucru pe care, în fond, îl face și autoarea recentelor **Neliniști prin timp** (Ed. Sitech, Craiova, 2010). Ea însăși debutantă cu un volum de poezii (*Ceasuri de îndoieli*; Ed. Spirit Românesc, Craiova, 1994), căruia i-au urmat alte trei volume de versuri (*Detașare într-un spațiu dens*, Ed. Spirit Românesc, Craiova, 1995; *Spațiul din neliniști*, Ed. Scrib, Slatina, 1998; *Ochiul de lumină*, Ed. Fundația Scrisul Românesc, Craiova, 2000), urmate de experiențele eseului (*Arabescuri*, Ed. Spirit Românesc, Craiova, 1995) sau de cele ale romanului (*Suferințele unui redactor*, Editura Alma, Craiova, 2006), Doina Drăguț trece de la frumusețea rece a logaritmului la funcțiile estetice ale rostirii. Jurnalist atent la evenimentul cultural, Doina Drăguț nu numai că

își informează cititorii prin știrea de ziar, ci intră în adâncul prilejului cu aceeași dezinvoltură indiferent dacă este vorba despre cronică plastică, cronică literară ori chiar eseuri urmând crezul că *lucrurile cu adevărat esențiale sunt lucrurile simple*. De la simpla relatare a evenimentului cultural (*Atmosferă plină de lumină și căldură*, Grup 6+1, *Înfrumusețare și înnobilitare*), plasată în finalul lucrării, încerc să parcurg drumul invers spre judecata de valoare din *Lumină și sensuri confuze*, *Compoziții cu implicații existențiale* și mai ales din *Viziune realist-mistică* (despre o expoziție a graficianului Stan Done), *Îmbinare între mitic și real* (o expoziție a lui Marcel Chirnoagă, matematician de formație), *o îndrăzneală și o asumare fantastică, un risc și totodată o ocazie fericită* pentru cronicar de a privi, a înțelege și a judeca lumea plurivalentă a artei plastice prin știința proporțiilor, a ritmurilor și a efectelor cromatice. Cronicar cultural la fel de atent, caz mai rar întâlnit în presa locală unde adeseori diletantismul scăpat de sub control face carieră, Doina Drăguț este o autoritate prin propriul exercițiu literar, manifestat liber și competent și în cel de al III-lea capitol, intitulat *Recenzii, cronici literare*. Uimită de farmecul zicerii, autoarea cronicilor se exprimă adesea în citat (singurul în măsură să se argumenteze), însă judecă într-un sistem axiologic perfect vertical: „Cu stelele la plug înhămate, prințul Eugen Caraghiaur (...), brăzdează cerul și-l însămânțează cu vise descătușate de limitele firii” (*Meteorii*, Ed. Mileniul Trei, Deva, 1990 - n.n.). „În asimetria/universului - continuă cronică - se ascunde fața/ nevăzutului, o

asimetrie nu matematică, ci una ca imperfecțiune a tuturor existențelor, o imperfecțiune ce ascunde ceea ce este perfect și perfect este doar ceea ce nu există...” (p.87). Doina Drăguț trece, în căutarea permanenței, și asupra cărții de debut *Blesteme*, de Nicolae Bălașa, *Invitație la vis*, a Mădălinei Maroga, *Întâlnire în alb*, a Danielei Luca etc. În general, *recenziile și cronicile literare* sunt scurte, din motive de spațiu, nu și superficiale, din rațiuni deontologice, însă am certitudinea că autoarea nu a scris despre tot ce a ajuns pe masa redacției și ea știe să se scutească de o astfel de suspiciune tocmai punctând lucrurile originale și promisiunile lor de durabilitate, nu de durată (*Cântări iubirii*, a poetului moldovean Eugen Enea Caraghiaur, *Toată suflarea să laude pe Domnul*, pricesnele preotului-profesor Alexie Buzera etc.). Inclus în același capitol, nici volumul *Foisor în Heliopolis* al cunoscutului poet și eseist Zenovie Cârlogea, scris *în dulcele grai cronicăresc*, care amintește de străvechile imnuri indo-persane închinată Aurorii, nu primește mai mult spațiu fiindcă Doina Drăguț știe să-și invite cititorul la a descoperi singur cartea. Reeditării, trecute o dată prin judecata vremii, nu ușurează cu nimic recenzia, ci cheamă la identificarea argumentului care a reclamat readucerea în actualitate a unor perenități culturale, așa cum este cazul generalului Nicolae Portocală cu lucrarea sa *Marile civilizații ale traco-geților* (Ed. Obiectiv, Craiova, 2006), a cărei prefață este semnată de Doina Drăguț. E adevărat că lucrarea, reluată după 70 de ani, oferă suficient material cât să scrii o prefață, însă Doina Drăguț nu se

limitează la a sintetiza aspecte de senzație din prezentarea celor șapte minuni ale lumii antice, ci insistă cu propriul interes de cititor avizat pe acele date care îi pun probleme matematicianului: *Pătratul, cu latura de 123 m, pe care foșneau Grădinile, era susținut de 1.524 de stâlpi, dintre care cel mai înalt avea 23,10 m. Înălțimea maximă era de 77 m* (p. 79), altceva decât însemnările *călătoriei* lui Dinicu Golescu. Simțul acut, matematic, al esenței se concentrează în concluzie: *Ceea ce nu se știe este secretul dăinuirii acesteia* (Piramida lui Keops, n.n). *S-a constatat că egiptenii cunoșteau „numărul de aur” (raportul dintre apotemă și înălțimea piramidei; valoare: 1,618) și valoarea lui π (3,14) cu două mii de ani înaintea grecilor; ei aveau cu așa-zisul „triumfi al lui Pitagora”* (p. 86). Ori lucrurile acestea l-au făcut pe un scriitor arab, după cum reține autoarea, să observe că *pe pământ toate lucrurile se tem de timp, dar timpul se teme de piramide* (ibidem). Și abia acum ajungem la primul capitol, *Articole, eseuri*, unde se pare că Doina Drăguț își justifică întru totul titlul cărții sale, *Neliniști prin timp*. O primă neliniște vine dinspre efigia imperturbabilă a lui Eminescu, deși detractorii lui de ieri și de azi sunt neantizați de celebrul vers al lui Sorescu, citat la locul potrivit: *Trebuiau să poarte un nume: Eminescu*. După ce se aduce un elogiu (încă unul) lui Brâncuși, al cărui atelier parizian devenise la un moment dat mai atractiv decât celebrul Turn Eiffel, Doina Drăguț rememorează câteva mo-

Doina Drăguț

NELINIȘTI
PRIN
TIMPSITECH
2010

mente din biografia lui Arghezi printre care și nemeritarea lui ostracizare din anii comunismului românesc timpuriu, epocă de proletariat cultural care își pune amprenta și pe *traiectoria lui Gheorghe Călinescu* și care ne lasă fără un Eliade după ce presimțise austeritatea culturală stalinist-sovietică din calea căreia se refugiază numeroase alte valori ale artelor și culturii românești. Și cu toate insistențele pe zona culturală atât de fertilă a Olteniei, Doina Drăguț nu se liniștește nici aducând în discuție celebrul caz al aceluia Homer argentinian, Jorge Luis Borges, care se consola cu gândul la celebrul Premiul Nobel că poate Academia din Stockholm îl socotea prea tânăr încă pentru această onoare, chiar și la cei peste 80 de ani ai săi. Confesiunea se făcea într-un dialog cu Marin Sorescu, și el în atenția amintitei academii, dar la propunerea românilor din diaspora, nu a celor din țară.

Adevărate ode ale enciclopedismului cultural, eseurile Doiniei Drăguț își declină neliniștile de la Craiova până la Paris și până dincolo de Ocean cu Ernest Hemingway, cu Denis de Rougemont, cu gândul la *vikingi și Nobel-ii lor*, la *soarta capodoperelor*, ne întoarce în istorie până la *Regele Alfred cel Mare și harpa lui*, la pseudoecumenismul unei noi religii, *Baha'î*, la *Marele zid chinezesc*, la moștenirea lui Henry Ford, la *Zidul Plângerii* - ultimele vestigii ale celui de al Doilea Templu, la *Secretele Vaticanului*, la *Arta arabescului*, după care ne readuce la gloria aproape bicentenară a craioveanului *Colegiu Național Carol I*, vizavi de realitatea crudă de pe la 1918 a *Diplomelor de vânzare*, de la o universitate din Debrețin, pe care le pomenea în glumă la Cluj acad. C. Daicoviciu, dar care au ajuns o jalnică realitate în învățământul românesc de astăzi - încă un prilej de *Neliniști prin timp* pentru jurnalistul și omul de rafinată cultură Doina Drăguț.

continuare din pag. 5

plăcerii și propune acțiunea continuă, care să se contrapună timpului neantizat al inacțiunii, acțiune de obârșie stoică și menită să conducă spre echilibrul interior autentic.

Seneca aderă la fatalismul stoic, însă susține că omul poate deveni liber și controla soarta, dacă o acceptă cu seninătate (*De brevitate uitae* - Despre viața scurtă, 15, 5). Astfel, libertatea există numai fiindcă există necesitatea. El preconizează nu atât „extirparea pasiunilor” - cum ar fi: plăcerea, mânia, ambiția, durerea, gelozia -, cât controlarea lor foarte fermă (*De ira* - Despre mânie, 1,7,2). În mod sigur, el consideră virtutea ca unică valoare a vieții fericite, neevitând hedonismul (gr. hedone - plăcere) grecului Epicur. Dar, Seneca nu-și limitează sfaturile la abțineri, la ataraxie, la tranquillitas, ci obținerea liniștii prin practicarea virtuților.

În operele de la bătrânețe, Seneca, în scrisorile către prietenul Lucilius, combate cu stăruință teama de moarte și de orice fel de boli și dureri. În sine, moartea n-ar constitui nici un bine nici un rău. El nu admite supraviețuirea sufletelor decât cu ezitări și exclusive pentru spirite de elite.

În *Epistole* spune: „Adevăratul înțelept, nu e supus nici unei vătămări, întrucât nu are însemnătate câte săgeți îl țintesc, de vreme ce el rămâne de-a pururi neclintit”.

Iar în *De constantia sapientis* (Despre constanța înțeleptului), 3,5, spune că „sufletul înțeleptului este dârș și adună în el putere, încât nici o vătămare nu-l clintește”. Spre deosebire de alți stoici, cum demonstrează P. Grimal în *Seneque*, Seneca nu consideră că înțeleptul ar reprezenta un mit al rațiunii, ci ar constitui doar o normă stimulativă, și îl apreciază ca realitate istorică.

Nicolae Mircea Năstase, în *Conceptul de libertate la Seneca*, publicat în „Culegere de studio de civilizație română” (Buc., 1979, pp.77-93), precizează că *libertas* dobândește, la Seneca, mai multe sensuri și echivalează nu numai cu libertatea interioară, ci și cu judecarea corectă a defectelor prietenilor, chiar cu o cunoaștere solidă a tainelor naturii.

Seneca nu a fost un clasic, ci, mai degrabă, un non-clasic, dacă nu un anticlasic, cum îl recomandă stilul prozei sale. El a fost un spirit romantic, ca temperament, și a aparținut curentului stilistic numit stilul nou. Acesta se caracteriza prin asimetrie, culoarea poetică, concizia, patetismul, prelungind vechiul asianism literar și ilustra constituirea unui neoasianism.

Scriitorul-filozof roman, prin concepția sa despre viață, a promovat rolul destinului în viața *homo erectus*, acesta fiind robul întâmplării și trăind într-un „însemnat izvor de neliniști: grija de a-ți alcătui o mască, spre a nu arăta nimănui chipul tău adevărat”. („Să trăim cu simplitate; să alternăm întâlnirile cu singurătatea”).

Al. Florin ȚENE

Vernisajul expoziției de pictură a Cenacului “Constantin Brâncuși” Salonul de primăvară 2011 (Galeriile “Cromatic”, Craiova, 26 mai 2011)

Cristina Oprea și N.N. Negulescu

Cristina Oprea și N.N. Negulescu

N.N. Negulescu, Benoni Mogoșeanu și Dan Scurtu

N.N. Negulescu admirând lucrările

continuare din pag. 1

acidul conceptului cauterizează muguri, cântec și limpezimi. „Acolo unde înflorește un concept, să știți că un lucru concret este înmormântat” (B. Fondane).

Numai că, la Eminescu, buturuga romantică a dat lăstari grăitori de măiestre înțeleșuri. „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată” este impulsul nietzschean născător de alte pulsuri. În zboru-i solitar spre lâna de aur a Absolutului, Eminescu a văzut de timpuriu că gândul se hrănește cu sânge, că de pe Himalaya conceptului literele lumii nu mai pot fi citite. Frenetica evaporare în vârtejul fanteziei este uitare și moarte.

În mișcarea-i ascendentă, relieful își pierde protuberanțele, potolindu-se în vastitatea planului mut. Lucrurile devin idei. Din copaci răsar zâne, femeia e înger, râul este Demiurg. Nilul este gând. Alambicul gândirii distilează comina realului. Palinca visului îl îmbată pe zeul Eminescu care, în uriașa-i risipire, dă hrana pe extaz. Desfrunzirea de lume se face într-o inconștiență rațională asumată.

Celebra analogie a lui Aristotel din *Poetica*, „*Bătrânețea* este pentru *viață* ceea ce *seara* este pentru zi” este, după Alain Boutot, lămuritoare de multe nedumeriri, de parcă ar fi fost una dintre Parce la căpătâiul copilului Eminescu.

Cele două serii eterogene de termeni, seria biologică (bătrânețea și viața) și seria cosmologică (seara și ziua) pot da naștere la două metafore: „bătrânețea este seara vieții” și „seara este bătrânețea zilei”. Ambele metafore trimit la termenul „sfârșit” care sugerează senzația de „durere”.

Dacă prima metaforă îmbogățește pentru că ridică seria biologică la scară cosmică, cealaltă metaforă coboară caratele cosmice în balta realului trecător.

Pe bună dreptate Constantin Noica vedea în versul eminescian „braț molatec ca gândirea unui împărat poet” sămburele culturii române moderne. Analogia „brațului” cu „gândirea”, înaltă, purifică, aristocratizează corporalul prin spirit. Acesta este proiectul

genetic al poeziei eminesciene, transferul de la concret la abstract, de la luxuriantul palpabil la eteratul mintal.

Îngerul, eroul, împăratul, geniul, zeul, Hyperion, sunt stări care transcend lutul, vâpăi de sublim, „frumoase fără corp”.

În furtunoasa-i decorporalizare, Eminescu nu alege ghirlanda de flori senzuale, ci cununa de laur, visul de mărire, asceza gândurală, cerurile înalte. Inorogul poeziei eminesciene nu paște iarbă, ci umbra ierbii, nu bea apă, ci umbra apei.

Ajuns în vârful pascalienei trestii abstracte, ochiul poetului se îndreaptă, lăcrimând, spre pământ, dorind să reversibilizeze ireversibilul. Anteu, trezit din uitare, vrea să palpeze pulsul materiei. Dar pânza de păianjen a cugețării l-a prins definitiv în smoala nopții. Prea târziu. Prea departe. Drumul întoarcerii este barat, iar poetul rămâne de-a pururi „gând purtat de dor”.

Biberonul copilăriei nu se mai potrivește în gura gândului bărbos, înțelept dar sterp. Poetul „nu mai înțelege” nici copilăria, nici pădurea, nici iubita. Dulcele corn nu va mai cânta niciodată pentru poet. Totul este suspin, suferință, zădărnice.

Realul, asemenea luminii stelare și amorului, era pe când nu se vedea. Azi, deși se vede, nu e. Eminescu nu mai trăiește timpul, ci contratimpul, nu sensul, ci contrasensul. Adică absurdul kafkian.

Destinul lui Eminescu are versanții unui munte: tânjire după ambrozia abstracției și tânjire după agurida concretului. Vrând „să înțeleagă”, poetul a uitat „să simtă”. Gândul călugărit își caută, acum, mireasă. De aceea, asemenea lui Hyperion, vrea să se nască din păcat și să-și dea nemurirea, regatul său, pe o așchie de iubire. Dârmonul mentalului are, însă, sita prea deasă, iar făina cerului nu-și mai ninge fulgii spre vatra pământescă.

Strigătul de durere al poetului își face datoria cristică, învățându-ne să iubim spontanul, eterogenul, „clipa cea repede”.

Descoperim că Eminescu ră-

mâne sublim la pătrat. Fiind sfâșiere, întruparea „conștiinței nefericite” a lui Hegel, Eminescu moare, de fiecare dată, de două ori: odată prin ruperea de real și o dată prin neputința de întoarcere.

Proba de foc a adevărului eminescian nu e „întâlnirea”, ci „căutarea”. Unde stăpânește Rațiunea, lucrurile pier. Rămâne genericul și platonicele Fruct, dar dispar „merele, perele și migdalele”. Vrând să fie apolinicele Fruct, Eminescu uită să fie dionisiaca „migdală”. Murire ascendentă și murire descendentă.

Stilizat brâncușian, Eminescu devine gând modular, insuficient sieși, fără norocul lui Ulysse care și-a regăsit Itaca, al Fiului Risipitor care s-a întors de unde a purces și al lui Făt-Frumos din „Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte”, care s-a împlinit prin trecerea de la atemporal la temporal.

Paradox întrupat, Eminescu ajunge hyperborean, gând care vrea „să simtă”, așa cum Arghezi dorea să pipăie Absolutul: „Vreau să te pipăi și să urlu: Este!”.

Deși femeia este blamată că, prin natura sa senzuală, nu poate sări pârlează în ograda spiritului, este repede iertată: „A fost crudă-nvinuirea!”. Femeia este apropiere, întâlnire, împlinită în simplitatea ce nu-și dă efemerul pe porumbelul nemuririi de pe gard. Blanca din *Făt-Frumos din tei* refuză bărbătește asceza: „Nu voi, tată, să usuce/ al meu sufle! tânăr, vesel:/ Eu iubesc vântul. Jocul/ Traiul lumii alții lese-l”.

Nici Cătălina din *Luceafărul* nu e în stare de Împărăția cugețării, dar aceasta, înțeleaptă, și-1 alege ca partener de viață pe Cătălin, care e viu, real, guraliv și de nimic, asemenea ei.

Dacă Eminescu s-ar fi simțit „acasă” în chilia principiului „Cogito, ergo sum”, n-ar mai fi îngenucheat în altarul frumuseților de humă și ar fi plutit ca o albină serafică spre polenul trandafirului divin. A fi „nemuritor și rece” nu e, la Eminescu, fală, ci regret.

Janet NICĂ

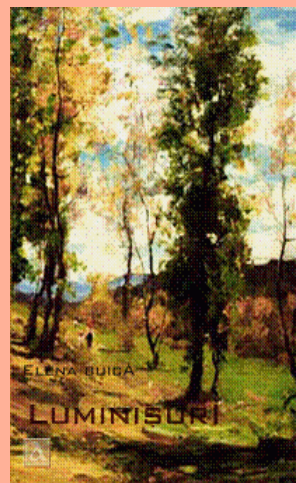
Cărți primite la redacție

Sadik Krasniki - *Lacrima vieții*, București, 2010

Nicolae Firuleasa - *Pașii mici ai istoriei*, Ed. MJM, Craiova, 2011

Elena Buică - *Luminișuri*, Ed. Anamarol, Buc., 2011

George FILIP (Montreal)

ÎNȚÂMPINARE

du-te Maria cu Sfânta-Maria.
culegeți florile ce le-ați sădit.
e primăvară afară, în lume
și Iisus - fiul s-a despironit.

din sângele Lui zâmbesc trandafirii.
cămașa lui ne înveșmântă pe toți.
Golgota se-nchină sub tălpile Sale
și pe-alături, smeriți, privesc și mulți hoți

Hristosul ne iartă - El e iertarea.
nu mai dați fuga cu trăiști de talanți.
la visteriile de aur din ceruri
nu mai au cheia sperjuri eleganți.

Maria terestra - Maria din ceruri
a pus suflare în pruncii de seu
dar dintre toate ființele lumii
numai Iisusul ne e Dumnezeu.

iată-le Doamne cum mătură raiul.
Măriile mele-s surori prin eter.
ele deretică, ele coc pâinea
pentru flămânzii de jos și din cer.

iartă-mă Doamne că scriu despre sfinte.
eu sunt ortodox din moșii strămoși.
nu-mi lua harul, nu-mi usca mâna
cu care-mi scriu versul spre unici Hristoși.

...a trecut ziua - e timp decuseară.
Măriile lumii așteaptă Hristosul.
să vină, să ierte, să-nvingă trădarea;
ce-aș mai putea să spun eu - păcătosul...

TUZLA NATALĂ

propun să fie TUZLA - capitală
iar din primar să facem președinte
și mai prosperi decât în evul-mediu
să ținem legea: dinte pentru dinte.

azi drumurile lumii trec prin TUZLA
iar limba scrisă e din Babyloane.
avem fecioare - chiar mumificate
și cărturari se nasac... batalioane.

chiar Stratonis a fost la malul Mării.
foc a făcut și a zâmbit din faruri
poate grecești, târziu... mai genoveze,
să țină piept acelor avataruri.

la TUZLA - Dumnezeu a pus femeia
să care saci și să ne nască pruncii.
a fost scandal și harțe mondiale,
dar s-au supus al dracului - poruncii.

numai Hristos nu s-a născut la TUZLA,
dar ne-am blagoslovit și Tu și Eu.
priviți la primărie - prin ceasloave:
noi suntem toți bucăți de Dumnezeu.

s-a prăbușit la TUZLA și o navă.
la TUZLA crește cel mai-nalt pitic.
moș Dogea a luptat în șapte-ș-opt
și-avem și-o fabrică de cheag - vă zic.

mult mai prosperi decât în evul-mediu
noi din primar vom face președinte.
propun să fie TUZLA - capitală
iar legea noastră: dinte pentru dinte.

PROTEST PUBLIC

opriți planeta!, iarăși m-am născut
și la ponoda mea am fost și eu.
când mi-au tăiat buricul m-a durut,
eram ca un brotac în eleșteu.

dar a sunat alarma. Ra-ta-ta!...
porneau la trântă fritz și un rusnac.
muza mi-a spus: copile, nu uita,
războiul are veșnic ochi de drac.

putea a cai cu schije în burți.
prin cer zburau Icarii de carton.
plecam sau ne-ntorceam, mereu desculți.
popii blagosloveau la unison.

Hristos... plecase și el la război,
în duplicat - lupta pe două părți
fiindcă prea mondialul tărăboi
dansa în draci peste-ale lumii hărți.

când s-au sfârșit obuzele de tot
s-a scris, cum știți, o nouă pagină
și noi ne-am încuscrit în hozrasciot,
o trambulină spre paragină.

și iar clociră ouăle în cuib.
și generații noi s-au pus la drum.
eu n-aș putea să spun că mă îmbuib,
încalte că din nou miroase-a scrum.

papornița cu manuscrise-i grea.
abia-nvățasem să mâncăm ciuperci
și mulgem hămesiți din noua stea
licheni atomici ecologici - terci.

și tot tușim de-atâtea beteșuguri
și-ades ne facem regi de operetă.
unii ne mai poticnim în juguri
și alții cântă imnuri la flașnetă.

important e cine dă cu barda.
călăi sunt și politrucii de-asemeni.
e globalizare-n lume, dar da:
prin credință nu ne ținem gemeni.

...eram un mormoloc în eleșteu.
venirea mea pe lume m-a durut.
acordul să mă nasc nu l-am dat eu.
opăriți planeta!, nu mă vreau născut!

Dan Scurtu - Peisaj cu pini

Florentin SMARANDACHE

(SUA)

Lecții pentru profesori și fuziunea cu... istoria!

Cum paradoxurile sunt prezente oricând în viața cotidiană, ele nu m-au ocolit nici în orașul Rome, din statul federal New York: am predat „lecții” pentru... profesori universitari și am făcut fuziunea datelor din... istoria statului federal New York!

„Lecții” pentru... profesori!

29.06.2009

Am prezentat la *Air Force Research Laboratory* (Laboratorul de Cercetări al Aviației Militare, prescurtat AFRL) din Rome, 74 de slides (clișee, imagini digitale proiectate pe ecran) despre „Teoria Dezert-Smarandache” (TDSm), secțiunea de fuziune/tracking (urmărirea traiectoriei aeriene).

Au asistat și șefii: Mark Alford, Daniel Daskievich, plus John Salerno, specialistul în fuziune de nivel înalt.

Expunerea mea a durat două ore și jumătate. Oamenii au fost interesați, au pus multe întrebări...

*

Privesc la televizor pe canalele 57 (Istorie), 31 (Planeta animalelor), 28 (știrile la CNN), 38 (întâmplări polițiste reale), 21 (filme). În timpul reclamelor TV, pun sonorul pe mut și completez/adaug idei noi privind studiul și lucrul la laborator.

Singurul cu care mai vorbesc este carnetul în care-mi scriu jurnalul. De fapt, mă confesez mie însumi!

01.07.2009

Sunt în *Griffiss Institute*, aflat

ca și AFRL în același Parc Tehnologic și de Afaceri din orașul Rome. E frig în sală, ar fi trebuit să-mi iau pulovărul de la birou.

Am făcut o prezentare a TDSm, în fața altor profesori și studenți veniți să lucreze, ca și mine, temporar în laboratoarele de cercetare de aici.

03.07.2009

Fără mașină, parcă sunt handicapat – nu mă pot deplasa la cumpărături, mi-e greu să vin pe jos cu plase și genți.

Vizită la Fortul Stanwix din Rome

Am vizitat Fortul Stanwix din statul federal New York, declarat Monument Național, așa că pot spune în glumă că, în timpul liber, am făcut fuziunea cu istoria statului federal New York.

În urma războiului împotriva francezilor (1754-1763), pentru a controla ruta est-vest care lega Oceanul Atlantic de Marile Lacuri, generalul britanic John

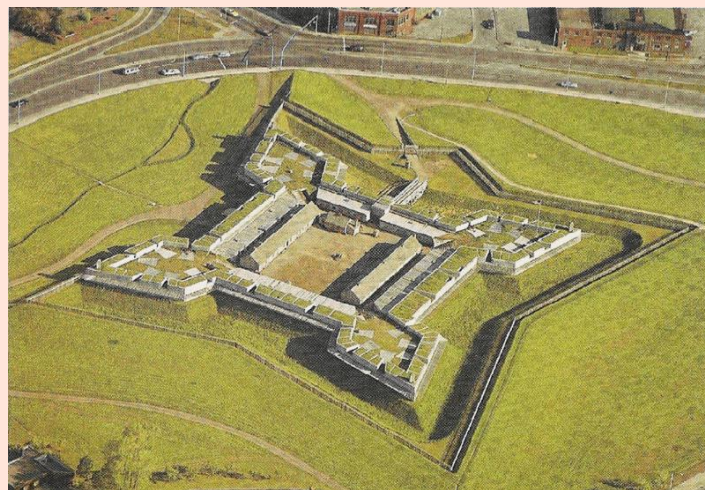
Stanwix a ordonat construirea în anul 1758 a fortului care îi va purta numele. Victorioși, britanicii au preluat tot teritoriul aflat la est de fluviul Mississippi. Dar indienii erau nemulțumiți de pierderea continuă a pământurilor lor, pe care le ocupau englezii.

Răscoala lui Pontiac obține, în anul 1763, o Proclamație Regală care interzicea înființarea de așezări englezești la vest de Munții Apalași.

Istoria fortului nu îmi pare a fi atât de glorioasă, dar aici au fost semnate două tratate de pace americane cu „Confederația celor Șase Națiuni” (a triburilor indiene Cayuga, Seneca, Onondaga, Oneida, Mohawk și Tuscarora): în 1768, semnat de liderii Coloniilor Engleze, și în 1784, semnat de liderii SUA.

În timpul Războiului de Independență al SUA (1775-1783), britanicii au abandonat în 1776 Fortul Stanwix, care a devenit pentru Armata Continentală a americanilor rebeli o garnizoană

importantă în controlul drumului către Canada, colonie engleză. Colonelul Elyas Dayton, comandantul Regimentului 3 din New Jersey, primul care a avut garnizoană americană aici, a schimbat numele englezesc al fortului, denumindu-l Fortul Schuyler, în onoarea generalului american Philip Schuyler (1733-1804). În vara anului 1777, forțe britanice venite din Canada, sprijinite de unele triburi de indieni și de americani loialiști au asediat timp de 21 de zile fortul, care a fost salvat de o bătălie purtată la 11 km de acesta, la Oriskany, de către forțele americane venite în ajutor. Acestea au căzut în ambuscadă și au pierdut peste 500 din efectivul lor de 800 de oameni, cam 65%, într-un măcel oribil, dar lupta a fost atât de dură încât indienii (care se aflau în ambele tabere, într-o luptă fratricidă) au părăsit câmpul de luptă, iar britanicii s-au întors în Canada. Garnizoana asediată în Fortul Schuyler a avut însă pierderi minime: 4 morți și 21 de răniți. În anul 1778, loialiștii și indienii aliați englezilor au efectuat raiduri fulger în zonă, fără ca garnizoana fortului să le poată contracara. În 1779, o parte din garnizoană a participat la Expediția Vestică, în care s-au distrus principalele sate ale tribului Onondaga, aliat cu englezii. În primăvara anului 1781, ploi puternice și un incendiu au distrus mare parte din fortificațiile și din barăcile, care, din lipsă de resurse, nu au putut fi reconstruite și fortul a fost abandonat (în 1784, tratatul a fost semnat în ruinele fortului).

Vedere aeriană a Monumentului Național Fort Stanwix

Florin AGAFIȚEI

*Fișă de portret***Universitarul ieșean Marin Constantin -
demn urmaș al savantului Th. Simenschy**

S-a născut în Vrancea, înainte de al doilea război mondial, în anul 1937, la Nănești, localitate aflată pe malul drept al Siretului. După parcurgerea școlii generale, apoi a liceului, în orașul Moinești, se înscrie la concursul de admitere pentru Facultatea de Istorie-Filosofie - secția Filosofie, examen trecut cu bine. În facultate îl va avea ca profesor, printre alții, pe savantul Th. Simenschy, acela care i-a insuflat dragostea față de civilizația indiană, de limba sanskrită.

După absolvirea Facultății de Filosofie devine cadru didactic al acesteia prin ordin ministerial; va preda neîntrerupt aici, atât înainte de 1989 cât și după evenimentele din decembrie ale aceluiași an, până în 2008, când se pensionează.

Doctoratul l-a desăvârșit sub îndrumarea profesorului Ernest Stere, având tema: „*Determinism și libertate în filosofia epocii elenistice*”. Teza de doctorat, susținută în anul 1971, va fi publicată ulterior sub titlul: „*Ethos elenistic - Cunoaștere și libertate*”, la Editura Științifică și Enciclopedică din București.

Preda, înainte de 1989, și un curs facultativ de limba sanskrită.

Prelegerile-i privind istoria filosofiei antice și medievale tratează și problematica filosofiei antice indiene.

Rămâne asociat al Facultății de Filosofie, din Universitatea „Al. I. Cuza” - Iași.

Din lucrările lui Marin Constantin, publicate sub formă de articole, studii, cărți, vom menționa succint, doar titlurile care au legătură directă cu civilizația și spiritualitatea indiană.

Astfel, prima scriere consistentă cu privire la filosofia Orientului antic este editată la Universitatea „Al. I. Cuza” cu titlul: „*Istoria filosofiei în Orientul antic*” (1979), de către Centrul de Multiplicare al Universității; studiul intitulat „*Noțiunea māyā în filosofia brahmanică*” apare în „Anuarul Centrului de Științe Sociale” al aceleiași universități. În anul 1982 scrie studiul „*Theofil Si-*

menschy, contribuții la cunoașterea filosofiei critice”, editat de Analele Universității Al. I. Cuza - Iași, serie nouă, tomul al XXXVIII-lea.

În volumul „*Lucian Blaga - Cunoaștere și creație, Culegere de studii*”, editat de Cartea Românească în anul 1987, este cuprins textul „*Înrâurirea spiritului indic asupra filosofiei lui Lucian Blaga*”; în „*Actele de comunicări ale Societății de Studii Clasice*”, volumul „*Antichitatea și moștenirea ei culturală*” îi apăsă, în anul 1980, studiul „*Miturile creației la Mircea Eliade*”. O altă carte este: „*Isihismul în mănăstirile spațiului mioritic românesc - de la palamism la paisism*”, apărută la Editura Lumea, Iași, 2007. Această lucrare interesează mai ales, în ce privește controversata problemă Yoga-isihism.

Scrie postfața cărții semnată de Agafitei Florinel, „*Simbol și simbolizare indiană în sculptura lui Constantin Brâncuși*”, editată la Focșani, Editura Salonul Literar, în 2001; realizează *Cuvântul înainte* al cărții semnate de Ștefan Munteanu, „*Istoria gândirii filosofice în India antică*”, publicată la Bacău în 1996; în Analele Universității „Al. I. Cuza” - Iași, serie nouă, secțiunea a III-a, tomul XXVII, publica în 1991, „*Connaissance et la liberté dans la philosophie indienne Sāmkhya*”; în aceleași Anale, în tomul XXXVI, anul 1991, apărea studiul „*De motifs cosmogoniques dans Scrisoarea I*”; în tomul XXIV al Analelor ieșene publica - în 1978 - „*Intenționalitatea actului uzual în Bhagavad-gīta*”; în 1982 edita în tomul XXXVIII al Analelor universității ieșene, „*Theofil Simenschy - contribuții la cunoașterea filosofiei antice*”; în tomul al XXXIII-lea, al Analelor Univ. „Al. I. Cuza” îi apărea în anul 1987 studiul „*g-vedice - Imnul, Începuturile filosofiei indiene în imnurile Nasādasya*”; scrie recenzie la *Abecedar Hatha-Yoga/Cum trebuie să fie profesorul de filosofie*, apărută în Analele Universității Al. I. Cuza - Iași, 2000. În anul 2001, în aceleași Anale îi era publicat textul „*Regele Miliṇḍa*

și buddhismul indian - colloquium imaginar între un rege indo-grec și un înțelept buddhist”.

După 1989 editează o carte de referință privind modalitatea de cugetare indiană, intitulată „*Filosofia indiană - Izbăvire sufletească prin cunoaștere și meditație transcendentă*”.

Cartea a apărut în Iași, la Editura Moldova, în 1994.

Este printre puținele apariții livresti realizate de un indianist român ai ultimilor ani ce tratează profund filosofia indiană, în maniera lui Sergiu Al-Gorge, adică din interiorul problematicei și cu o ușurință ce dovedește cunoașterea temeinică a marilor *poeme epice, a celor șase darshane sau școli filosofice indiene ale buddhismului, tantrismului, jainismului și, nu în ultimul rând, limbii sanskrite*.

În Revista Symposion, tomul al III-lea/2005, nr. I (5) scrie despre Manualul de limba sanskrită, autor Mircea Itu, editat la Brașov, precum și despre „*Filosofia și religiile Indiei*” semnată de Mircea Itu și Georgiana D.

**Repere ale limbii sanskrite în
cartea lui Marin Constantin,
*Filosofia indiană. Izbăvire
sufletească prin cunoaștere și
meditație transcendentă***

Limba sanskrită continuă să fie reperul multor lingviști care se apropie de studiul comparat al limbilor indo-europene; născută milenar, șlefuită prin intermediul creațiilor vechi concepute în subcontinentul indian, sanskrita este și azi izvor de inspirație, de cercetare și reconstituire a gramaticii indoeuropene.

Instrument principal în dezvoltarea gândirii specifice perioadei Veda, sanskrita a cunoscut evoluția ulterioară, împreună cu școlile noi de cugetare apărute în timp; așa cum subliniază și Marin Constantin, ea va

traversa mai multe etape: „*sanskrita vedică, clasică, epică. Pe lângă aceste etape principale se mai poate vorbi de sanskrita brahmanelor, sutrelor, povestirilor, sanskrita budhică*” (vezi Marin Constantin, *Filosofia indiană. Izbăvire sufletească prin cunoaștere și meditație transcendentală*, Editura Moldova, Iași, 1994, p. 15).

Autorul presupune că în etapa Veda, sanskrita „*vedică este, probabil, limba scrisă a sanskritei ce se rostea atunci. Are o mare putere filosofică exprimând gândirea simbolică reglementată magic*” (Ibidem, p. 16).

Imnurile vedice cuprind - cum deja s-a demonstrat de către numeroase cercetări exegetice ale ultimelor secole - în nuce, modalitatea de cugetare caracteristică upanishadelor, cel puțin.

S-a dezvoltat și un adevăr axiomatic în acest sens susținându-se că întreaga creație vedică adună tot ce se putea transmite revelat omului despre existența manifestată în multiplele-i forme și că în afara Vedelor nimic nu ai mai putea descoperi nou.

Adevărul revelat rishilor din cele mai vechi timpuri devine fundament și bază de pornire pentru cei care, trăind în epocile postvedice vor dori să și pună întrebări cu privire la lumea în care trăiesc și la aceea camuflată în propriul Sine.

Două universuri la fel de incitante, s-ar putea afirma, din a căror investigare s-a copt întreaga filosofare indiană, liantul principal între lumea Vedelor și cea a budhismului sau jainismului funcționând cu precădere prin transmiterea orală a adevărilor descoperite: e vorba despre limba sanskrită.

Marin Constantin subliniază prefacerile limbii sanskrite, survenite în etapa clasică a acesteia, observând că „*lexicul devine tot mai variat și bogat*”, (ibidem) deci, am putea adăuga noi, un mai performant suport în dezvoltarea gândirii bazate pe înaltă meditație.

Dacă în cazul sanskritei epice ar părea că nu există probleme pentru cunoscători în descifrarea sa, altfel stau lucrurile în cazul sanskritei sutrelor „(fie filosofice, fie nefilosofice)” (ibidem), deoarece aceasta devine din ce în ce mai ermetică, încifrarea sa, caracterizată prin restrângerea exprimării specific ritualice, nemaifiind posibilă fără anumite „*chei*”, pe care Marin Constantin le desemnează cu termenul „*paribhāṣa*” (ibidem).

Autorul ilustrează o asemenea situație prin exemplul „*sutrelor filosofice*” (ibidem) referindu-se la khyā. Astfel, exprimarea „*Sāmpayo' mbuvac cet tatrāpi*” (ibidem) s-ar traduce prin: „*khyā ar contraargumenta că în cazul în care un adept al filosofiei Sām preformatul posedă mișcarea în mod firesc precum apa, de exemplu, și nu datorită unei voințe proprii, trebuie să răspundem că apa are voință proprie*” (ibidem).

În altă parte, verdictul succint privind sanskrita budhică lămurește asupra caracterului acesteia, în speță privind Școala Sarvāstivāda în care se întrebuițeau de către filosofi „*fraza prohibitivă*” (ibidem).

De prisos să mai spunem ce influență a stârnit, după ce a fost descoperită de Occident, limba sanskrită, precum și modalitatea de cugetare indiană; cert este că aflarea acestora a dat posibilitatea rotunjirii cunoașterii și transformării Sinelui, izvorul Oriental alimentând la timp o fântână a Apusului ce dădea semne de secătuire.

Liviu Florian JIANU

Bucata de cașcaval

A fost odată o bucată de cașcaval mare și frumoasă. Un corb bătrân ținea în cioc bucata de cașcaval, și corbii mai tineri veneau și ciuguleau din ciocul lui câte o bucățică; la marginea pădurii, era o stână, în care lucrau alți corbi. Când bucata de cașcaval din ciocul bătrânului corb se termina, îi era adusă de la stână o altă bucată de cașcaval. Și așa, fiecare corb avea bucățica de cașcaval, cea de toate zilele.

Într-o bună zi, vulpea a venit sub copacul bătrânului corb, a zărit bucata de cașcaval din ciocul bătrânului corb, și a ținut rapid corbilor care își așteptau firimitura un discurs fulminant despre libertate și democrație.

- Știți voi ce este democrația, iubiții mei corbi? Democrația înseamnă ca fiecare dintre voi să vă bucurați, toată viața, nu de o biată firimitură de cașcaval, ci de întreaga roată, mare, frumoasă, proaspătă, și galbenă ca mielea, pe care o veți face, fiecare, în singurătate, la stâna voastră personală. Alungați corbul cel bătrân care vă împarte fiecăruia batjocura de firimitură! Și fiecare vă veți bucura, în deplină libertate, de întreaga roată de cașcaval!

Ascultând cântarea măiastră a vulpii, corbilor le-au lucit ochii de poftă. Vulpea avea, doar, atâta dreptate. Au vândut stâna vulpii, i-au smus bătrânului corb roata de cașcaval din cioc, și s-au repezit, grămadă, asupra ei; cei mai puternici au înfulecat atât de mult, încât nu numai lor, dar nici copiilor și nepoților lor, nu le-a mai fost foame vreodată. Cei mai slabi, după mărime, se ciondănesc și astăzi pe amintirea câte unei firimituri din marea și frumoasa bucată de cașcaval.

Bătrânul corb a rămas cu toți fomiștii pe cap, să se împrumute de la vulpi, ca să le dea, în continuare, la fiecare, după tupeu, câte o amintire de firimitură de cașcaval. Căci de unde stână personală pentru fiecare corb, după zisa vulpii?

Nepoțica mea a ascultat povestea și a întreat:

- Și cum îl cheama pe corbul cel bătrân, bunicule?

- Îl cheama Stat, draga mea.

- Și pe vulpe?

- Pe vulpe o cheama Statul din Umbră.

- Ce nume lung are, bunicule!

- Așa e, draga mea... dar să-i vezi umbra cât e de lungă...

- Și unde este vulpea asta acum?

- Acum, că a pus afacerea cu corbii pe drumul cel bun, a plecat cu aceleași promisiuni în Ibia, Iria, Lgeria, și alte, și alte țări, de care o să înveți, când vei fi mare, că sunt conduse, nu de corbi bătrâni, ci de vulpi bătrâne...

Nepoțica a adormit. Și bătrânul a învelit-o, zâmbind, în gând, fabulei lui Esop.

Dan Scurtu - Peisaj de noapte

Nicolae N. TOMONIU

Coioții tribunalelor

Coiotul, ca și vărul lui, șacalul, sunt mamifere sălbatice asemănătoare cu lupul, dar de talie mai mică, care se hrănesc, în general cu hoituri, ocupându-se totuși și cu ceva mai special: furtul prăzilor marilor vânători ai junglilor sau ai preeriilor, adică leul, tigrul, leopardul sau puma. Din cauza furturilor de la gura prădătorilor, care, epuizați în efortul lor de a-și ucide prada, nu mai sunt în stare să o și păzească, atât coiotul cât și șacalul sunt asociați persoanelor averse, rapace și josnice. Cel mai frecvent, această asociere devine foarte evidentă când destinul te-a pripocit să ai de-a face cu jungla din palatele de justiție din România.

În tribunalele noastre, coioții și șacalii, asociați fraților lor din lumea animală, sunt consilierii juridici ai prea multor instituții de stat, bogate și puternice care-și fac permanent victime din rândul cetățenilor, de regulă reglându-și deficitul bugetar pe seama celor mai slabi și neajutorați. Fie că e vorba de imobile, păduri sau terenuri agricole luate cu forța, fie că e vorba de un abuz al conducerii față de drepturile legale ale salariatului, fie că fiscalul se gândește să facă economii la buget băgând mâna în buzunarul vreunui pârhit de pensionar, șacalii tribunalelor împânzesc holurile și sălile palatelor de justiție, tare mândri de puterea și tupeul lor. Se plimbă pe holuri țănoși, cu geanta de hârtii prețioase la piept, scrutând victimele pentru a evalua potențialul lor de ofertă. Celor deja contactați li se face semn discret că totul este în regulă,

iar pe cei din aparatul judiciar îi gratulează fără sfială cu saluturi lingușitoare. Cei încă pățânați în a crede că pot câștiga, de capul lor, un proces cu o instituție a statului sunt ignorați pur și simplu. Ei sunt pleava...

Coioții tribunalelor sunt, în genere, vechi fosile de pe vremea bietului împușcat și cunosc pe toată lumea din palatul de justiție. Cu cei mai vechi din judecătoria au de împărțit mereu prada, se recunosc rapid și se prețuiesc reciproc pentru că pot să-și ascundă erorile judiciare dând vina unul pe celălalt. Sunt atât de versați, încât până și ținuta și-o potrivesc suficient de modestă pentru a ascunde viloiul și limuzina de conte franțuz de acasă. Omniprezenți prin tribunale, s-ar zice că fac parte din recuzita palatului de justiție, ba chiar din corpul juridic al acestuia, de îndată ce găsesc rapid soluțiile de întâmpinare a jecmăniților ce-și caută dreptatea.

Șaizeci de ani de viață cinstită eu n-am avut cu ei „onoarea” dar, odată ajuns la pensie, pe unul din aceștia am avut neplăcerea să-l cunosc personal. Am să vă spun povestea lui mai încolo pentru că, mai întâi, trebuie să remarc un fapt: să nu credeți că abuzurile contra cetățeanului de rând pornesc doar de la guvern sau de la vreo lege proastă dată de parlament. Aceste instituții ale statului nu sunt decât capul caracatiței și brațele ei hidoase sunt acelea care acționează pe față și eficace împotriva noastră. Două din aceste brațe, reprezentantul instituției de stat și cel al justiției, sunt îndeobște foarte cunoscute

pentru că lupta propriu-zisă la procese, cu ele duce cetățeanul. Înapoia lor stă însă cel mai hidos și periculos braț ce ne lovește în punga proprie pe la spate, în mod direct și laș: fiscalul. Adică, acea lance a Ministerului Finanțelor Publice, care se ocupă mai întâi cu stabilirea apoi cu perceperea impozitelor și taxelor noastre. Cine-i fiscalul de astăzi, acest perceptor nenorocit?

Puține instituții de stat ceașiste au supraviețuit - cu toate metehnele lor - în noua „iepocă” post-decembristă românească. Printre ele, fiscalul bate orice recorduri de apucături ale comunismului totalitar, el fiind astăzi, mai mult ca oricând, un fel de stat în stat. Sub veghea lui permanentă, nu există lege cinstită, normală și sigură în România, ne facem iluzii că s-ar fi schimbat ceva după 1989! Imediat ce parlamentul dă o lege, conțopiștii guvernului și ai fiscalului o fac praf cu „normele ei de aplicare”. Iar tu, ca un cetățean la locul lui, te găsești subit în poziția soldatului pe care căprarul îl întreabă: „Bă! Te doare în cot de mine?”. Oricum ai răspunde, ai dat de dracu și așa e și cu legile noi, ele fiind apăvie din care se adapă zilnic fiscalul. Nu cred că mai există astăzi prin țară vreun cetățean căruia fiscalul să nu-i fi luat ceva, barem vreo reținere din salariu sau vreo amendă acolo, de vreo câțiva lei, dacă nu cumva fiscalul te găsește călcând pe coada legii și-ai mierlit-o de-a binelea trebuind să-ți cauți dreptatea la tribunal.

Fiecare are povestea lui cu fiscalul și așa am și eu. Pe mine m-au găsit, în anul 2007, că „mi-am însușit foloase necuvenite” (Sic! taman cu pensia!) după o ieșire la vânat a fiscalului prin dosarele Casei Județene de Pensii Gorj. Ca să vedeți „formulă” pe șefa Rodica Ghimiș care-mi semnase adresa! De parcă eu îmi făcusem calculele ce pensie mi se cuvine, nu conțopiștii din propria ogradă. Și de îndată ce mi-am căutat dreptatea la tribunal, hopa! uite și coiotul CJP dat pe inventar tribunalului. Pe numele lui Coman Vasile, acesta și confrății, au reușit performanța extraordinară să-mi înceapă reținerea din pensie

Justiția - încă un pilon al statului pe cale să-și piardă credibilitatea

În ianuarie, să emită decizia pentru această faptă în luna mai și să mi-o trimită prin poștă în luna iulie, la patru zile după prima înfățișare de la procesul deja început de mine. S-o credeți dvs. că judecătoria Semenescu mi-a dat mie câștig de cauză! Ea a acceptat întâmpinarea prietenului ei de tribunal, consilierul juridic Coman, în care se spunea că... n-am făcut contestație după 45 de zile de la lansarea scremutei lui decizii! Ca să vedeți tupeu de vechi coiot!

Deși, la două săptămâni, Înalta Curte de Justiție și Casație decidea că eram în regulă, putând cumula o indemnizație de ședință cu pensia, plătesc și acum, Coman, șacalul de tribunal, având grijă de asta.

Dar iată că veni și „iepoca” bășesciană, iar marele marinar al țării și marionetele lui îmi băgară mâna din nou în buzunarul în care mi țineam pensia. Dacă le dăduse Curtea Constituțională peste mână pentru că tânjiseră să-mi ia 15% din ea, tot nu se lăsară până nu puseră impozit. Și iată-mă din nou la tribunal...

Ce circ e acum acolo, e musai să vă povestesc! În ciuda tuturor reacțiilor mijloacelor mass-media la abominabila măsură guvernamentală și a declarațiilor pompoase date de șefii de syndicate, închipuiți-vă că sunt singurul pensionar din Gorj care deschide un proces contra impozitării pensiei. Ce este hazliu - dacă nu ar fi tragic - este că nici consilierul Coman Vasile habar n-are cum să-și mai facă întâmpinarea, cerând termen de respirație și inspirație.

Făcuse inițial una invocând, culmea, tot Curtea Constituțională care-i dăduse peste mână pentru 15% dar am reacționat imediat: „pârâțul vine cu povești de cum se aplică legea prin Uniunea Europeană în loc să justifice de ce nu mi s-a trimis nicio altă decizie prin care să fiu înștiințat că aș avea o pensie diminuată cu suma de 55 de lei. Pe de altă parte, nu cade în competența Curții Constituționale a se coborî la niveluri dorite de CJP Gorj, ea judecă legi organice nu ordonanțe de-ale lui Boc, cum ar fi OUG nr. 107/2010

dată ca exemplu. Curtea Constituțională trebuie să apere Constituția țării și nu acte normative abuzive date de Guvernul României, împotriva legilor organice și împotriva normelor europene în materie de drept, pensia fiind considerată ca valoare patrimonială.”

Pentru că mai suntem și cetățeni ai Europei, nu doar vâslași în barca găurită a lui Băsescu, numită România, se pare că pentru coioții tribunalelor vin vremuri grele. Pe de altă parte, judecătorii s-au săturat să apere un stat care are câteva degete băgate și în portofelul lor. Eram de față când, într-un proces al altui nenorocit, judecătoria i-a spus franc coiotului de tribunal: „- Domnule Coman, sper să înveți să mai faci și altfel de „întâmpinări” decât cele de până acum. Ultima dumitale hârtoagă am citit-o de două ori și n-am priceput-o niciodată!”

Coiotii tribunalelor au adus țara într-o situație explozivă. Pe lângă mălaiul lor zilnic de a ciuguli bani din buzunarele amărăților, pe baza unor norme aplicate de miniștri incompetenți, ca de pildă Vlădescu și Pogea sau a lui Botiș, hoț în regulă din fondurile europene, salariații au poprit pe salariu, pensionarii au pensii impozitate, iar subvențiile pentru produsele agricole ajung la alți coioți ai Bărăganului, Timișului sau Siretului. Unii dintre ei sunt străini, cetățeni ai altor țări, care au cumpărat pământul de la șacalii tribunalelor deveniți peste noapte latifundiași prin furt din averea unor babe incapabile să reacționeze.

Stai să te întrebi: cât o să mai reziste jungla asta mai sălbatică decât cea africană numită România?

Cum din toți salariații și pensionarii, afectați de legile abominabile ale regimului bășescian, dintr-un județ întreg doar eu mă lupt cu șacalii și coioții tribunalelor, este clar că agonia țării va mai dura mult și bine.

Primul pas ar fi totuși, ca aidoma judecătoarei mai sus amintite, reforma în justiție să înceapă prin neacceptarea de către judecători a hârtoagelor coioților de tribunal pe care le citești de mai multe ori și nu le pricepi niciodată.

Uali NIȚU

666

vipie

blocaj în trafic

claxoane coxate

de râncezeala asfaltului

nici chiar agentul 006 nu mai are putere

să dirijeze mersurile pietonului

își șterge transpirația cu o linie

de pe marcajul proaspăt vopsit

un autobuz decapotabil peregrin

își caută un loc de parcare umbrit

de fluieratul agentului 06

ce-și face apariția călare pe bicicleta

cu cauciucurile vopsite în alb

la trecerea de pietoni marcată

operațiunea „bani pentru buget”

este în plină desfășurare

agentul 6 scrie scârbavnic un proces

verbal

pietonului unic

care se deplasa

în traversarea străzii nezebrate

inspirat de presiunea coloanei de mercur

agentul 66 amendează pe șoferul

decapotabilei

trezind invidia agentului 666

coborât din singura mașină cu girofar

moțând

ce stârnea praful și privirile curioase

ale șoferului ghinionist

pieton cu numere

pare pe degetul mare

ridicat către un Dumnezeu.

fluier de anotimp

mă caut prin timp

și mă găsesc adeseori contratimp

mi se întâmplă

să asude necuprinsul iubirii

iar uneori primesc reproșuri

dintr-un trecut ce nu aparține

unui inel primăvărat

pe degetul toamnelor ruginii

mă găsesc în rădăcinile însetate

de libertatea unei frunze

ce-și dă mugurul pe tobogan

în ritmul muzicii stelare

din anotimpuri sincere

cu ele înseși

mă statornicesc în cuibul de mugur

lângă dirijorul ce pare plecat

cu bagheta ancestrală

la o altă orchestră

dintr-un alt timp

parcă uitat

fluier.

Dan Scurtu - Forest at Sunset

Slavomir ALMĂJAN
(Canada)

Poetul și marea...

Dacă sublimul înspre care tindem este și va rămâne departe, infinit de departe, travaliul căutării acestuia trece dincolo de orice limite între care omul privirii de sus este așezat să locuiască. Dumnezeu a pus un poet, un muzician, un artist al culorii și al formelor în fiecare dintre noi. În același timp, sentimentul de apartenență... Ce minunată neliniște este acest univers uman!

Deci sublimul... Aș defini sublimul drept țință înspre care merită și trebuie să tinzi, chiar dacă, în realul nostru, ea nu va fi niciodată atinsă. Printr-o matematică, pe care noi nu o putem pricepe, căderea de la nivelul acestuia este aproape instantanee, pe când recucerirea acestuia poate fi evaluată numai prin reperele veșniciei și necesită eforturi la scara infinitului. Doar o mușcătură din fructul oprit a fost suficientă ca să ne îndepărteze, dar toate eforturile sutelor de generații nu au reușit să ne reapropeie nici măcar cât de puțin. O, nu vă înșelați, mintea omenească, puterea omenească, sacrificiile omenești nu numai că nu au lipsit, dar s-au manifestat cu abundență pe tot parcursul istoriei. Toate acestea au adus valoarea intangibilului sublim la un nivel aproape inimaginabil. Deși recunoașterea faptului că această țință va rămâne mereu neatinsă ne-ar putea duce la disperare, lupta și eforturile noastre în încercarea de a-l atinge sunt un ceva care a ajuns cel mai aproape de chipul și asemănarea acestuia. Spiritul uman în căutarea sublimului este un minunat „Amin!” la dragostea cu care Dumnezeu ne-a îmbrățișat prin creație.

Așa cum am scris în eseurile precedente, Edenul este întruchiparea ideii de sublim, iar ceea ce citim în cartea Genesei, despre Eden, este o sursă de nesecat din care tainele relației dintre om și Dumnezeu ni se revelează puțin

câte puțin, de fiecare dată când ne punem inima să înțelegem. Deși creația în sine era desăvârșită, acolo, în Eden, ea nu era sursa acelei înalte desfătări pe care numai sublimul o poate da. Desfătarea continuă din Eden era în întregime datorată prezenței lui Dumnezeu. Iată ce minunat confirmă psalmistul acest fapt:

„Am necurmat pe Domnul înaintea ochilor mei: când este El la dreapta mea nu mă clatin. De aceea inima mi se bucură, sufletul mi se veselește, trupul mi se odihnește în liniște.” (Psalm 16:8,9)

Deseori, clătinați de vânturi împotrivoare, de dorințe adânci după un ceva de neexplicat, ne pierdem în îmbuibări cu surrogat, în așa fel încât căutarea noastră de sublim degenerază într-un fel de abandon în exact opusul acesteia, alunecarea în grotesc. De fapt, dacă ar fi să tragem linia neagră sub existența noastră terestră, în vederea socotelii, totul ar fi o continuă înfruntare între căutarea sublimului și alunecarea în grotesc.

Atât de crâncenă este această înfruntare încât omul și-a găsit odihna în încrâncenarea de care vorbesc... Odihna prin neodihnă, dacă pot spune asta. Și în tot timpul, dintre clipa alungării din Eden și până în prezent, simțurile lui spirituale nu s-au ridicat deasupra de ceea ce ochii văd, urechea aude și mintea înțelege. În ciuda încrâncenării lui cu reali-

tatea care îi refuză aspirațiile, cu realitatea niciodată demnă de idealul înspre care tânjește, omul a continuat să bată cu piciorul trecerii lui aceleași cărări printre plopul mereu fără soț ai decorului din care, aparent fără voie, este parte. Tragedia realității existenței lui stă în faptul că spiritul lui se ridică deasupra realului lui dar sufletul lui caută împlinire tot în tridimensionalul lumii care nu-l acceptă. Nicăieri la el acasă...

Dacă sublimul înspre care tindem este și va rămâne departe, infinit de departe, travaliul căutării acestuia trece dincolo de orice limite între care omul privirii de sus este așezat să locuiască. Dumnezeu a pus un poet, un muzician, un artist al culorii și al formelor în fiecare dintre noi. În același timp, sentimentul de apartenență... Ce minunată neliniște este acest univers uman!

În tot acest timp, apele de odihnă și pajiștile verzi au fost aproape. Mesele demne de cele mai înalte oșpețe împărătești au fost pregătite și ființele cerești stau gata să ne servească. Lipsește doar foamea, adevărata foame... Cerul întreg stă pregătit să se miște înspre potolirea ei. Este nevoie ca visătorul din noi să viseze vise cu mult mai mari și dorul după o patrie care să nu ne fie ostilă să fie cu mult mai intens. Este nevoie ca aripile gândurilor să ne ridice înspre eterul din care lucrurile lumii acesteia să se vadă dintr-o dată mici,

infinit de mici.

Lumea din jurul nostru pătrunde cu bocanci grei de caporal până în cele mai adânci tainițe ale inimii, ea se vrea în centrul preocupărilor noastre până când oboseala ne aduce la starea în care suntem imuni la binecuvântata neodihnă la care Dumnezeu ne-a rânduit. Când cerem, cerem lucruri prea mărunte și nu daruri vrednice de un împărat, când visăm, visele ne țin prea aproape de mal și aventura credinței se stinge.

Da, credința este o aventură, este un salt în mai înalt decât înălțimile la care te pot duce cele mai vârtoase aripi, este un salt în ceva cu totul nou, cu totul necunoscut și cu mult mai minunat decât ceea ce visul cel mai înalt poate plăsmui.

Poate că tocmai aici locuiește inima celui care și-a înțeles menirea de poet, de artist...

Aventura revelației mai degrabă decât travaliul creației. Astfel cred și numai astfel arta și artistul pot coexista cu sublimul. Da, alte simțuri, alte corzi vor fi parte din noi și altfel va fi înfiorarea din noi. Față în față cu sublimul, inimă la inimă cu Dumnezeu, când cuvintele nu vor mai rosti lucruri, poetul din fiecare din noi va vibra sub torentul supremelor revelații în octavele cerești ale bucuriei.

Tot ce ne-a mai rămas, până atunci, este arderea noastră în tămăia sublimă a căutării.

In memoriam

Fănuș Neagu

ÎNGERUL L-A STRIGAT - la plecarea lui FĂNUȘ NEAGU -

sunt trist și nu-s prea trist, de ce aș fi?
englezu-a zis TO BE OR NOT TO BE.
Fănuș A FOST - prin văile de plângeri,
unul dintre frumoșii noștri îngeri.

prin lumea largă, lungă i-a fost goana.
rămîn în doliu Stela lui și Oana.
el doarme dus pe aripi de eter
și Mircea Micu îl așteaptă-n cer.

acolo, printre flamele din nori,
vor scoate ALMANAH cu scriitori.
glumele lor se vor topi în ploi,
sau în zăpezi, și-or ninge peste noi.

dar noi mai stăm pe-a timpului lacună
să ne mai răzvrătim SUB CLAR DE LUNĂ,
c-așa ne e dat nouă - și ne doare:
când un prunc nou se naște, un sfânt moare.

de ce-a plecat FĂNUȘ... păi a plecat
că ÎNGERUL la ceruri l-A STRIGAT.
l-a tămîiat Armindenii cu dichis,
caneaua brăileanului s-a nchis...

George FILIP
24 mai, 2011 - la Montreal

Scriu pentru că iubesc viața.

*Fără muzicalitate sau o idee
scăpărătoare, pagina se sinucide.*

*Acum s-a realizat un vis al...
comunismului: "Locuitori de la oraș și
sate, înfrățiți-vă!" Suntem înfrățiți în
sărăcie ca niciodată altcândva...*

*Plătiți-i pe cei care muncesc! Aveți grijă
de bătrâni și iubiți-vă copiii ca pe ochii
din cap, pentru că vor avea ei grijă... să
vă plesnească, la vremea respectivă!*

*Pentru mine, limba română e distanța
dintre inimă și umbra ei, care se numește
suflet.*

*Ființa omului e cea mai prefăcută și e un
prost ăla care zice că se uită-n ochii tăi
și-ți spune cu cine are de-a face. Numa
copiii sunt curați, fiindcă n-au avut timp
să se strice, da' le vine rându' și lor.*

Fănuș NEAGU

VREMEA HOȚILOR DE CAI

Iași. Toamnă. Vii posomorâte,
Ca-n vremea hoților de cai,
Beam vinul putrezit în bute,
La bolta badelui Mihai.

Pocalul năclăia cu ceară
Licoarea galbenă de Huși,
Sorbînd paloarea selenară
Bocea, cu lacrimi dulci, Fănuș.

Zicea pân-la mijirea zilei,
Balada moșului bătrîn,
Haiducul bălților Brăilei,
Pe prăzile de cai stăpân.

Și astăzi, poate, ne-ar prii
Feteasca putredă de Huși,
Dacă prin bălți ar haiduci
Și ar mai lăcrima, Fănuș!

Dar bălțile le-au supt vampirii,
În vii rîd hădele ogașe,
Fănuș își vinde nemuririi
Nebunii marilor orașe...

Ilarie HINOVEANU

...Hristos a înviat!... - când "Îngerul a strigat!"

...Dumnezeu să-l ierte și să-i odihnească
sufletul lui FĂNUȘ NEAGU - suflet de om
cinstit, care nu a știut, în toată viața lui, ce
este fătărnicia! - ... și de scriitor major, al
literaturii romane "cea din veac"!!!

...Mulțumesc mult, pentru trimiterea atât
de frumoaselor versuri ale dlui George Filip -
versuri care sintetizează, perfect, atât situația
tragică, a "tregerii la îngeri" a unui om rarissim
al culturii și literaturii române, cât și persona-
litatea (cu totul aparte!) a omului acestuia
titanesc/"horioiesc", numit FĂNUȘ NEAGU!
(n.n. - redacția a trimis colaboratorilor revistei
Constelații diamantine, la aflarea veștii
tregerii Dincolo a lui Fănuș Neagu, un
tulburător videoclip realizat de dl Bendriș
Toader - colaboratorul nostru - pe versurile
lui George Filip).

...După ce vărsăm o lacrimă, după ce păș-
trăm un moment de reculegere (în care să
recapitulăm măcar o parte din bijuteriile lui
scriitoricești, șlefuite într-o manieră unică în
lume! - merită, fără doar și poate, un Premiu
Nobel, care ar fi fost dat, de data acesta...
"pe cinstite!") și spunem o fierbinte rugă-
ciune, pentru atât de puternicul și mândrul
lui SUFLET/DUH!!! - să zicem, pentru noi,
cei umiliți și însingurați, prin plecarea lui
"dincolo de stele", dincolo de "frumoșii
nebuni ai marilor orașe" și sate ale părăsitei
și tragice Românie de azi, pentru care lui i-a
plâns sufletul, în ultimii săi ani..., să prindem
curaj și să zicem un tremurat și, totuși, plin
de nădejde:

Doamne,-ajută!

Adrian BOTEZ

*Eu am iubit vinul bun și petrecerea.
(...)Iubeam viața ca un desfrânat și n-o
căutam decât pe drumuri de pierzanie, de
hanuri și de dragoste. Oho! ce nemernic
am fost! Oho! și nu-mi pare rău deloc!*

Fănuș NEAGU

Corneliu LEU

RÂSU – PLÂNSU

Confratele meu Dwight Luchian-Patton, care editează cea mai veche publicație în limba română din Statele Unite ale Americii - „Clipa.com - revistă independentă de informație socio-politică și cultură, editată săptămânal în Statele Unite ale Americii” își însoțește revista cu o rubrică personală intitulată „Din Lumea... lui Stanley Kramer”. Adică nu mai este vorba de Lumea Nouă, ci doar de lumea celebrei expresii a obrazului de hârtie cu care actorul a făcut deliciul filmului mut. Expresie insensibilă chiar și atunci când este traversată de lacrimile mari, simbolizând lumea insensibilă în care trăim și în care, chiar dacă plângi atunci când ucizi, important pentru tine este actul ucigaș pe care-l faci cu sângele rece al expresiei încremenite comic. Așa cum Președintele nostru plânge când nu trebuie, dar râde „Hă, hă, să trăiți bine!” când ne diminuează criminal nivelul de trai.

O rubrică interesantă ajunsă la aproape al o mielea capitol; din ultimul, eu extrăgând următorul citat: „...parafrăzându-l pe jurnalistul Ben Stein, inteligența nu este admisă (*Intelligence is not allow*) sau mai edificator postulatul lui Ambrose Bierce, scriitor și ziarist American, care ne spune că în civilizația noastră și sub forma noastră de guvernământ, inteligența este așa de înalt onorată, încât nu este luată în considerare. Deci, ferice de cei săraci în duh, că ale lor vor fi... posturile națiunii”.

Acest articol, al 987-lea din serial, apărea tocmai săptămâna trecută, potrivit-se de minune nu numai realităților politice americane la care făcea referință, ci și principalului eveniment politic românesc ce aduna mia de participanți la Convenția PDL, eveniment căruia comediantul nostru de frunte îi dăruia secrețiile glandelor sale lacrimale.

Care secreții au avut efectul verificat atunci când i-au purtat lui noroc în alegeri și, la a zecea ediție (după alții a unsprezecea) fiind acum, au adus din șiroiul lor șters cu dosul palmei prezidențiale: *Marele succes / Cu Boc reales !...*

E o metodă politică de succes, care ține la români: Le împuști conducătorii bărbătește,

iar apoi îi sensibilizezi electoral plângând muiereste.

Pentru că explicația asta cu „...e băiat sensibil; nu-l vezi cât de repede plânge”, ține doar la fraieri. Românul mai cult știe că accesele acute de veselie cu „Hă-hă” alternate de tristețe cu lacrimi sunt simptomul clar al labilității psihice, boală gravă demonstrând incapacități raționale, deci incompetența de a conduce și a lua hotărâri logice. Dar și pentru cel mai puțin cult, adevărul s-a fixat în acest dispreț: „plângi muiereste” („mueria” nefiind „femeia”, ci „mahalagioaica-scandalagioaica-pusă-pe harță-și-pe istericale”). Sau în convingerea că „s-a-mbătat până și-a pierdut mințile și a început să plângă”; lucru pe care îl pot confirma și eu, care beau de-o viață cu tot felul de cheflii, dar am oroare de bețivanii care sau te umplu de balele plânsului lor, sau fac scandal.

Ei bine, aceste premise teoretice fiind stabilite, haideți frați români să medităm puțin la personajul nostru prezidențial care, fie face scandal public luându-se cu toți la harță, fie varsă lacrimi de durere incontrolată și, mai ales, total nejustificată, demonstrându-și clar apartenența la categoria labilităților psihice care-i confirmă incompetența pe postul pe care-l ocupă și care, conform legii, trebuie să aibă în primul și în primul rând, un aviz favorabil din punct de vedere medical și psihiatric.

Pentru că, de trei zile de când i-am văzut lacrima ce-i țâșnea pomenind de anul 2001, sunt tot mai nedumerit întrebându-mă: Oare ce motiv a avut să plângă: Amintirea că a fost ales, dorul după Petre Roman, faptul că acela i-a întors spatele?... Și tot mă chinui și tot nu găsesc vreo explicație fiindcă nici una dintre cele trei ipostaze nu erau deloc de plâns. Pentru orice om normal, faptul că partizanii l-au preferat era motiv de mândrie; despre dorul de Petre Roman îndoi-m-aș; iar la refuzul aceluia de a-i fi strâns mâna, reacția gentlemanului ar spune „regret”, iar a mârlnului „dă-l în mă-sa!”. În nici un caz, însă, vreo explicație logică pentru ca un om normal să izbucnească în plâns.

Așadar, frați români, treaba se înrăutățește cu tătucul nostru de la Cotroceni! Dacă

atunci când a avut Stolojan căderea istorică, am putea spune că i-a plâns de milă, dacă la Olimpiada din China l-a putut emoționa ridicarea drapelului nostru, de data asta plânsul nu are nici o justificare din punct de vedere psihologic. E un act, cel mult, fiziologic, ca și cum s-ar fi scăpat pe el. Nu-l mai țin sfincterele de la canalele lacrimale și, așa cum alții se scapă-n pantaloni, el se scapă pe obraz.

Da: se scapă pe obraz; și nu-i e jenă că face de rușine obrazul țării, care ar avea nevoie să fie reprezentată cu mai multă demnitate!... Păi, dacă-i așa de sensibil, de ce n-a izbucnit în lacrimi când i-a dat Sarkozy cu tifla, sau când a fost acuzat pe nedrept că l-a palmuit pe băiatul din Ploiești?!... Acele lacrimi, da, ar fi provenit dintr-un sentiment de jignire; pe când aici, zău că mă chinui și nu găsesc nici o explicație logică sau, măcar, psihologică. Decât, doar, dacă ar fi vrut să spună: „iartă-mă nea Petrică pentru ce mă-gărie ți-am făcut atunci; iartă-mă că, uite nu mai am liniște și mă mustră conștiința!”

E unica justificare ce s-ar putea găsi. Altfel, rămânem doar la explicația fiziologică a celor care mai scapă un pârț, sau o picătură ce le udă pantalonul. Iar asta este mai grav; acesta este un adevărat semn de ramolism.

De pe urma unui asemenea beteșug, eu mai cunosc un om politic care a câștigat. Este vorba de Al. Duiliu Zamfirescu, fiul celebrului nostru scriitor; și el scriitor mai mărunț, dar diplomat de carieră, care și-a exersat talentul de a bea copios în misiuni diplomatice de la Sankt Petersburg până în America Latină. Ultima însărcinare diplomatică a avut-o Al. Duiliu Zamfirescu în Argentina, ca ambasador în timpul celui de al doilea război mondial când, noi fiind aliații Germaniei iar Argentina fiind apropiată de Hitler, în ierarhia șefilor de misiuni diplomatice el avea rangul cel mai apropiat ambasadorului Germaniei. Așa se face că, la un banchet, având scaunele alăturate, Al. Duiliu s-a ridicat să-și țină discursul dar, fiind chinuit de regurgitări de la cheful

trecut, nu s-a mai putut ține și a vomat pe firaturile și decorațiile ambasadorului Germaniei. Fapt pentru care a fost rechemat și demis din diplomatie... Ei bine, în 1945 sau 1946, cine se prezenta în audiență la Ana Pauker care era ministru de externe în guvernul Groza?... Chiar dumnealui, Al. Duiliu, care îi spunea: „Doamnă ministru, vă rog să țineți seama că eu sunt singurul diplomat român care am protestat împotriva hitlerismului vomând pe ambasadorul celui de al treilea Reich, fapt pentru care vă rog să mi se dea o pensie de merit!”...

Am relatat cele de mai sus tocmai pentru a nu se spune că-l acuz pe Președinte a-și folosi slăbiciunile în scop politic. Exemplul de a ști să profiți politic de asemenea slăbiciuni s-a mai practicat, deci nu putem învinui practica. Putem învinui însă rezultatele ei, care conduc exact la cele citate de confratele meu californian Dwight Luchian-Patton: „...în civilizația noastră și sub forma noastră de guvernământ, inteligența este așa de înalt onorată, încât nu este luată în considerare. Deci, ferice de cei săraci în duh, ca ale lor vor fi... posturile națiunii”.

Titlul „Râsu – plânsu” se potrivește doar prin faptul că ne facem de râs cu un asemenea plâns prezidențial. De fapt, în realitate, ar trebui spus „Plânsu – plânsu”, pentru că e vorba atât de aspectul nesemnificativ al plânsului său spontan cu explicație freudiană spre istericale, dar și de aspectul grav, tot mai grav din punct de vedere național, că am ajuns să ne plângem de milă.

Ionuț CARAGEA (Canada)

Așa trece gloria celui care scrie

Cât de greu este să fii scriitor! Dar veți răspunde că nu este chiar așa de greu. Că ați reușit să câștigați zeci de premii în literatură, că ați fost publicați în nu știu câte reviste sau că ați fost laudați de câteva persoane mai mult sau mai puțin calificate în domeniu. Ca ați apărut în mai multe dicționare sau antologii, că sunteți membri în nu știu câte asociații... Că ați fost publicați la o editură cu renume...

În spatele tuturor acestor performanțe se ascunde dorința voastră de a vă ridica cu o treaptă mai sus decât majoritatea celor care vă înconjoară. Nu vă interesează mesajul care trebuie să ajungă la cititori, nu vreți să aduceți un dram de frumos în lume, nu vreți să salvați nimic din ceea ce mai poate fi salvat. Nu. Scrisul vostru a devenit o armă cu care vreți să subjugăți minți și suflete. O armă de distrugere în masă. Vreți să-i cuceriti pe cei slabi, vreți să-i manipulați, vreți să modelați oamenii și societatea așa cum vă place vouă.

Ați ajuns să vă credeți profeți sau mântuitori. Slujbași ai luminii sau martori ai apocalipsei. Luați ca exemplu modelele cele mai

înalte dar uitați că ele nu au ajuns acolo sus prin impostură ci prin sacrificiu. Nu vedeți scrisul ca sacrificiu, ci ca o formă de exteriorizare a gândurilor și sentimentelor. Dar tot la *ego* vă raportați. Credeți că sunteți genii neînțeleși și încercați să găsiți pe cineva care să vă aprobe, să vă dea o diplomă pe care să scrie cu litere mari: **GENIU NEÎNȚELES ÎN SUFERINȚĂ ȘI SINGURĂTATE**. Și mai apoi vreți ca toate stelele de pe cer să împodobească miraculoasa voastră titulatură.

Mulți se vor simți ofențați, vor spune că scriu ceea ce simt, că ceea ce fac e firesc și că nu au nicio așteptare de la ceilalți. Vor vorbi despre scris ca despre o formă de terapie, dar dacă le vei spune în față că scriu prost le vei simți orgoliul cum crește pe sub piele. Te vor înjura în gând și se vor retrage în colțul lor umbros dorindu-ți ce este mai rău. Invidia, ura, gelozia le vor măcina sufletul. Noua lor boală va fi mai grea decât cea dinainte. Trebuie să te gândești de două ori cum să îi minți mai frumos pe acești oameni. Trebuie să le vorbești despre talent și potențial, să-i îmbeți cu apă rece. Pentru că ei nu sunt în stare să se ridice singuri și stau mereu cu mâinile întinse ca niște cerșetori.

Statistici, statistici și iar statistici. Aveți nu știu câți prieteni care vă cunosc, aveți nu știu câți adulatori în fața blocului, în orașul natal sau pe blogul personal. Evident, ei vă cunosc pentru că și voi îi cunoașteți. Ei vor ceva de la voi așa cum și voi vreți ceva de la ei. Dar câți dintre cei pe care nu îi cunoașteți v-au descoperit și v-au apreciat pentru puterea și puritatea cuvintelor voastre? Câți dintre ei s-au apropiat de voi doar pentru faptul că v-ați pus în locul lor și ați încercat să răspundeți la problemele care îi macină în fiecare zi. Vedeți? Asta este valoarea voastră de scriitori. V-ați făcut populari în rândul celor care vă cunosc, dar nu ați reușit să puneți o floare la fereastra eroilor necunoscuți. Să aibă ei surpriza că mai sunteți încă în viață, în nu știu ce colț de lume, și că v-ați dedicat întreaga existență lor, celor care dictează cu adevărat cine este și cine nu este cu adevărat un scriitor valoros.

Dan Scurtu - Peisaj de munte

Baki YMERI (Albania)

Inspirații diamantine

CÂNTEC POPULAR

Prin Rai alergând,
Coborând
Pe așternutul de vânt
Sânii ei tremurau
Undele lor mă loveau,
Mă trânteau la pământ.

PASTEL

Scoica sânilor tăi
Era sfântă ca luna,
Culoarea lor albă
Era precum spuma
La marginea mării.

PERLA PLĂCERII

Parcă ești un desert
De șoapte-nsetate!
Tu aprinzi focul sacru
În clipele
Rugăciunilor reci.
Vii și-mi arăți
Perla plăcerii
Strălucindu-ți la sân.
Din bătrânele nopți
Se furișează
Din nou tinerețea.
La marginea mării.

PERLA POETULUI

Ești ca boarea cea ușoară
Ca o poftă legănată
La un piept de domnișoară.
Ești, oricând, ca niciodată.
Niciodată nu știi când
Ești ca pasărea furată
De văzduhuri pe pământ.
Ești aripa care-n ceruri
Lasă-n urma ei un rând
Din poemul care zboară.

PUTEREA IUBIRII

Cu pielea ta luminezi stelele,
Cu gasul tău sorbi izvoarele,
Cu buzele tale încălzești iernile,
Cu gura ta rostești rugăciunile,
Cu ochii tăi orbești zorile,
Cu numele tău albești zilele.
Cu sângele tău înroșești rodiile,
Cu sânii tăi străpungi nopțile,
Cu pântecul tău rotești soarele,
Vezi?!
Cu pântecul tău rotești soarele.

EROTICĂ

Cum să te laud, Femeie
Când te alinți pe divan
Te răsucești ca o cheie
Și te-aplecă ca un lan
Și te-arunci în oglindă
Și te-neci tot mai goală
Și nu-i nimeni să-ți prindă
În agra din poală
Părul tău greu ca o beznă
Tremurând lângă gleznă.

SĂRUTUL

Spune-mi, armâno,
Mama ta cu ce te-a alăptat,
În ce odăi te-a încuiat
De miroși atât de frumos
A trup legănat
Și a pustii mângâieri?

De unde furi oare pofta
Pe care ți-o simt
Pe sânul amar sărutat
De norul descopciat
La cămașa lui de bumbac?

Buzele tale sunt fragi?
Vai, armâno,
La amiază când a fulgerat,
De la fulger s-au înmiresmat.

POEM PUFOS

Revoluția se face
În numele unui ideal pufos
Într-o legalitate pufoasă.
Lupta miroase a moarte pufoasă
Și iubitei mele i-se înmoaie picioarele
După o bătălie pufoasă.
Fericirea devine o realitate pufoasă
În așternutul pufos.

Până aici e totul simplu
Ca într-un roman.
Fericirea începe
Când se deschide Poarta Raiului
Pentru un vulcan setos
Ca o surpriză pufoasă
Și foarte pofticioasă.

MIERE

De ce mă vrei?
M-ai întrebat.
Pe buzele tale
Erau polen și nectar.
Nevăzute albine
Îți desenau pe buze o inimă.
De ce mă vrei?
M-ai întrebat.
Nevăzute albine
Se trudeau să poarte prin aer
Tremurul inimii tale.

BLESTEM CU MIRESMĂ

Numai zeițele se pot lăuda
Cu același cutremur
Al sânilor
Atunci când pășesc!
O, ce vârtej
De dorințe și magice arte
Ale descopierii
Diafanului veșmânt de mătase
Ce cade la picioarele tale!
Nici un blestem
Nu-i mai puternic
Decât al miresmei
Cu care mă-nfășoară
Golul tău trup!

VECINII LUMINII

Vino, iubito
Să devenim vecinii luminii!
Tu nici nu știi
Că în fața ta
Există biblioteci neguroase!
Vino, am șoptit.
Deschide aceste antice cărți
Și lasă-mă
Să-ți mângâi trufia!

MONOLOGUL UNUI VIS

Potolește setea
Pe Valea Luminii
Râzi
Ca să te mângâie îngerii!
Du-te sus,
Trage perdelele
Și stinge lumina!
Nu vezi că eu sunt
Lumina ta!
Așteaptă-mă!

Gheorghe A. STROIA

„Sintoniile” pelerinului - simfoniile unui univers poetic original

Întrebat despre poezia sa, **Victor Sterom** afirma: „*Voi răspunde cu vorbele marelui Dos-toievski care spunea: «Nu scrie cine știe să scrie, ci scrie cine nu poate trăi fără să scrie».* Asta e. Scriu fiindcă nu pot să trăiesc fără să scriu. Scrisul e viața mea. Cred că scriu - poeme - pentru sufletul meu întru iluminare. Cred că scriu - poeme - pentru câțiva inițiați și implicit scriu pentru Timp. Pentru ceea ce va rămâne în urma mea ca Om. După cum știm, orice întâmplare a vieții are două realități: una care se vede cu ochiul liber - și de oricine - și alta care nu se vede. Eu sunt scriitor, creatorul acelei realități care nu se vede și pe care o fac - visez s-o fac, doresc s-o fac, vreau s-o fac credibilă și verosimilă ca pe prima. De unde vin? Probabil dintr-o idee divină și tot într-acolo mă îndrept... În rest e viață și așteptare - a se citi răbdare. Notați și acest dicton al meu: Cine așteaptă (decă cine are răbdare) trăiește mai mult.”

„**Sintoniile**” (Editura Karta-Grafic, Ploiești, 2007, 60 pagini) reprezintă al 35-lea volum de poeme al lui Victor Sterom, volum care-i reconfirmă valoarea și desăvârșita sa vocație poetică. Cartea este un amalgam atemporal de stări, pe care le vei simți re-

constituind, pas cu pas, o scară către înălțimile astrelor. Se împrumută, astfel, din frumusețile grădinii cerului albastru, împletind sinergic *Uverturile* inițiatice (partea I) cu *Simfoniile* (partea a II-a). Te vei simți precum un fericit pelerin, așteptând iluminarea. În prima parte a cărții, cu pana înmuiată în cerneala sufletului, ți se aduce - printr-o înșiruire domoală a cuvintelor - liniște. Ți se va spune să taci și să ascuți, pentru ca vibrația poetică - o fierbinte cutie a Pandorei - să facă ordine în dezordinea TA primordială, să-ți ascute simțurile, pentru a intra în castelul supra-realist al poeziei. Cu inima strânsă de consistența tăcerii, poetul ne invită cu persuasiune să pășim, pentru a ne putea bucura de apa vieții, izvorâtă dintr-o imaginară fântână a timpului. Un timp împărțit între ieri și mâine, divizat în milioanele de particule energetice ale unui pulsar. Te vei întoarce, ca într-un sens original, pregătit pentru a primi acordurile unice ale unei harpe vibrânde: „*Cu inima plină de teama/ singurătății/ te aștept/ în juru-mi câteva rotocoale de fum/...aud cum trec pe lângă mine/ păduri de tăceri/ îmi dau senzația întoarcerii tale*” (*câteva roto-coale cu fum*, pag. 5).

Împletind simboluri arhetipale și răstălmăcind înțelesuri originare, „Sintoniile” asociază într-o armonie fabuloasă, de proporții mitice, adevărurile esențiale, care ne conduc către tărâmurile de vis. Experiențele personale sunt pe cale să devină experiențe mitologice, să creeze un univers - în care locul zeilor este preluat de vise, trăiri, contemplații. Toate acestea apar îmbrăcate în aura specială a sufletului încărcat de lirism. Aici, se întâlnesc energiile îndepărtate ale universului, cu stările alegorice ale ființei. În

acest univers mitologic, cu reverberații epopeice, vei găsi *o divina poezia*, căreia i se aduc ofrande (cuvintele) pe sacrul său altar, decupat din sângele timpului. Trezit la viață, vei striga: „*Laus superis, em vivo!*”. Numai aici, sufletele și-au construit biserici în firele de iarbă, iar fumul sacrelor ofrande aleargă între cer și pământ. Și peste toate acestea, flacăra unică a poeziei este cea care aprinde tăcerea, îmbrăcând-o în nuanțele evului implacabil: „*o rază subțire/ aprinde cerul din mine/ o singură flacăra/ deșteaptă din somn clopotul*” (*lacrima eternului amurg*, p. 6).

Într-o poetică îmbrățișare, sunt ținute aproape: neînțelesele sensuri, păcatele și ereziile. Ca într-un incredibil experiment cuantic, ar putea fi determinate - cu suficientă precizie - traiectoriile trăirilor tale, în camerele cu ceață ale existenței. Erezii și eresurile sunt extensiile unui univers pe care partea conștientă le refuză și le neagă. Din aceste eresuri se nasc întrebările, cărora poetul le caută înțelesul și le aprinde ca pe niște torțe. Precum un Prometeu, el ține în mâini lumina „ardurilor” sale, pe care ne-o dăruiește cu generozitate. Scriind pentru sine, pentru inițiați și pentru timp, poetul stabilește ca lege supremă a universului său poetic: cunoașterea prin iluminare. Fulgurațiile sale aduc lumina cunoașterii și lămuresc înțelesurile cele mai profunde. Punând bazele vieții pe temelia incandescență a luminii, poetul nutrește convingerea că va putea petrece și apoi pași către Lumina absolută: „*...stam cu erezia pe aceeași pernă/ rotundă taină ce vrea să zboare/ strâng un început de lumină/ în focul palmei mele*” (*Te pot visa în ceruri*, pag. 7).

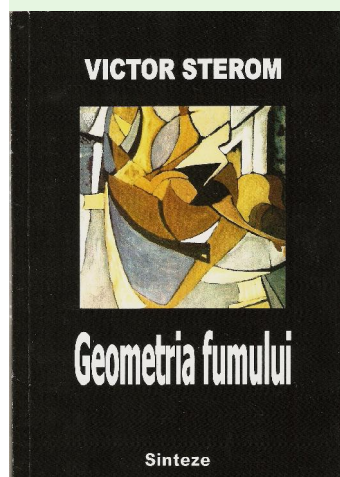
Conștient de valurile pe care le va genera universul său po-

etic, conștient de puterea pe care poezia sa o va putea avea asupra cititorului său, poetul construiește pas cu pas un labirint din Cnossos, în care odată intrat nu ai cum să ieși, fără a primi fulgurația. Apare dreptunghiul, ca simbol al destinului într-o construcție poetică originală. Un simbol frecvent utilizat, despre care știm că, în masonerie, simbolizează perfecțiunea, relația dintre Cer și Pământ: „*Acest unic dreptunghi/ prin care se scurge timpul/ l-am săpat eu însumi/ verb cu verb/ silabă cu silabă/ până când s-a umplut cu mine*” (*Umbra lăsată de mine*, pag. 8)

În partea a II-a a cărții, se îmbină armonios o multitudine de simboluri și de elemente creatoare de sinestezii, ce-ți induc trăiri unice (printr-o explozie vulcanică a simțurilor). Conturând o poezie de tip avangardist, Victor Sterom se dovedește a fi inovator, un creator, care doar prin simplele sale rostiri, adâncește sau lămurește misterul. Așezând versurile precum o scriere în proză, se creează o poezie de factură originală, ce te va surprinde cu accentele ei suprarrealiste. Spațiile ce se creează sunt ample, astrale, cuprinzând între limitele lor galaxii întregi, planete și sori. Universul prin care poetul călătorește este fie atemporal, fie timpul se succede cu viteza luminii - comprimând distanțele - ca într-o teorie a relativității.

Pelerinajul dincolo de absență reproduce, prin oscilațiile sale, efecte „devastatoare”. Când piatră, când umbra unei stele, poetul evadează într-un univers torturat de iubire, un univers al eternelor promisiuni. „*O piatră sunt între*

plajele cerului și orologiile eternelor promisiuni. Vino în acest univers torturat de iubire” (*Geometrii astrale*, pag. 11). Unele dintre poeziile „*Sinto-niilor*” sunt veritabile tablouri suprarealiste, amintind de arta lui Salvador Dali (prin logica nelogică), a lui Victor Molev (prin sincronizarea detaliilor și umanizarea întregului) sau mai nou a lui Vladimir Kush (prin incredibile metafore „vizuale”). Numai aici, morile de vânt sunt mișcate de aripi de fluturi, ori timpul devine un imens orologiu uitat pe o deșertică dună. Numai acum, omul va înțelege că sufletul său este parte a unui continent înghețat, ce tânjește după arzătorul soare al tropicelor. „*Umbra lăsată de mine o strânge cerul în brațe. Nu mă întrebați unde sunt pietrele cu visele stâncilor. Nu știu câți pași mai sunt până-n paradis. Ceea ce rămâne e vântul ghemuit într-un ou*” (*Umbra frigului*, pag. 12)

Poezia sa, un demers în egală măsură inițiativ și doct, reprezintă rațiunea care-l face pe poet să porceadă într-o nouă percepere a sinelui. Acul poetic însuși, înseamnă geneza universului, care naște nebuloase sau supernove și le aruncă-n privirile sale flă-mânde de poezie, trecând - prin găurile de vierme - spre universuri paralele. Inima poetului este o lacrimă, este un curcubeu sau mai bine-zis „*O lacrimă cât un curcubeu*” (*Somnul clopotului*). Cititorul va fi impresionat de profunzimea imaginilor suprapuse prin asocieri surprinzătoare. Vibrațiile ancestrale ale clopotului, ridicate la rang universal, îl însoțesc pe om în momentele sale de glorie sau de cum-pănă, cântându-i bucuria nașterii ori jalea despărțirii de viață. Muncile la care este supus poetul sunt, deseori, sisifice. Lucrând pe „țarina” poeziei, culegerea roadelor ei se face printr-un efort pe măsură: „*Am suferit mângâierea literelor până mi-am văzut privirile pline de spini. Până mi-am simțit palmele străpunse de stele*” (*Somnul clopotului*, pag. 13).

Fiecare poezie a cărții este o

treaptă, de pe o scară în spirală, care te-ar putea purta din neant spre nicăieri. Asta, dacă nu vei citi cu atenție semnele indicatoare, care te vor „obliga” să urci dintr-o stare comună, spre apoteoză. Iată câteva dintre aceste semne indicatoare: „*tăcerea în formă de vioară*” (*Vântul nopții*, pag. 15), „*geometria dorului*” (*Geometria dorului*, pag. 16), „*Aripi stelare*” (*Nimbul hârtiei*, pag. 17), „*Spațiul despletit*” (*Întomnarea semnelor*, pag. 18). În poemele cărții, într-adevăr, ninge! E o ninsoare superbă, ce picură peste noi, prin milioanele ei cristale, geometriile unice ale stărilor: muzică, frunze, melancolii, tăcere, vitralii, vrajă, cocori. Abundența de simboluri creează cititorului o stare de confuzie. Nu-și va mai putea recunoaște timpul în care se găsește. Nu va mai putea găsi calea către sine decât evadând, prin forțarea limitelor proprii rațiunii.

Arta poetică a cărții are puterea de a converti *câteva ro-tocoale de fum* în *Spiritul clipei*, stropite de *lacrima eternului amurg*. Prin predilectele *Geometrii astrale*, vei putea alinta *Tâmpiele vântului*, încărcându-ți ființa de *Umbra clopotului*. Printr-un *Poem fraged*, încărcat de *Lumina tainei*, îți vei transforma simțirea într-o *Ramură fantastică*, a unui copac numit *Obsesia tăcerii*. Vei putea, astfel, ieși din *Crude insomnii* prin *Ges-turi oarbe* ale unui *Somn tremu-*

rat. Îți vei regăsi *Dorința fărâ-mițată* de *Focul promisiunii* în *Memoria coliviilor*. Te vei simți ca un *Poem singur* în *Vântul nopților*, fără *Geometria doru-lui*. Te va mortifica *Necunoscuta zero*, ce va devora din *Carnea poemului*, cu siguranță, *Rememorând cenușa. Umbra lăsată de mine* va fi *Umbra frigului* din *Întomnarea semnelor* spre *Som-nul clopotului*. O *Tăcere frigu-roasă* îți va aduce *Vraja văzdu-hului*, peste *Bruma gândirii*. Un *Cântec cosmic* purtat de *Aripa sângelui* va fi, pentru tine, *Um-bra verde* din *Dorul oglinzilor*. Peste *Purpura văilor*, poetul, cu *Aripa clipei*, va reconstitui *Geo-metria fumului*, din resturi de *Clipe ireale* ale unui *Timp alb*. Din *Spațiul mut*, sărind peste *Ti-parele stupide* și *Fantasmele norului*, Victor Sterom ne aduce lumina poeziilor sale. Îmbogățind *Umbra cuvintelor*, undeva *Dea-supra greșelii*, putem distinge aura sufletului său ca pe *Umbre polare* așternute peste *Nimbul hârtiei*.

Cu siguranță o poezie unică, austeră și inteligibilă, dar nu facilă. Victor Sterom nu este un poet comod. Fiecare silabă a sa pare desprinsă din anticele incantații, rostite pentru a dărui muritorilor lumina soarelui. Încifrate și încărcate de simboluri, versurile din carte te vor plimba prin labirintul memoriei, obligându-te la un exercițiu de voință. Te vei lăsa purtat prin zăpezile

imaculate ale unor trăiri imaculate, într-un anotimp pur: *poezia*. Vei surprinde amestecul de teluric și cosmic, caracteristice ale unor viziuni cosmogonice. Vei folosi fiecare poem ca pe o nouă mască într-un banchet al simțurilor, în care te vei bucura de un tratament pe măsura nobleței sufletului tău. Pentru toate, lui - poetului - i se va decerna de către Poezia însăși, pentru devotamentul cu care o slujește, titlul de noblete literară ce i se cuvine.

Stau și mă întreb ce ai putea să scrii, mai mult decât s-a putut scrie, despre profunzimea și frumusețea universului poetic unic - numit Victor Sterom? Un univers care, ca într-un prototip al lumii sensibile în care trăim, unește contrariile, aliniază extremele, umple palma cititorului cu valurile unei mări efervescente. Ce ai putea să spui despre ceva pe care ți-l poți însuși ca pe un dar propriu și personal, ce te-ar putea umple până la refuz cu apa neînchepută a unui izvor - altar al libațiunii? Cum ai putea să crezi că te poți apropia de un „vulcan” în erupție, fără ca valul „piroclastic” al poeziei să nu-ți provoace o combustie instantanee? Iată întrebări pe care mi le-am adresat, într-o retorică a simțurilor, prin lecturarea volumului de versuri al poetului Victor Sterom. *Dar, mărturisesc că nu am căutat un răspuns, am căutat - în schimb - POEZIA. Și, cu certitudine, mărturisesc: AM GĂSIT-O!*

Dan Scurtu - Reproducere liberă după Salomon Van Ruysdael

Victor MARTIN

“O făclie de Paști” pentru intrușii istoriei literare

Dacă nu-ți faci timp să dai intrușii afară din istorie, te dau ei afară. Așa cum, în trecut, istoria o făceau regii, prin cronicari angajați pe viață, tot așa și istoria literară, în general, și istoria *science fiction*-ului, în special, azi, este făcută de cronicari literari de tot felul, de la mici cronicari de provincie sau de întâmpinare până la marii și temuții cronicari de la reviste de succes sau institute de cercetare a istoriei literare recente.

Frumos principiu, numai că vorbitorii despre scriitori sunt tot mai mulți, mai nepricepuți și, în consecință, promovează tot mai multă nonvaloare. În timpul ăsta, speriați, scriitorii de talent devin tot mai puțini.

Cu mai mult timp în urmă, am mers și eu la fondul literar să ridic niște bani. La coadă, era și un reputat critic de la o reputată revistă literară. În afară de coada principală, era și o coadă de scriitori la critic. Criticul lua cartea cu autograf, o răsfoia, lua cele câteva sute de lei, le băga în buzunar și trecea la următorul.

Unii scriitori, critici sau istorici literari sunt munți de talent, dar nu sunt tari la morală. La noi, deoarece se pleacă tot mai mult de la caracterul criticului sau istoricului literar și de la întâmplările mai mult sau mai puțin stranie din viața lui, mai mult sau mai puțin comice, mai mult sau mai puțin banale, omul e ignorat sau marginalizat de confracți, care se consideră mai etici și mai morali. În cazul ăsta, mult mai paranoici decât cei care îi ignoră, creatorii de istorie literară își iau în serios menirea, mai mult pe latura malefică.

Confracții încep să simtă pericolul de a fi excluși din viața literară de apoi și încep să se gudură pe lângă criticul care, îndrituit sau nu, își ia în serios rolul de constructor al viitorului altora, dacă tot e ignorat viitorul lui și nu i se recunosc merite pe care e posibil să le aibă, așa cum e po-

sibil să-i lipsească. Scriitorii sunt foarte sensibili la modul cum sunt percepuți de cei din jur. Mulți nici nu dau doi bani pe ceea ce fac; văd literatura doar ca pe un domeniu oarecare, de unde se poate vorbi de ei și după moarte. Dacă nu ar fi așa, atunci s-ar înhăma la istoria de o secundă a politicii, de exemplu. Cuvântul scris are mai multă putere, existând șansa de a rămâne, de a fi comentat, împănăt cu reflexii filozofice și, eventual, de a fi trântit pe frontispiciile cunoașterii.

Cu puțin timp în urmă, pentru a nu avea necazuri directe, unui cunoscut critic literar, bun meseriaș, i s-a publicat post mortem o istorie literară pe apă, unde denigrea tot. Contând pe reputația sa de critic talentat, acesta știa că va fi crezut el, nu cei rămași în viață. Cei denigrați, au rămas să plimbe tinicheaua pe care le-a agățat-o de coadă, din răzbunare, reputatul critic. Metoda e foarte des folosită în țări cu civilizație încă neconsolidată, unde oamenii, neștiind ce să mai creadă, cred absolut orice.

Complexul de inferioritate și obediență față de creatorii istoriei nu vine totdeauna din lipsă de talent, ci din nesiguranță. Nesiguranța e dată de un sistem de promovare și reclamă violent și, totodată, foarte insidios. Ignorându-se principiul liberal al concurenței loiale, pe principii comuniste demult apuse în Apus, mulți neaveniți sunt premiați, plimbați pe la tot felul de sindrofii sau lansări de carte și sesiuni de autografe, astfel încât nivelul calitativ este foarte mult coborât. Un nivel calitativ artificial coborât încurajează mediocritatea, care, după un timp, se transformă, de la sine, în mediocrație. Este situația *literaturii science fiction* de azi de la noi din țară.

Complexați de această stare de fapt, mulți scriitori de talent nu le mai rămâne altceva de făcut decât să stea și să se uite. Sau să se coboare la nivel submediu, a-

colo unde e cald și bine, nestârbind umorale invidii.

Necazul e mult mai mare atunci când fabricanții istoriei literare nu au pic de talent, sunt în viață și își permit, ostentativ, să mintă prin omisiune. Dacă vor, ei te bagă în vreun dicționar; dacă nu vor, nu te bagă, ca și cum nici n-ai exista. Realitatea este ceea ce gândesc ei. Dacă vor, fac un dicționar unde tu nu ești. Dacă vor, scriu o istorie a *literaturii science fiction* din România, unde tu nu ești. Nu există decât cei buni, adică ei și prietenii lor. Ei între ei, sunt din ce în ce mai mulți.

Astfel de oameni chiar cred că o diplomă de filologie le conferă talent și dreptul de a interpreta cum vor realitatea. Profită de neatenția noastră și ne fac cum vor.

Cine permite unui individ să conceapă un anumit fel de dicționar sau să scrie o anumită formă de istorie literară? Ceilalți indivizi de același fel.

Constatarea de mai sus vine din atât de multe direcții, încât trece aproape neobservată. Mie mi s-a relevat dintr-o discuție în care mă miram cum de au unii un așa mare succes fără nici un merit. Atunci, pentru a fi și eu băgat în seamă, interlocutorul m-a îndemnat să mă apuc să scriu o istorie literară sau să mă apuc de un dicționar. Asta, deoarece toți scriitorii sunt dornici să fie frumos descriși în cronici și prezenți în dicționare, după principiu: dacă nu ești în cărți, nu se vorbește despre tine. Și, dacă nu se vorbește despre tine, nu ești cunoscut, nu ți se vând cărțile, nu ești. În plus, a mai spus amicul, acești „linge blide” vor începe să te laude, să te caute la telefon, să-ți trimită *mail-uri* măgulitoare, să-ți publice cărțile.

Am înțeles ce voia să spună interlocutorul meu. Cu mai mult timp în urmă, când m-am angajat la un ziar, au venit la mine și m-au felicitat oameni care, până

atunci, nu-mi dăduseră nici „bună ziua”. „De ce?!”, m-am mirat eu și, după patru zile, mi-am dat demisia scârbît. Abia acum am înțeles faptul că nu sunt decât puțini oameni care au respect față de om sau operă. Ei respectă funcția, puterea care o dă funcția.

La sugestia unuia sau altuia, în spiritul descris mai sus, cu toate că nu am nici o treabă cu istoria sau critica literară, m-am apucat și eu să scriu o istorie subiectivă a SF-ului românesc. Cunosced fenomenul *science fiction* românesc începând cu anul 1972, când m-am înscris în cenaclul „Henri Coandă” din Craiova. Cu bune și cu rele. Mai mult cu rele. Dacă istoriile scrise până acum sunt călduțe și caută să nu atingă susceptibilități, istoria mea, din care am scris deja 500 de pagini, nu are personaje pozitive, iar adevărurile fruste sunt trântite fără menajamente. O voi lansa din străinătate datorită obedienței recunoscute a românului față de tot ce vine din afara granițelor.

M-am gândit că, decât să înghit mistificările altora, mai bine spun eu adevărul, inclusiv despre aceste mistificări. Procesomanii vor sări ca arși. Vor și ei în poza de grup.

Adevărul nu poate fi imaginat, dar, într-o perioadă de tranziție către nu se știe ce, se mai întâmplă și asta. Imaginatorii unui adevăr personal nu trebuie lăsați de capul lor. Ar putea pieri pe limba lor, dar perioada de civilizare a societății pare a nu mai avea sfârșit.

E ca în „O făclie de Paști”; hoțul poate că nu intră peste tine, poate are treabă, poate s-a îmbătat, poate îi naște nevasta. Dar dacă intră?

Mistificatorii istoriei literare SF vor să li se recunoască meritul de a se da jos din pat.

Eugen PETRESCU

Părintele Veniamin (Valer) Micle de la Mănăstirea Bistrița olteană

arhimandrit, teolog, profesor, artist plastic, cercetător istoric, publicist, editor și tipograf - unul dintre cei mai valoroși istorici și cărturari monahi ai BOR

Părintele Veniamin Micle s-a născut la 7 iulie 1939, în satul Plopiș, com Șișești, jud. Maramureș și este unul dintre cei șase copii ai familiei Timoftei și Eudochia Micle. La botez a primit numele Valer. Atât după tată, cât și după mamă, este urmaș al unor vechi și vestite neamuri de români ortodocși maramureșeni, din Țara Chioarului, ale căror rădăcini coboară până în sec. al XII-lea (cneazul Giula, din Giuleștii Maramureșului). Micleștii se fac remarcă la jumătatea sec. al XIV-lea, atunci când Ioan Micle din Șugatag a fost înnoobilat prin ridicarea, de către regele Matei Corvin al Ungariei (la anul 1469), la cel mai înalt rang nobiliar, acela de liber-baron (conte). Ulterior, la anul 1477, acesta s-a stabilit la Surduc-Copalnic, în Țara Chioarului.

Istoria cunoscută a vigurosului arbore genealogic, din care se trage Părintele Arhimandrit Veniamin Micle, coboară până în sec. al XII-lea, acesta descinzând din cneazul Giula originar din Giuleștii Maramureșului.

Istoricul neam al Micleștilor și-a înfiripat profund rădăcinile, de-a lungul veacurilor, în toate provinciile românești de dincoace și de dincolo de granițele actuale ale României, trasate vremelnic, după bunul plac, de către marile puteri pămâtenne. Peste tot, în spațiul locuit de români, întâlnim ramuri ale acestui

neam, purtătoare ale numelui Micle, Miclea sau Miclescu.

Începând din anul 1983, Părintele Arhimandrit Veniamin Micle viețuiește la poalele Arnotei, în pragul sudic al Cheilor Bistriței, în bătrâna și vestita cetate a culturii medievale românești, Mănăstirea Bistrița Olteană - ctitorie a vitejilor boieri Craiovești.

Crescut și educat în spiritul dreptei credințe, Părintele Veniamin, simte încă din copilărie chemarea către viața monahală și, începând din 11 noiembrie 1954, la vârsta de 15 ani, intră novice (frate) la mănăstirea „Sfânta Ana” - Rohia, jud. Maramureș, acolo unde avea să fie călugărit în anul 1958. De atunci și până astăzi, timp de 65 de ani, s-a dedicat în totalitate slujirii lui Dumnezeu și cercetării istoriei bisericii neamului - Biserica Ortodoxă.

Apreciat pentru dragostea față de carte, de cunoaștere, în general, și beneficiind de o moștenire genetică bogată din punct de vedere intelectual este îndrumat spre studiul Teologiei. Cu mare râvnă, parcurge studiile teologice, inclusiv pe cele doctorale, în țară și în străinătate. De asemenea, urcă treptele și rangurile monahale de la frate, rasofor și monah, la ierodiacon, ieromonah (1959), singhel, protosinghel (1975) și arhimandrit (1977).

Din păcate, viața blândului și înțeleptului Părinte Veniamin este plină de piedici încă din primii ani de călugărie, acesta fiind supus unor grele încercări atât în timpul școlii cât și după aceea; o viață tracasantă, rânduită altfel decât și-ar fi dorit Preacuvioșia Sa. Sunt momente triste din școală, continuate ulterior ca profesor și preot slujitor, prin mai multe instituții de învățământ teologic și așezăminte monahale din țară, momente care au determinat întreruperea ascensiunii Preacuvioșiei Sale către ierarhia superioară a clerului (arhierie).

Iată pe scurt viața Părintelui Arhimandrit Veniamin Micle: Mănăstirea „Sf. Ana” - Rohia (1954-1959); Seminarul Teologic din Cluj-Napoca (1955-1959); Institutul Teologic din Sibiu (admis, în anul 1959, dar alungat din Institut și din Mănăstire în urma Decretului nr. 410 din 1959, prin care regimul comunist a intenționat distrugerea monahismului; revine în Mănăstire, în același an și, ulterior, între anii 1962-1966, își reia cursurile universitare); studii de doctorat la Institutul Teologic Universitar din București (1966-

1968), cu specializări la Facultatea de Teologie Catolică din Strasbourg-Franța (1968-1971) și la Institutul Ecumenic Tantur din Ierusalim-Israel (1973); în anul 1971 este numit asistent și duhovnic la Institutul Teologic din București dar, se revine asupra deciziei și este numit profesor la Seminarul Teologic Special din Curtea de Argeș (1971-1972); asistent la Institutul Teologic Sibiu și reprezentant al instituției pe lângă Institutul Teologic Ecumenic „Tantur” din Ierusalim (1972-1973); în anul 1973 este propus pentru rangul de Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului dar, la scurt timp, este transferat ca profesor la Seminarul Teologic Mofleni din Craiova (1973-1977); profesor și director la Seminarul Teologic București (1977-1979); preot slujitor la Mănăstirea Cozia (1979-1982); mare ecleziarh al Catedralei Episcopale „Sfântul Nicolae” Rm. Vâlcea (1982-1983); în anul 1983, la propunerea sa, Episcopia Râmnicului face o serie de demersuri în urma cărora este recuperat Complexul Mănăstiresc de la Bistrița - locul în care s-au realizat și descoperit primele tipărituri din țară, care ajunseser în folosința Ministerului Muncii, cu scopul de a fi redat circuitului monahal și de a înființa aici „un centru de restaurare și conservare a bunurilor de patrimoniu (icoane și cărți vechi), precum și organizarea unui muzeu al tiparului românesc”. Între anii 1983-1992, este stareț al așezământului, care fusese desființat abuziv de regimul comunist și, totodată, „șef al șantierului” de restaurare, iar în anul 1992, după încheierea lucrărilor de restaurare și consolidare a edificiilor de cult, prin hotărârea Episcopiei Râmnicului, așezământul devine Mănăstire de maici, Părintele Veniamin fiind trecut în funcția de preot-slujitor, funcție în care îl găsim și în anul 2011.

Numit în funcția de director al Seminarului Teologic Ortodox din București, în anul 1977, devine un apropiat al Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa (n. 23 nov. 1925, la Mahmudia, jud. Tulcea - d. 21 nov. 2006, la Washington) - profesor la aceeași instituție, disident al regimului comunist și luptător împotriva ateismului și pentru respectarea drepturilor omului, condamnat la zeci de ani de detenție din care a executat peste 21 de ani în pușcăriile comuniste (1948-1964; 1979-1984), de la Pitești, Gherla, Jilava și Aiud,

Arhim. Veniamin Micle

obligat să-și părăsească țara împreună cu familia, în anul 1985.

După cele 7 prelegeri, intitulate „*Șapte cuvinte către tineri*”, ținute de Părintele Calciu în Postul Sfințelor Paști, din anul 1978, în fața a numeroși studenți bucureșteni și după atitudinea publică față de demolarea Bisericii Enei din București, Părintele Calciu este condamnat, în anul 1979, la peste 10 ani de detenție. După 5 ani și jumătate, la 20 august 1984, ca urmare a presiunilor internaționale venite din partea principalilor lideri ai lumii (Margaret Thatcher, Ronald Reagan, Papa Ioan Paul al II-lea etc), este eliberat și, un an mai târziu, este obligat să părăsească țara împreună cu familia.

După condamnarea Părintelui Calciu, Părintele Veniamin (directorul instituției) este învinuit de către Departamentul Cultelor de „lipsă de vigilență”, motiv pentru care, în 1979, a fost retras la mănăstire pentru totdeauna.

Abia după Revoluția din decembrie 1989, „lațul” strâns în jurul său s-a slăbit un pic, ceea ce a făcut posibil ca românii, în special vâlcenii, să-l poată cunoaște cu adevărat pe Părintele arhim. Veniamin Micle.

Cunoscător a 10 limbi, a participat la o serie de congrese teologice și întruniri studențești; a vizitat numeroase și renumite centre de cultură și așezăminte monahale din: Franța, Belgia, Germania, Italia, Luxemburg, Olanda, Israel (Ierusalim), Grecia (Muntele Athos); a cercetat, etichetat, înregistrat și ordonat după toate rigorile științifice peste 200 de manuscrise românești aflate la Schitul Prodromul, o importantă colecție de documente care fac referire la toate vetrele monahale românești de la Muntele Athos, la monahi caligrafi și cărturari români din mănăstirile athonice.

În urma îndelungatei și profunde activități de cercetare, Părintele Veniamin, pătrunde în tainele trecutului bisericii noastre, ajungând, prin lucrările Preacuvioșiei Sale, unul dintre cei mai apreciați monahi-cărturari ai Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, de-a lungul timpului, pe lângă activitatea spirituală, educativă și de cercetarea istoriei bisericești a avut o contribuție importantă la restaurarea și conservarea unor valoroase monumente de arhitectură religioasă și obiecte bisericești de patrimoniu național.

Activitatea publicistică

De-a lungul anilor a publicat peste 300 de articole cu caracter teologic, omiletic și catehetic, numeroase studii de istorie bisericească și comunicări bine documentate științific, predici, reportaje, însemnări, comentarii-recenzii și referințe în peste 30 din cele mai prestigioase reviste bisericești: *Mitropolia Ardealului*, *Studii Teologice*, *Orthodoxia*, *Glasul Bisericii*, *Telegraful Român*,

Mitropolia Olteniei, *Îndrumător Bisericesc*, *Romanian Orthodox Church News*, *Mitropolia Banatului*, *Biserica Ortodoxă Română*, *Îndrumător Pastoral*, *Îndrumător Bisericesc Misionar și Patriotic*, *Renașterea*, *Credința Ortodoxă*, *Lumina lumii* etc.

De asemenea, a publicat în numeroase ziare și reviste de cultură laică din județ și din țară: *Magazin Istoric*, *Reporter*, *Alma-rom*, *Jurnal de Vâlcea* etc.

Volume publicate

Prin intensa preocupare cărturărească, Părintele Veniamin scoate la lumină numeroase adevăruri istorice sortite uitării sau vine cu îndreptări asupra unor adevăruri istorice denaturate cu voie sau fără voie. În imensa operă găsim o serie de monografii dedicate unor valoroase așezăminte monahale - mănăstiri și schituri, precum: *Coșuna - Bucovățul Vechi*, *Polovragi*, *Bistrița Olteană*, *Căluu și Arnota*; monografiile unor biserici de mir - monumente de arhitectură ortodoxă, situate pe teritoriul com. Costești - Vâlcea; lucrări legate de istoria vieții și minunile unor sfinți: *Sf. Grigorie Decapolitul de la Bistrița*, *Sf. Antonie la Iezerul Vâlcii*, *Sf. Ștefan cel Mare*, *Sf. Ioan Valahul*; biografia unor personalități monahale: *Arhim. Theofil S. Niculescu*, *Cuv. Chiriac Râmnicianu*, *Ierom. Macarie*; explicații și interpretări legate de ortodoxie, documente, mărturii, istoria tiparului și a primelor tipărituri bisericești pe pământul românesc etc.

Părintele Arhimandrit Veniamin Micle a reușit să demonstreze științific faptul că la Mănăstirea Bistrița Olteană (Vâlcea) - important centru de cultură și spiritualitate românească, nu la Mănăstirea Dealu (Dâmbovița) așa cum se susține, a fost instalată prima tiparniță din Țara Românească, de sub teascurile căreia ieromonahul Macarie a scos, la 1508, „Liturghierul slavon”, prima sa carte și întâia carte religioasă tipărită pe pământ românesc, cunoscută sub numele de „Liturghierul lui Macarie”, aceștia urmându-i „Octoiul slavon” din 1510 și „Tetraevanghelul slavon” din anul 1512. De asemenea, a reușit să facă ordine și în controversata origine a ieromonahului Macarie - călugăr tipograf considerat de origine sârbă, în realitate acesta fiind român ardelean.

În perioada 1982-2010, a publicat 60 de volume care însumează 9.025 pagini - o adevărată operă de referință, marea majoritate fiind editate și tipărite personal, la Sf. Mănăstire Bistrița Olteană, după cum urmează: *Monumentul Coșuna-Bucovățul Vechi*, *Mănăstirea Polovragi*, *Sf. Grigorie Decapolitul*, *Viața și minunile*, *Trepte spre amvon*, *Studii omiletice*, *Inițieri catehetice*, *Istoria Bisericească de Samuil Micu*, *Predici și Cuvântări de Eufrosin Poteca*, *Antihristica*, *Semnele venirii lui Antihrist*, *Cultul Sfinților*, *Citirea și interpretarea Sfintei Scripturi*, *Sfântul Antonie de la Iezerul* etc. .

Referințe publicate în presa și reviste locale și regionale

Despre Părintele arhim. Veniamin Micle și opera sa au fost publicate, de-a lungul vremii, zeci de referințe critice în revistele de specialitate și în cele de cultură din județul Vâlcea și din țară, semnate de: Costea Marinou, Mircea Păcurariu, Const. Cârstea, Const. Drăghici, Adrian Popescu, Eugen Petrescu, etc.

Prezența în dicționare și enciclopedii - referințe

1. Petre Petria, *Vâlcea - Oameni de știință, cultură și artă - dicționar*, Ed. Conphys, Rm. Vâlcea, 1997; 2. Constantin Toni Dârțu, *Personalități române și faptele lor, 1950-2000*, Iași, 2005; 3. Eugen Petrescu, *Vâlcea - Țara lupilor getici sau ținutul vâlcilor*, vol. II, Ed. Conphys, Rm Vâlcea, 2007; 4. *Enciclopedia Județului Vâlcea*, vol. I, Ed. Fortuna, Rm Vâlcea, 2010.

Recunoașterea profesională și culturală - distincții (titluri, decorații, medalii, premii, diplome):

Diploma pentru cultură teologică ortodoxă, conferită de Inspectoratul pentru Cultură al Județului Vâlcea (1992 și 1996); *Placheta comemorativă*, conferită de Episcopia Râmnicului, la 500 de ani de la aducerea Moaștelor Sfântului Grigorie Decapolitul la Mănăstirea Bistrița (1997); *Diploma de Excelență*, conferită de Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea (1999); *Diploma de Onoare*, conferită de Societatea Culturală „Anton Pann” Rm Vâlcea (2000); *Diploma „Membru de Onoare”*, conferită de Asociația Arhiviștilor și Prietenii Arhivelor (2000); *Diploma de Onoare*, conferită de Consiliul Local al Primăriei Comunei Costești, jud. Vâlcea (2001); *Diploma de Onoare*, conferită de Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale (2001); *Premiul de Excelență*, conferit de Fundația Culturală „Vâlcea 1” (2003); *Diplomă de Excelență*, conferită la împlinirea vârstei de 65 de ani, de către Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Național Vâlcea (2004); *Diploma Omagială „Aurelian Sacerdoțeanu” - Centenar 1904-2004*, conferită de Direcția Județeană Vâlcea a Arhivelor Naționale (2004); *Diploma de Excelență „Aurelian Sacerdoțeanu”*, conferită de Arhivele Naționale (2004); *Diploma de Excelență*, conferită de Forumul Cultural al Râmnicului (2005 și 2009); *Premiul de Excelență „Cornel Frâncu”*, conferit de Fundația Culturală „Vâlcea 1” (2005); *Premiul de Excelență*, conferit de Asociația Română pentru Patrimoniu (2005); *Premiul „Mihai Eminescu”* - pentru valorificarea patrimoniului cultural românesc, conferit de „Curierul de Vâlcea” (2009); *Hrisov de cins-tire*, conferit de Fundația Culturală „Sfântul Antim Ivireanul” (2009); *Diploma de Onoare*, conferită de Biblioteca Județeană „Antim Ivireanul” Vâlcea (2009); *Diploma de Excelență*, conferită de Societatea Culturală „Anton Pann” Râmnicu Vâlcea (2009); *Diploma și titlul „Cetățean de Onoare al Municipiului Râmnicu Vâlcea”* (2009).

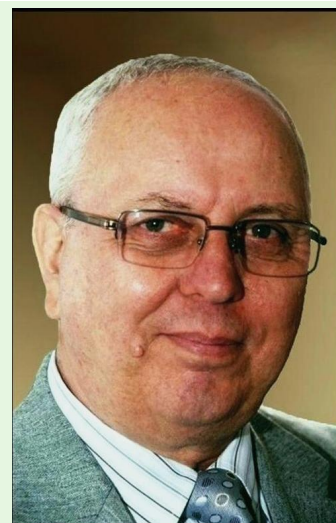
Iulian CHIUU

Forța politică a femeilor, între personalitate și marketingul politic

Prestigioasa editură ieșeană *Polirom* a tipărit recent un volum intitulat **Forța politică a femeilor**, coordonat de **Andreea Paul (Vass)**, realizat în chip original între modelul jurnalistic de abordare și cel analitic, minuțios, capabil să repună în discuție o problemă ale cărei rădăcini coboară până în *Cartea Facerii* sau *Geneza*, respectiv problema femeii și a rolului ei în viața socială, tot mai acut ridicată în ultimele 3-4 secole ale istoriei moderne chiar cu riscul înfruntării unor precepte de natură religioasă sau a unor prejudecăți demontate în timp de realitate. Spulberarea mitului misogin al lipsei de vocații superioare ale femeii s-a făcut chiar cu contribuția unora dintre ele de talia Sarmizei Bilcescu - prima femeie doctor în drept din lume, a Anei Aslan - savanta care a învins bătrânețea, a Elenei Caragiani-Stoenescu - prima aviatoare din România, a Elenei Văcărescu - laureată a Academiei Franceze, a Elenei Leonida Zamfirescu - prima femeie inginer din Europa, a Elisabetei Rizea - eroina Rezistenței anticomuniste, a Eliei Negruzzi - prima femeie avocat din România, a Elvirei Popesco - vedetă a scenei și a ecranului, a Mariei Rosetti - prima

femeie jurnalist din România, a Marinei Știrbei - prințesa aviației române, a Smarandei Gheorghiu - prima femeie explorator care a atins Polul Nord, a Sofiei Ionescu - prima femeie neurochirurg din lume, ori a Virginiei Andreescu-Haret - prima femeie arhitect din lume. E adevărat că noi, românii, nu am avut în istoria noastră femei politice de talia faimoasei Cleopatra a Egiptului, a Ioanei d'Arc, a Indirei Gandhi, a celebrei Margaret Thacher - Doamna de Fier a Marii Britanii, a Angelei Merkel sau a pakistanezei Benazir Bhutto, dar să nu uităm că în spatele multor bărbați politici români au stat femei puternice, capabile să-și asume alături de aceștia riscuri supreme. Dedicată *tuturor doamnelor, celor care au avut curajul să intre în politică, precum și celor care încă nu au făcut acest pas, deși e atât de nevoie de ele*, cartea Andreei Paul, ea însăși angajată politic în jurul unui crez transparent, acela de *a nu-i lăsa pe alții mai slab pregătiți sau mai puțin bine intenționați să ia decizii care să afecteze viața noastră* (p. 156), nu este o simplă sumă de opinii, ci o rațională prospec-tare a unei palete largi de personalități de diferite orientări politice și de diferite vârste, în număr covârșitor femei (60), alături de care își expun opiniile în chestiunea carierei politice a femeilor în România și câțiva bărbați politici remarcabili (14). În literatura genului, problema ascensiunii politice a femeilor a fost suficient abordată editorial în ultimele două decenii și autoarea își stabilește referenți bibliografici în chip selectiv, formula scriituri dând originalitate acesteia (a se vedea Băluță Oana; *Gen și putere. Partea leului în politica românească*, Ed. Polirom, Iași,

2006 ori Vladimir Pasti; *Ultima inegalitate. Relațiile de gen în România*, Ed. Polirom, Iași, 2007 și altele). Ceea ce este remarcabil fie și într-o lectură mai puțin atentă, este că autoarea rămâne adepta unei echidistanțe pe care, din păcate, mulți jurnaliști o exclud din deontologia presei în ultima vreme. În sumarul cărții întâlnim contribuții ale unor membri ai PC (Lia Ardelean), ai UNPR (Maria Barna), ai PNL (Mihaela Bădic), UDMR (Rozalia Biro), PDL (Ioana Rodica-Tatu), PSD (Gabriela Crețu, cu un titlu remarcabil: *Feministă și stângistă. Sau Don Quijote?*), ca să cităm numai câte un nume de la fiecare partid. Andreea Paul (Vass) face ceea ce ar trebui să facă inclusiv televiziunile comerciale, vizibil angajate politic până la patimă: ea respectă orice opinie nu din teama de a nu fi exclusivistă, ci din dorința afirmată încă din dreptul roman - *audientur et altera pars*! Așa se explică sinceritatea cu care Veronica Macri își găsește modelul politic în Vasile Blaga (p. 113), iar Aurora Liiceanu, de pildă (p. 249), după criteriul culturii politice, apreciază că *politica nu este showbiz*, iar Teo Trandafir, Oana Zăvoranu, Elena Băsescu și altele au pătruns în politică speculând slăbiciunile românești și înclinația electoratului, la fel de nematurizat politic, pentru tipul politicianului carismatic, care a făcut o lungă carieră la noi începând cu Ion Iliescu. O demonstrație de acest gen o face, în opinia noastră, chiar în sumarul cărții și Andreea Marin Bănică, de la care am reținut doar observațiile îndreptățite în ce-l privește pe politicianul independent și ascensiunea lui, dar care în rest afișează destul de multă vaguitate. Autoarea cărții împărtășește, desigur opinia că *profe-*

sionalismul și integritatea nu țin de gen, un incompetent, un mincinos, un om care încalcă legea fiind dăunător indiferent de sex (p. 158) ca numai câteva rânduri mai jos să recunoască: *Nu știu cât anume datorează amintitelor diferențe de gen modul cum mi-am ales proiectele pentru care mă lupt. M-aș fi implicat în altele dacă aș fi fost bărbat? Habar nu am...* Dacă avem în vedere elemente esențiale ale psihologiei personalității, ajungem la o tipologie a liderului din care desprindem calitatea transformațională a acestuia, adică acea aptitudine care a detașat net personalitatea unui Churchill sau a unei Gandhi și modul diferit prin care aceștia au răspuns aceluiași tip de provocări. Categorie că nu de sex țin comportamentul, influența contextului, formele imaginare viitoare ale sinelui, perspectiva interacționistă, structura sinelui, sursele de inconsecvență etc. Volumul propus de Andreea Paul (Vass) punctează cum se cuvine problema autorealizării și autoconstrucția personalității, însă aici nu mai intrăm în interpretări fenomenologice care conduc la investigarea sinelui cu ajutorul datelor cantitative. Autoarea se sizează că orice construcție are un caracter interpersonal din moment ce oamenii pot să-și asume roluri diferite și să perceapă comparativ construcțiile celorlalți. Omul politic trebuie să fie capabil să-și asigure fluiditatea personalității sale asumându-și roluri fie

Mariana Vicky UÂRTOSU

Invazia îngerilor

Despre **Gheorghe Suchoverschi** și poezia sa nu s-a vorbit atât cât ar fi meritat. Numi propun să fac o prezentare critică, nu e „domeniul” meu, doresc să schițez un portret de autor. Gheorghe Suchoverschi este autorul a trei volume, versuri și epigrame. În ordinea aparițiilor editoriale: primul volum a apărut la Ed. Rafet, în 2004, și s-a intitulat **Încrâncenatele-mi cuvinte**; a urmat volumul de epigrame, creditat tot de Ed. Rafet, inspirat numindu-l, **Ț-epigrame**; cel de-al treilea volum, de poezie de această dată, a fost creditat de Ed. Andrew (2008), numindu-l sugestiv, **Îngerul cuvintelor**.

Gheorghe Suchoverschi publică în diverse reviste, constant în revista **Oglinda literară**, fiind un membru loial cenaclului acesteia. Este inclus în diverse antologii, iar cea mai recentă apariție editorială, volumul **AMPRENTE**, primul volum antologic al membrilor **Ligii Scriitorilor din România/Filiala Vrancea**, are și numele lui în cuprinsul său. Antologia l-a inclus pe Gheorghe Suchoverschi cu o proză scurtă și o suită de rondeluri (în calitatea de membru fondator al filialei). Îndrăgostit de acest gen, **rondelul**, autorul a citit în cenaclu și a publicat rondel, încântându-și cititorii. A fost răsplătit pentru contribuția sa în îmbogățirea fondului cultural, primind două distincții: premiul revistei

Asociației Culturale/2006 pentru rondel și premiul revistei Oglinda literară/2008 pentru colaborare.

Sensibil la sugestiile cenaclului, Gheorghe Suchoverschi și-a desăvârșit stilul, de la an la an. Se poate spune că autorul practică acest gen de poezie din pasiune și respect pentru înaintașii genului. Cel mai concludent argument al valorii artistice, ar fi reproducerea unor texte, în care discursul poetic se susține de la sine. „Își prind copacii frunzele la loc/ lipindu-le, atent, cu picătura/ Bătut-au palma pentru-așa un troc/ Un nou contract semnându-l cu Natura (fragment din rondelul ACEASTĂ TOAMNĂ). Sau poezia TU VERTICAL, poezie, aparent de dragoste, dar este o declarație de dragoste făcută poeziei însăși. Iată cum sună: *De-ar fi/ să mi se împlinească un vis/ înaintea sfârșitului, aș prinde fericirea de tălpi/ în zboru-mi spre cer, /dacă m-aș preface în litera T./ Aș ridica atunci brațele./ în forma literei U/ și n-aș mai fi eu/ decât TU vertical./ devenind diapazon/ în mâna Lui Dumnezeu.*

Autorul dezbate diverse teme, descrie diverse stări, totdeauna într-o imagine metaforică demnă și decentă. Despre umorul epigramelor, despre esența glumelor sale, ar fi de vorbit. Mai lesnicios, de citit. Savoarea lor numai așa este pe deplin gustată. Aș fina-

liza creionarea acestui portret de autor cu o altă poezie care-i aparține: „*Cad fulgi de neant/ peste arcadele visului,/ între aisberguri de gând/ curcubeu./ Și fulgii devin/ șoapte de ceasornic/ peste care cad/ picături de noapte/ din glasul celest al amurgului./ Și din ceasornic, un tren/ va porni spre alte himere,/ oprind în gara unde va ninge.../ cu fulgi de zori (ÎNTRE NINSORI E UN TREN).*

În memoria victimelor cutremurului din Japonia, 11 martie 2011, și ale urmărilor acestuia, autorul a scris această poezie: *Ciob de netimp, seismul nu așteaptă./ De stranii verbe să te pregătești!/ Sunt clipe de nevrut și de nefaptă./ În avatarul firii omenеști/ Și-un bob de spaimă-n trupul tău trezești/ Dintr-un răgaz oniric te deșteaptă/ De stranii verbe să te pregătești.../ Ciob de netimp, seismul nu așteaptă/ Pe scara fricii, treaptă după treaptă./ Când urcă din ungherile trupești/ Un vid ce nu ai cum să-l izgonești/ Înveșnicește clipa cea nedreaptă.../ - Ciob de netimp, seismul nu așteaptă! - Versuri cutremurătoare, ca și tema! Gheorghe Suchoverschi - un poet care onorează...*

și cu un caracter tranzitoriu. Teoriile autodeterminării subliniază trei trebuințe decisive pe care se construiește progresul personal și armonizarea personalității cu socialul. Prima trebuință, potrivit acestei teorii, este cea de *competență*, pe care autoarea o pune pe primul loc, după cum am văzut. Cea de a doua trebuință este cea de *a stabili relații*, ceea ce demonstrează suma de opinii din cartea pe care ne-o propune Andreea Paul, iar cea de a treia este trebuința de *autonomie*, prin care se asigură autoorganizarea trăirilor și comportamentului în vederea angajării în conformitate cu sinele, de unde și varietatea de manifestare, stilul de a căuta, a găsi și a sugera soluții. În partea a treia a cărții au cuvântul bărbații și ei încercând să analizeze,

să dea răspunsuri și chiar să întrevadă, fie și teoretic, soluții, ceea ce nu îi scutește pe unii de o ușoară ipocrizie condescendentă. Nici în cazul lor, cum nici în cazul femeilor incluse în partea întâi și a doua, nu pot cita toate contribuțiile. Însă remarc în discursul bărbatului politician aceeași varietate de cultură politică, de personalitate și mai ales de carențe în ce privește marketingul politic. A îngusta pista pe care să intre în competiția politică femeile din România, a o reduce la fenomene conjuncturale cum ar fi de pildă criza demografică, misiunea femeii politician fiind aceea de *a promova sub orice guvernare o politică familială bine articulată, de care națiunea noastră are vital nevoie* (p. 301), îmi amintește de limbajul de

lemn de care cu greu am reușit să mă debarasez după ce am trăit ceva mai mult de 40 de ani sub comunism. A nu vorbi despre planificarea și barierele comunicaționale, a nu vorbi despre sistemul românesc informațional de marketing politic, despre o cultură în acest sens, a nu vorbi despre elementele declanșatoare de schimbare, despre diferitele modele de marketing politic, a nu ști să faci analiza pieței politice, a nu încerca să o restructurezi, a nu lua în calcul variabilele de discriminare e totuna cu a neglija factorii de influență a comportamentului politic atât din interesul furnizorului de modele politice, cât și din interesul consumatorului de politică. Or pentru aceasta, numeroase intervenții reținute în sumarul cărții Andreei

Paul (Vass) au reușit să incrimineze unele probleme privind, chiar tangențial, factorii psihologici, factorii socio-culturali, factorii situaționali în conformitate cu modelul Howard - Shet. Dar dacă nu vom trece peste variabilele discriminatorii, vom rămâne cu o piață politică încă pregnant segmentată, cota absolută de piață a femeii rămâne încă o funcție surjectivă, ca să mă exprim în termeni matematici, din cauză că ea este mereu o mulțime secundară care de fiecare dată are un antecedent mai puțin. Iată de ce nemții, care nu s-au sfiit să promoveze o femeie ca Angela Merkel, ar spune despre noi că *wenn Sie nicht die Uhr anzuhalten und Endzeit*, adică *a opri ceasul nu înseamnă a opri și timpul*.

Coriolan PĂUNESCU

Trecuse vremea

Mălinii noștri mai înfloreau pe dealuri,
iar tu, iubito, nu mi-ai dat de știre...
Trecuse vremea ca undele pe valuri
și așteptam zadarnic o vorbă de iubire.

Cu mâna ta, un rând ori poate două,
nu te-ai gândit din marea-ți depărtare
să-mi scrii în dimineața-n care plouă
iar tu renunți, iubito, la plimbare.

Și mă gândeam atunci că dintro dată
se instalau tăceri în galbenele frunze
care loveau razant în inima-mi curată
strivind cuvântul ce-mi venea pe buze.

Într-un târziu când spicele din lanuri
se unduiau ca niște corăbii fără provă
eu te-am văzut frumoasă pe limanuri
cu înfățișarea ta de lină supernovă.

Când ne-am privit eram tot mai departe
de parcă timpul se prefăcea-n secunde
și ne vedeam copii prin cioburile sparte
dintr-o oglindă cu mărginiri rotunde.

Trecuse vremea ca undele pe valuri
și așteptam zadarnic cuvântul de iubire,
mălinii noștri mai înfloreau pe dealuri
iar tu, iubito, nu mi-ai dat de știre...

Negarea iernii

Nu admir nicidecum sosirile zăpezii
nici misterul iernii ne-mblânzite,
nici singurătatea mea și-a străzii
sub azurul frânt al bolții infinite.

Nici de vântul înțetit nu-mi pasă
când transformă totul în poeme
și aprinde focul vetrelor din casă,
căutând în ele neștiute semne.

Peste drum răsare-o biată lună
ca o pată aurie printre ramuri,
noaptea însă umbra ei s-adună
prin ninsorile ce curg în valuri.

Și în crugul vremii, enigmatic,
mă cutremur de a cerului mișcare
care piere-n geoidul singuratic
ca un punct ce se dizolvă-n mare.

Sub azurul frânt al lumii infinite
nu admir nicidecum sosirile zăpezii,
nici misterul iernii ne-mblânzite,
nici singurătatea mea și-a străzii.

Nu știu de unde glasul

Eu vin din universul crud iluminat de lună
ca o străveche stea din sfânta ei poveste
atunci când umbrele din turnuri se adună
să vadă-n ochi pădurea plecată fără veste.

Și cum cădeam în goluri din marea boltă
printre aștrii ce-i credeam demult prieteni
simțeam că întreaga noapte se revoltă
văzând copacii lumii dezgoliți de cetini.

Mă reîntâlneam cu fostele corole-n cale
ce răspândeau temute efluvii de lumină
și mă-ntrebam cum lunec întârziat la vale
cu cerul ce mă strigă în limba lui străină.

Nu știu de unde adâncu-i glas mă cheamă
când trupul greu pe unde lungi coboară
și cui ar trebui să dăm prin timpuri seamă
pentru eternitatea ce-n lume ne-nconjoară.

Încă mai cred că totul în sine se petrece
chiar de nu știu cum bate-n toamnă vântul
ori dacă viața asta prin vremea care trece
e doar perfidul mod de-a moșteni pământul

Ca o străveche stea din sfânta ei poveste
eu vin din universul tainic iluminat de lună
să văd în ochi pădurea ce pleacă fără veste
atunci când umbrele din turnuri se adună.

Acum mă treci

Să mă ridici încet cu brațele fragile
ca pe un cocor ce l-ai ucis în noapte
să reclădești eternitatea mea în zile
și să-mi înalți statui din pietre sparte.

Așează-mă pe malul lacului sihastru
ca pe-un străin vânătorit de-un câine
și-ți mulțumesc că în acest dezastru
mai rătăcești frumoaso lângă mine.

Acum mă treci în toamnă ca o vietate
ce-mi duce dorul galben înspre lună,
eu sunt poetul ce pleacă din cetate
și-n zorii albi îl plângi o săptămână.

Orbecăind voi trece printre albe râuri
și pașii luneca-vor pe-agate și rubine
apoi furat de-ntunecimea din pustii
să-i dau norocului salutul meu de bine

Apoi, să mă ridici cu brațele-ți fragile
ca pe un cocor ce l-ai ucis în noapte
să reclădești eternitatea mea în zile
și să-mi înalți statui din pietre sparte.

Nebunul vânt

Alerga nebun pe strada mare,
vântul resimțit pe calde buze
și în trista și sonora lui chemare
răscolea prin miile de frunze.

El s-oprea prin vechile vitralii
sărutând timid obrazul lunii
și-amețit prin florile de dalii
dunărea răpus de dorul lumii.

Iar pe vârf de sfântă catedrală
șlefuiind arama nopții ce răsună
ca un vagabond cu traista goală
sub potirul cerului s-adună.

Nevăzut ca o durere unghiulară
sau o inimă plonjând în valuri,
tot pe raze limpezi se coboară
hoinărind prin sfintele coclauri.

Și în trista și sonora lui chemare
vântul resimțit pe calde buze
alerga nebun pe strada mare
răscolind prin miile de frunze.

Eu nu mai vreau

Eu nu mai vreau prin răzvrătite stele
să rătăcesc pe cer ca o ciudată navă,
din înălțimi să mă scufund prin ele
înfașurat în alba-mi mantie de slavă.

Eu nu mai vreau lumina să o întunec
fotonii cristalini să-i prelungesc în gene
întregul univers prin găuri vii s-adulmec
când peste oameni noaptea se așterne.

Eu nu mai vreau să tremur în oglindă
pe creștet să-ți așez frumoase diademe
și-n zorii limpezi gândul meu să prindă
cuvinte-nveșmântate în marile poeme.

Eu nu mai vreau să lunec pe o dulce rază
un palid voievod cu plete lungi și ireale
ori ca să fiu eroul din basmele de groază
cel ce înfruntă soarta cu brațe tari și goale.

Eu nu mai vreau să fiu lunaticul Quijote
un ins ce predică-n pustii către seară
ori primitivul homo ce hibernând în grote
își doarme liber somnul dintre el și fiară.

George PAȘA

Esențializarea discursului poetic

Magda Mirea – *Femeia cu mâinile lipite de trup*

Volumul de versuri *Femeia cu mâinile lipite de trup* (Ed. Agerpress, Buc., 2008), aparținând poetei bucureștene **Magda Mirea**, marchează un debut reușit, fapt evidențiat și de Aurelian Titu Dumitrescu în prefața cărții, acesta identificând aici „două tipuri de poezii care nu se bat cap în cap: unul al senzațiilor aproape instantaneu transmise în pagină, deci o poezie în spirit haiku, cum ar spune Nichita Stănescu, și al doilea - al povestirii stărilor de spirit pe care i le dă succesiunea trăită la modul total și absolut riscant al acestor senzații tari (Magda este foarte curajoasă. Talentul literar și curajul mistic o vor duce departe în artă.) (prefața cărții, p. VII)

Cele 128 de pagini ale volumului conțin 110 poezii, de remarcat fiind împletirea textelor concise, de 2-8 versuri, cu acelea puțin mai ample, dar nedepășind limita a două pagini la formatul și așa redus al cărții. Dar nu acest lucru este cel mai important, ci harul de esențializare în discursul poetic a unor adevăruri venite dintr-o natură sufletească simplă în complexitatea ei. În acest sens, textul de început ar putea fi considerat chiar poem într-un vers, dacă versul incipient, scris cu italice, îl considerăm titlul poeziei: „Gând ucis de miracol/ În umbră, poezia.” (p. 9). Aici se adevărește încă o dată că poezia este un miracol ce trece prin gând

ca un laser și lasă în urma sa cuvântul, ca pe o umbră a acestuia. Ar putea fi aici și o parafrază a versului nichitastănescian din *Evocare*: „Ea era frumoasă ca umbra unui gând”. De altfel, și în alte poezii se vedește influența lui Nichita Stănescu, și prin motive literare, și prin obsesia cercului în care se încheie cuvântul, spre a renaște în formă perfectă. Definitorii ar fi în acest sens finalul poeziei *Noapte albastră* („Tu nu ești./ Între gând și suflet/ zbor/ ca într-un cerc de flăcări.” - p.78) sau al celei care dă și titlul volumului („Mă-ntreb: dacă aș vrea să-ți fur sufletul/ aș avea suficient spațiu să-l ascund? - p. 42). S-ar putea spune că poeta textualizează după două cunoscute versuri ale lui Nichita, însă ideea este cu totul neașteptată, marcând profunzimea adorației iubitului.

Acest fapt nu știrbește cu nimic originalitatea creației Magdei Mirea, adeptă a unui discurs de notație a stărilor sufletești ne-definite, a unei mistici personale prin care se accede în media res sau a unor ritmuri incantatorii, la care o contribuție însemnată o au și tăcerile dintre cuvinte. Cert este că efectul unor asemenea versuri este unul taumaturgic. De fapt, există, ca și la Nichita Stănescu, acea tendință de autodefinire prin cuvânt, în special în versurile: „Poezia mea/ e ca un copil/ care a vrut să înțepe soarele/ cu privirea.” (p. 51); „Azi nu am scris nicio poezie/ pentru că azi doar am trăit-o/ și îi respect dorința/ de a rămâne nerostită.” (p. 35) sau în *Autoportret*: „M-am născut/ când femeia/ era doar idee/ am vârsta ninsorilor/ și nu mă mai tem de cuvânt.” (p. 24).

Erosul din versurile Magdei Mirea păstrează o pecete a diafanului, fără a lipsi notele drama-

tice. Deși atmosfera celor mai multe dintre acestea este una calmă, bazată pe o asceză interioară, totuși, la receptare, în funcție și de temperamentul și gradul de sensibilizare a lectorului, se vădesc și tensiunile în care se zbate ființa, ca un pește în căutarea oxigenului vital. În căutarea întâmplatului și a neîntâmplatului, rămâne doar sufletul, într-o resemnare deloc tristă, într-o asumare a unei trăiri la limita confruntării cu misterul: „Chiar și banalul „mie dor de tine”/ îl voi înlocui cu/ „Hai să fugim unul din celălalt!”/ / Vor rămâne doar sufletele/ copaci goi/ sfiindu-se.” (*Jurnal scris înaintea întâmplării*, p. 46-47). Ce mi se pare interesant la Magda Mirea, nu numai în poezia de dragoste, este faptul că, deși unele versuri sunt filtrate prin textualism, nu își pierde dimensiunea ontologică, fundamentală, așa spune, în ceea ce scrie autoarea. Iată un exemplu de asemenea versuri la p. 40: „Sunt iubita unui poem./ Îi scriu epistole de amor/ de mână./ uneori, îi strecor/ câte-o virgulă îndrăgostită/ între două versuri triste.” În mai multe poezii ale autoarei, erosul pare a se împleti cu nostalgia după sufletul-pereche sau cu „pierderea” ființei într-o „agonie albastră”, ca semn al năzuinței spre transcendență. Paradoxal, este aici și înălțare prin iubire, și „căderea” într-un al cincilea anotimp: „Unde să mă ascund/ dacă, dincolo de cele patru anotimpuri/ ești tot tu?” (*O stare nu știu cum*, p.43) sau: „Apoi am adormit/ cu palmele întinse spre cer.” (*Agonie albastră*, p.58).

Micropoeemele sunt și ele demonstrații ale spiritului sintetic al autoarei, iubitoare de paradoxuri, cu o tentație mistică a contopirii cu elementele, nu în maniera romantică eminesciană,

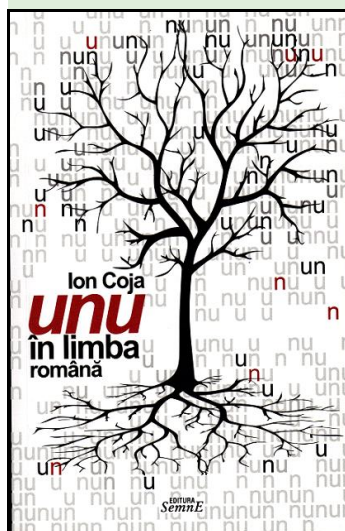
ci, mai degrabă, asemănătoare celei din lirica lui Nichita Stănescu. Magda Mirea se poate spune că are talentul de a valorifica sintagmele aflate la limita clișeului în contexte neașteptate. Ofer spre lectură două fragmente ce mi se par sugestive: „Sufletele noastre/ copaci goi/ se sfiau/ să-și privească unul altuia/ rădăcinile.” (p.29); „Somnul îl purtam/ prin poieni virgine/ nici nu observasem/ că umerii mei/ nu mai stăteau perpendicular/ pe axa soarelui.” (p.116). Într-adevăr, așa cum remarcă și Aurelian Titu Dumitrescu, aceste micropoeeme sunt aproape de spiritul haikului, având, mi se pare, atribute ce depășesc limitele unei simple poezii de atmosferă.

Prin urmare, volumul prin care Magda Mirea debutează în literatură aduce o lirică profund feminină, valoroasă nu numai prin simplitatea expresiei, ci și prin harul de a se apropia de sufletul cititorului, pe care-l ține captiv până la capăt, dar îi și deschide orizontul spre tainele ființei. Greu de încorsetat în limitele unui curent literar, poezia din acest volum are totuși unele note pe alocuri suprarealiste, alteori, neoexpressioniste, influențe ale neomodernismului stănescian sau unele corelații cu textualismul. Sunt aproape absente elementele ce țin de ultimele tendințe douămiste, însă consider mai important faptul că (mai ales după ce am citit în ultimii ani unele versuri memorabile postate de ea pe Internet) un viitor volum de versuri al Magdei Mirea va consacra o poezie cu simț deosebit al cuvântului.

Ion PACHIA TATOMIRESCU

Uniilă între „mofteme” și „ecologia limbajului”

Enciclopedia-hasdeian aureolează lucrarea publicată de curând de Ion Coja, **Unu în limba română...** (2009*), prima încercare de a realiza o „monografie”, după câte știu, a lui **Unu**, în spațiul spiritual pelasgo-dac (> valaho-dac), structurându-se în opt capitole ale „panoului central”: «I. Preliminarii. Limitele metodei științifice», «II. **Unu** în limba latină», «III. **Unu** în limba română», «IV. **Unu** la Eminescu și Brâncuși», «V. **Unu** în Dicționarul Tezaur al limbii române», «VI. Altele despre consonantism», «VII. Cred într-Unnul Dumnezeu» și «VIII. Amestecate», spre care se ivesc din planuri complementare alte capitole foarte interesante, aureolând o conștiință ce trăiește intens „limba valahă” ca limită tragic-existențială a Logos-ului: «Cunoaștere idiomatice și cunoaștere științifică» (în „curcubeolarea” reconectării Distinsul Receptor parcă la sacrul raport - evidențiat de «Trilogia culturii» de Lucian Blaga - dintre orizontul cunoașterii metaforice și cel al cunoașterii științifice), «Paradoxul mincinosului», «Criteriul

adevărului în definiția limbajului», «Cvadratura cercului sau Cercul bine încolțit», «Moftemele», «Limba română ca meta-limbaj», «Limbajul ca expresie a creativității», «Pentru o ecologie a limbajului» etc.

„Monografia” lui Ion Coja despre „împăratul” tuturor lumilor, **Unu**, se angajează pe certe coordonate și pe „o mirare”: «în graiul românesc, așadar, poziția cuvântului **unu** este deosebită, specială, privilegiată; în felul acesta, realitatea faptelor de limbă - cuvinte, structuri morfo-sintactice și semantice, expresii și locuțiuni etc. - ne impune a stabili că există o evidentă concordanță între importanța cuvântului **unu** în limbajul comun și greutatea lui **unu**, ca și concept, în filosofie, așadar, o concordanță între **cunoașterea idiomatice** și **cunoașterea științifică**, teoretică, instituționalizată» (p. 7 sq.); „mirarea” lui Ion Coja privitoare la **unu** - de la „limba latină încoace” (cum, de altfel, și a altora, ca, de pildă, cea privilegiată din pelasgo-dacă > valaho-dacă, din doctrina Zalmoxianismului, de la **Uniilă ca sacrul întreg cosmic în care fiecare ens / Dac e parte**, până în orizontul zilei noastre) - rezidă în «concordanța neașteptată de mare [...] între importanța conceptului **unu** din fi-

losofie și poziția lui **unu** în sistemul limbii române», mai exact spus, în „întemeierile Logosului” din întreaga arie a limbii pelasgo-dace > valaho-dace (sau dacoromâne), una dintre cele dintâi ale planetei, dacă nu „cea mai veche”.

Această **concordanță** revelată / relevată între «**unu** din filosofie» și **unu** din sistemul limbii pelasgo-dace / valaho-dace, mai exact, «poziția cuvântului **unu** în sistemul limbii române» (spre a respecta formularea auctorială) este desemnată de Ion Coja prin **consonanță** («Iar preocuparea centrată pe asemenea cazuri, de loc puține, o vom numi **lingvistică consonantistă**» - p. 8; spre a fi evitată „cacofonia”, considerăm că ar fi fost mai potrivită sintagma **consonantism lingvistic**; totodată - la secunda ediție a acestei lucrări -, făcându-se trimitere la **Psihologia consonantistă și cibernetica**, de Ștefan Odoobleja, numele autorului valah - adică numele dacoromânului „părinte al ciberneticii” - să fie cules corect: **Ștefan Odoobleja, nu Dimitrie Odoobleja**, cum apare la pagina 8, rândul 11 de sus în jos).

Întru lămurirea conceptelor cu care operează, între altele, mai face (și noi mai spicuim pentru Distinsul Receptor încă) o esențială observație: «...**a rosti** am

putea spune că devine, ca verb, perechea românească a substantivului grecesc **logos**; în limba română **literară**, **a rosti** (ceva) are numai înțelesul (de) „a grăi, a pronunța”; de la substantivul **rost**, cu înțelesul (de) „rânduială bună a lucrurilor”, acel înțeles care îl face pe **rost** atât de interesant pentru un filosof, avem verbul **a rostui**, cele două verbe, **rostui** și **rosti**, separând așadar [...] cele două înțelesuri, **ratio** et **oratio**...» (p. 18). Deoarece, pentru pelasg (> valah), într-adevăr, **Dumnezeu a rostit și a rostuit Lumea** (potrivit nenumăratelor legende, îndeosebi, celor ale „Facerii” / „Genezei”, cercetate mai spre zorii prezentului de Romulus Vulcănescu, în «Mitologie română», București, Editura Academiei, 1985). În cele opt capitole ale „monografiei” lui **Unu**, Ion Coja demonstrează - într-un mod indiscutabil / incontestabil - că «**unu** este un estem al limbii române; este chiar mai mult: este și un ...**filosofem** !» (p. 21).

Dar interesanta „monografie” a lui **Unu**, datorată d-lui prof. univ. dr. Ion Coja, pare să rămână „deschisă” și pentru arhedemonul **Uniilă** de la Academia Simposionică din Cogaion / Sarmizegetusa, academie „ecranată” - pentru că i s-a pironit pe zid, „la intrare”, o firmă desemnând-o printr-o sintagmă de „înstrăinare” / „globalizare”, «Școala de Solomonie», chiar și între „mofteme” și o imperioasă, veridică „ecologie a limbajului”.

(*Ion Coja, «**Unu** în limba română - exercițiu de consonantistă lingvistică», București, Editura Semne, 2009; pagini A-5: 512; ISBN 978-973-624-830-6).

Dan Scurtu - Peisaj la apus

Constantin STANCU

Când diamantele se fisurează...

Adrian Botez prezintă sensurile existenței în volumul de versuri *Cartea profețiilor*¹, acele sensuri care luminează ființa, o înnobilează și deschide noi perspective sufletului dornic de inițiere. Este un curaj spiritual ca în vremuri din urmă, vremuri de cădere, să mărturisești despre profeție, despre taina ei, despre perpendiculara pe gând, pentru a da forță gândului.

Poeemele scriitorului vin dintr-o convingere profundă în valorile creștine, asimilate prin prisma personalității sale, modelate de suferința proprie, de boala proprie, de luminarea care luminează pe oricine caută matricea, esențele - **dimensiunea Cristică**.

Toate sunt dinamizate prin mijloace literare aparent clasice, atinse de formele moderne ale revoltei artistului, împinse la ultima limită: MANE, TEKEL, FARES („Numărat, cântărit, împărțit”).

Zicerea aceasta de **vegheor** se structurează unitar în patru părți: *Cartea profețiilor*, *Cartea glasurilor*, *gesturilor și tăcerii*, *Cartea descântecelelor*, *Cartea apocalipsei*. Este o structurare cu semnificații, sunt patru Evanghelii canonice, ființa de lângă divinitate are patru fețe, lumea are patru dimensiuni, patru sunt direcțiile pământene pentru a fo-

caliza în direcția verticală a creștinței.

Profeția este despre cel născut într-un timp precis, despre judecată, înger, zi-noapte, Hristos-Viața, flori sub cenușă, armonia divină, lucrătoare.

Dinamica lumii vine din zicere, din gest, din mărturisirea simbolică și una liniară, culminând în **tăcere** ca mărturie deplină a celui care zice luminos. Iar glasurile sunt glasurile apei, liliac cu gară pustie, om, moarte, artă, moartea și forma supremă a zicerii: tăcerea, motiv preluat din Scriptură (Cartea Ezechiel), cu profunde trimiteri spre viitor.

Descântecul ia locul psalmului în **Ținutul Carpatic**, e legănarea naturii, a munților, atingerea umbrei de brad, tristețea realității, prezența Divină...

Ultima carte este cartea pedepsei, dar și descoperirea perfectă a lui Hristos, bazată pe stâlpii de rezistență a creației: voința, ordinea, iubirea, cântecul la margine de lume.

Mesajul de ansamblu a întregului volum este arborescent, trimițând la copacul vieții și al morții, la copacul cunoașterii binelui și răului. Versul pendulează între tandrețe și imprecizie, adună cuvinte luminoase și vorbe de lut, uneori de noroi, revolta artistului în fața căderii este reală, bucuriile simple umplu poemul, marile motive ale culturii române sau universale sunt prelucrate atent și necesar într-o profeție necesară. Din acest punct de vedere Adrian Botez își asumă riscul de a merge la limită, acolo unde poemul poate exploda în vocale sau consoane. Există la acest poet energii pozitive, dar și unele negative, profeția nu este una comodă, scriitorul are menirea de a zice, de a tăcea, de a mărturisi cumva adevărul și frumosul, de a accepta judecata divină, ca ultimă instanță, depășind instan-

țele umane... Se pune o presiune extraordinară asupra celui care trebuie să zică lumii taine. E vremea împărțirilor, a cântăririi inimilor, a numărării celor dedicați... Dumnezeu este activ în poem și-n lume... O mână, brusc, scrie pe inima ta verdictul din care nu poți ieși, sentința-cerc din care nu poți evada, cuvinte venite din altă lume pentru lumea aceasta în petrecere, în fast și glorie mundană...

Simplu, poetul dedică acest volum familiei, celor de lângă el, persoanele din Edenul de totdeauna, este semnul întoarcerii la zicerea primară...

„Nimeni nu a mai văzut atâtea/ punți de lumină - între/peticele întunericului lumii - nimeni/ nu a mai văzut atâtea/speranță - între cei care deja/plecaseră capul - pentru izbitor/finală” - **Despre cel născut atunci, acolo...**

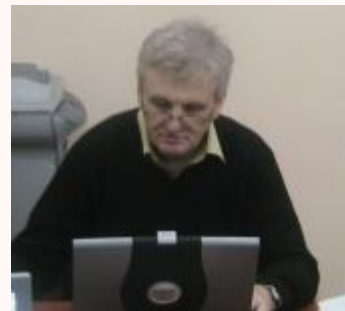
Deși cartea se deschide profeției, aceasta este concretă, vine prin om ca zicere divină.

Sunt puse în lumină necesitatea jertfei, carnea care doare, povara dureroasă, în acest drum pe pământ doar Hristos, călăuză...

Viziunea poetului se împletește cu cea a profetului: „da va veni - curând - din nou/vremea - când vei privi - deodată - cu/toate cele patru/fețe ale/nașterii tale - în mistica/țară din nori - cum/numai Dumnezeu - acum/mai poate/” - **Cu toate cele patru fețe**

Poemul este dens, simbolistică profundă, străbate istoria credinței și istoria lumii, văzătorul devine desăvârșit, cum numai Hristos ESTE. Vederea aceasta în patru dimensiuni este de natură divină, poetul o prinde în cuvinte, atrage atenția asupra viziunii, e posibil ca omul să vadă până la urmă, dacă își asumă starea perfectă, în adevăr...

În economia zilelor există o **săptămână a patimilor** care

frânge ritmul vieții, una de șapte zile, atunci lumina atinge spinii cununii lui Isus, neînțeleas atunci, neînțeleas acum, dar lumea a fost armonizată prin El: „împlinit este miezul în meri/chiar înainte ca mugurii să-și/astâmpere frica vădirii” - **Săptămâna patimilor**

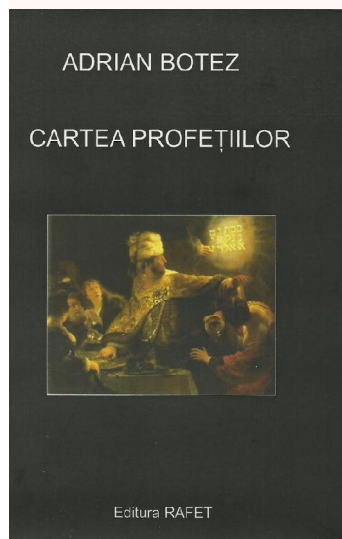
În lume există lucruri desăvârșite, floarea are o taină a albului desăvârșit, învierea vine din izvoare, e o nuntă mistică în nori, comoara armoniei divine se mărturisește în nuntă, în fecioară... „copaci Grădinii, răstigniți în floare,/împrumutatu-ți-au și mâini și sânge,/iar Învierea vine din izvoare -/dar nimenea de Tine nu s-atinge!/Maria a răzbit printre zăvoare:/în noaptea-sfântă-a Florii - nu mai plânge!” - **Taina florii**.

Este un glas al apei, apa curgătoare de la lume la lume... poetul scrie pentru creație în ansamblu, e un scris cosmic, literale sunt îngerii...

Zicerea metafizică este prezentată în poemul **Rezolvarea metafizicii, lăuntru** care este taina, toți dau din umeri, nu înțeleg, dar sunt intrigați de metafizica interioară a omului atins de har...

Și mereu, argumentele artistului sunt din natură, liliacul dă măsura. În aceste poeme se simte lirismul unui poet pătruns de vers: „scăpărând misterios - mafișos/liliacul - cutie cu bijuterii/ acest animal purtând blana tuturor/constelațiilor primăverii - s-a suit/dintr-un singur salt/pe ramura/arcuită - a cerului” - **Liliac**

Poeemele au grafia modernă a celui care se revoltă pe realitatea imediată, cuvinte fără literă mare, versul frânt, modelat de durerea nespūsă, dar în prezența numelui divin scris corect cu literă mare, aduce în mod clar la stilul vechi-

lor profeți, care dădeau cinste Creatorului, iar în limba ebraică veche, se știe, existau cuvinte speciale, folosite doar pentru a mărturisii pe Dumnezeu, era ceva tainic, devoțiunea celui care scria era perfectă, smerită, o smerenie necesară, pentru ridicarea din noroiul vorbelor zilnice...

Sunt unele poeme care au versuri grele de plumb, puțini scriitori au capacitatea de a întinde zicerea poetică până la limită, cuvintele par a nu avea doza de lirism necesară pentru a se așeza în structura poemului după rigorea literară general acceptată.

„Voi rămâne ca un avorton azvârlit de/curva de mă-sa - abandonat la/containerul de gunoi - până la/Judecata de Apoi...” - **Recapitulare de statut.** Acest exemplu ar putea intriga pe unii critici, sau lumea academică, dar, evident, Adrian Botez, pornind de la modul de a fi a unui profet, merge până la capăt în volumul acesta, exemplele sunt preluate din Vechiul Testament, din scrierile proorocilor mari sau a proorocilor mici, influența este penetrantă, acolo imaginile sunt mult mai șocante, pentru a se pune în lumină voia divină. De fapt, specific scrierilor profetice, este modul de a privi lucrurile, prin Ochii lui Dumnezeu și, atunci, se poate observa nivelul căderii, a păcatului care face ravagii în ființa umană. Pentru poet, însă, este necesar a se reacheza pe viziunea creștină a Noului Testament, de a vedea lucrurile prin Ochii lui Hristos, iar Adrian Botez depune acest efort vizionar, trimițând mereu la Mântuitor, ca Salvator Universal. Dar, până la urmă, totul este perfectibil...

Volumul merită un studiu mai atent, temele, motivele, zicerile și tăcerile artistului sunt calculat puse în operă, chiar dacă există un dezechilibru al stărilor în unele zone, instinctul de văzător al lui Adrian Botez nu-i dă pace, este instinctul poemului încarnat...

Sunt legături de cuvinte care dau forță poemelor: catedrala nerostitului cântec, nu e pace: e prea multă depărtare, miros de zei la masă, streășină de suflet, mi-

ros de stea, buzele arzând de tăcere, furtuni de păsări, cutremure de verde, e atâta beznă în gândul zilnic, matematica ordine a cântecului...

Vine vremea: MANE, TEKEL, FARES! Poetul nu pune pe nimeni să i se închine, este fulger și devotat al Luminii de Spadă, cade universul real care împiedică privire, apoi se deschide panorama, de dincolo de realitatea imediată...

Volumul se încheie cu preludii vechi, din lumea veche: „*diamante se fisurează - pe linia/melancoliei; e gata/alunecarea luminii în/scrâșnet/*” - **Preludii hiperboreene**

Temele finale se dezvăluie: nunta, cavalerii eterni, moartea fără de nume moarte, profetul pierdut, speranța, eonii... Profetul își găsește locul într-o lume fără de profeți, poemul l-a preschimbat, lumea este eonul...

Adrian Botez ține să-și regizeze volumul înserând câteva opinii asupra scrisului său, să lase un scurt „**Curriculum Vitae**”, argumente pentru o cunoaștere mai apropiată a scriitorului pierdut în profeții, regăsit în poeme, echilibrat de spiritele iubirii.

Mircea Dinutz scrie: „*Ambițios, profund, cu gust pentru textul cu anvergură cărturărească, Adrian Botez respiră lejer în aerul tare al ideilor...*”

Roxana Sorescu, cercetător științific principal I, Institutul de Istorie și Teorie Literară „George Călinescu” - București, notează: „*În critica literară românească nu există, deocamdată, lucruri de acest tip. Prin lucrarea SPIRIT ȘI LOGOS ÎN POEZIA EMINESCIANĂ, dl. Adrian Botez este un precursor. Pe drumul pe care înaintează se vor buluci multe persoane, ce vor confunda bolboroseala extatică, cu foarte severele discipline, care sunt Mistica și Inițierea...*”

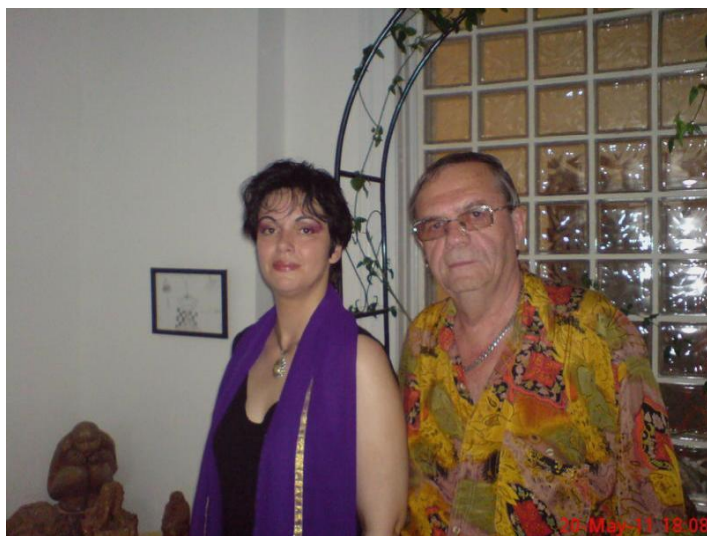
Despre Spiritele Iubirii (Serafimii), Adrian Botez are revelația: „*peste iubirea de Dumnezeu - doar/misterul adânc: Dumnezeu Feșelor/Trei/*”...

¹ Adrian Botez, *Cartea profețiilor*, Ed. Rafet, Râmnicu Sărat, 2010

La vernisajul expoziției de grafică a Cristinei OPREA

N.N.Negulescu prezentând vernisajul expoziției de grafică a artistei plastice prof. dr. Cristina Oprea

N.N.Negulescu împreună cu soprana Zamfir Ilinca

N.N.Negulescu împreună cu grupul de specialiști

Anton UASILE

continuare din numărul trecut

De ce nu..., de ce nu acum?!..

Îl vedeam cum apucă bancnota, cum îi dă foc cu bricheta. Apoi a început să aprindă una de la alta. Continua să le ardă până a terminat toate pachetele. În cameră, plutea fumul mișcat de curent spre fereastra deschisă...

„Odată, continuă el, stăteam întins în pat și priveam în tavan, cum privesc acum la bancnotele ce ard. Priveam în gol. De o bună bucată de vreme numai acolo priveam. Veneam de la școală, aruncam geanta, mă aruncam în pat îmbrăcat și rămâneam cu ochii pironiți în tavan. Într-o zi m-a surprins mama. Îmi aducea mereu, la prânz, mâncare caldă. Nici măcar n-am catadicsit s-o onorez cu privirea. „Ce faci, Sorine, mamă? De ce stai așa?” m-a întrebat îngrijorată de privirea mea pierdută în tavan. „Ce faci?... Ei ce faci, sar eu, încercând să-mi schimb figura crispată, mimând un zâmbet, mai mult o grimasă... Meditez, mamă, meditez la o problemă de filozofie. Azi, profu' de filozofie ne-a povestit despre Socrate, cum l-au condamnat la moarte și cum l-au pus să bea paharul cu cucută. Ce vor fi având, oare, oamenii cu moralității? Că pe toți i-au asasinat. Pe Socrate l-au pus să bea cucută, pe Iisus l-au crucificat, pe Gandhi l-au împușcat, unii spun că și Eminescu a fost asasinat. Lumea asta e o cloacă de bestii, mamă, animale bolnave - mâncare, băutură, sex. Exact ca în vechea Romă, panem et circens.” „Sorine, nu mi spune mie de astea!” „De asta a decăzut Roma. Noua morală a iubirii, propovăduită de Iisus, avea să-i fie fatală trufașei Rome.” „Lasă-mă, pe mine, cu astea! Hai, mai bine la masă, mamă!” „Nu mi-e foame! Am să mănânc mai târziu..., acum e important să meditez. Mâncarea mă face obez, ca pe tata.” „Dar, uite, copile ce slab ești! Numai piele și os...” „Lasă-mă, te rog, lasă-mă! Nu mai sunt copil și nu mă mai bate la cap cu mâncarea că știi când am chef să mănânc, mănânc. Acum, lasă-mă să meditez la problema mea de filozofie! Te rog, mamă, lasă-mă!... Măine mă ascultă proful de filozofie...” „Bine, te las, dacă asta vrei!” M-am așezat din nou în pat, mi-am pironit din nou privirile în tavan și n-am vrut să mai știu de ea. „Sorine, mă copile, tu mă îngrijorezi!”

Mama rămăsese în pragul ușii. Mă privea îngândurată. „Mamă, te rog pleacă, te rog!... Pentru meditație, am nevoie de singurătate, nu mă pot concentra! Du-te, mamă! Lasă-mă!” „Să știi că-l trimit pe taică-tău!”, mă amenința ea. „Am să-i spun să nu te mai lase,

singur, la vilă! Nu-mi place, defel! Credeam că te găsec și eu cu o fată... Și, tu?! Stai singur și clocești gânduri negre...” Aș fi vrut să-i spun: „Ca tine, mamă, cu bărbați...” Am tăcut. Din lașitate, din jenă. Cum să-i spun mamei? Cum s-o acuz, fără s-o..., Doamne ferește! Ca Oreste, băiatul acela pe care l-au înnebunit Eriniile. Mi-e lehamite... Și la urma urmei, ce rost ar fi avut? Că doar nu l-a ucis pe tata, cum a făcut Clitemnestra. Dar, în fiecare femeie adulterină există o potențială Clitemnestra. Sau o Dalila, spune Eminescu. Puteam eu să îndrept lumea?! Nu i-am mai răspuns. Intrasem în mușenia mea obișnuită, din ultima vreme. Nu vedeam nimic, nimic..., acolo, doar neantul... Uneori, mă apuca amorul. Mă apuca, așa o furie, că-mi venea să sparg totul. Simțeam cum o gheară îmi strânge laringele, simțeam că nu mai pot respira, că mă sufoc... Nu mai suportam să stau în vilă. Parcă era bântuită de entități malefice. Și-atunci, o luam pe coclauri. Odată, am ajuns pe la niște stâne, în Rarău. Altădată, am ajuns la un schit uitat de lume, undeva pe Kogaion - muntele sacru al dacilor.

Viața asta e absurdă. E o prostie să mai rămân..., să trăiesc, ca să ce?! Să mă însor, să mă înșele iubita mea, ca mama pe tata... Sau să fac schimb de dame ca swingers. Viața este o iluzie. Cu vâlul ei, Maya ne îmbrobodește. Nu mai vedem adevărul. Nu-l mai distingem de minciună. Cine i-a pus pe ai mei să mă aducă pe lume? Ziceau că din iubire. Aiurea! Ce-i iubirea? E doar sex, capcana speciei, așa spunea Schopenhauer. „Vai, te iubesc!” „Și eu te iubesc!” Și în acele momente chiar crezi, devii nebun de fericire... Și începi dragostea, noua modă: oral, anal, fisting și toate alea pe care le vrea femeia modernă. Dragoste murdară! Și tu crezi că asta e iubire. Și ea se dovedește a fi the ginger sau o Dalila, iar tu, îndrăgostit până peste urechi, crezi, te minunezi și te împăunezi că ești unicul. Abia acum, în era dezordinii amoroase, omul a descoperit adevărata sexualitate. Știi ce va să însemne sexul pur? Sexul fără nici o implicare erotică? Ce-i iubirea? Un instinct atât de van, răspundea Poetul, ce le vine și la păsări câte două ori pe an. Asta-i iubirea! Un act pur biologic. Doar n-o să mă facă ai mei să cred că m-am născut din ceva sacru... Un bou și-o belea au aruncat informația lor. Dintr-un spermatozoid și un ovul am ieșit eu, nou noul, un androgin cu jumătate din cromozomii tatei

și jumătate din cromozomii mamei. Bine că erau treji când m-au conceput. Câți alții, alcoolici sau drogați, nu concep oligofreni!

Tata la Parlament... Deh! Se crede mare politician. Ține de politica asta împuștită mai ceva ca de mama. Zice că muncește ca să-mi fie mie bine. Mama... deh, ca femeia neiubită. Sau care nu-și mai iubeste bărbatul. Mama, vorba proverbului, ce știe satul, nu știe bărbatul.

Ah, mama mea! Când am văzut-o goală în brațele celui bărbat! Două zile am umblat ca un nebun. Am băut, am fumat etno, eram gata s-o mierlesc. Un amic, Bebe Nebunu, mi-a adus Pokemoni. „Lasă dracu' etno, ia de ici euforice să te simți bine. Să vezi viața în roz, frate-meu. Ai să simți cum îți trece beleaua...” Pe dracu! Beleaua nu mi-a trecut. După starea euforică, durerea a revenit și mai acută. Simțeam nevoia de mai multe pastile. Dar, Bebe nu mai avea. Nu i-am spus nimic de mama. Doamne ferește! I-am zis despre o decepție în dragoste. „Mișto, zicea el, ești emo... Io nu pot să fiu! Io i-o trag azi uneia, mâine alteia, cum îmi pică. Facem sex în grup, poștă - double teamed teens. Ai văzut filmul Caligula?”

Da, îmi aminteam cum îl prinsesem pe taică-meu uitându-se la filmul ăla nașpa..., se masturba! Am rămas blocat. El nici nu m-a văzut, așa era de concentrat. Intrasem în sufragerie să caut o carte de filozofie, Camus, mi se pare, cu omul lui absurd... sau Mitul lui Sisif. Am crezut că doarme, dar el și-o freca de zor. Am închis ușa repede, îngreșat. Multă vreme, am rămas cu capul în mâini. Nu mi-a mai ars de omul absurd al lui Camus. Mi se părea că tatăl meu e omul absurd. N-am mai reușit să învăț în ziua aceea. Nu-mi mai ardea de nimic. Am plecat de-acasă, dar cum n-am niciun prieten, nici prietenă. Filosofii, mai ales cei tineri, nu au prieteni, nu au discipoli, iar un maestru de care să mă atașez, cum făceau tinerii greci, n-am găsit.

„Ești prea tânăr pentru filozofie, mi-a zis proful de filozofie. Grecii îi acceptau numai pe cei trecuți de treizeci de ani... Și Socrate, abia după treizeci de ani, Iisus la fel, iar tu, la optsprezece ani, vrei să fii filozof? Trăiește-ți mai întâi viața, copile! Carpe diem!”

Dar, profu' nu mi-a spus ce înseamnă să-

mi trăiesc viața. N-am pe nimeni apropiat. N-am prieteni, n-am un erastes, căruia să mă confesez. Profu' mi-a respins oferta mea. În Bebe Nebunu nu am încredere. Nu colaborez decât pentru droguri. Tata nu-mi este cel mai bun model. Cu mama nu comunic. Nici cu colegii de vârstă mea nu pot comunica. Cu fetele și mai puțin. Care fată se apropie de un filosof? Cicero a fost nevoit să aleagă între filozofie și cea de-a doua nevastă, frumoasa Pubilia. Și a ales filosofia. Spunea Cicero că e greu să te ocupi de filozofie și de femeie în același timp. S-a despărțit de frumoasa Pubilia ca să se dedice filozofiei. Se vede că femeia este o adevărată filozofie, dacă Cicero a fost nevoit să aleagă între filozofie și nevastă. Dar Cicero avea 63 de ani. Eu m-am apucat acum de filozofie. Cum să-mi dedic viața unei femei? Și Eminescu a iubit filosofia, încă de tânăr. Era gata să renunțe la filozofie pentru Veronica. Era deja format ca filosof, creația sa ajunsese la apogeu, avea 32 de ani și tânjea după o familie. Dar Maiorescu l-a împiedicat. Mare eroare! De altfel, toată relația lui Zeus cu Eminescu a fost un lung șir de erori. A fost o relație nefericită, nesinceră din partea criticului. De aceea, dorind să-i facă bine, i-a făcut mai mult rău.

N-am întâlnit încă o fată, căreia să-i placă filosofia. Cu atât mai puțin filosofii. S-au mai văzut și excepții. De pildă, Simon Magul. Gnosticul a scos-o pe Elena dintr-un lupanar din Tyr. Era proprietatea lui, o răscumpăraseră de la bordel, a salvat-o; într-un fel, îi era îndatorată și devotată. A prezentat-o lumii drept Ennoia - prima gândire al lui Dumnezeu. Cu ea, gnoza simoniană a instituit cultul gândirii divine, ca principiu feminin. Se spune despre ea că ar fi fost reîncarnarea Elenei din Troia. Numele mamei mele este Elena. Oare, mama mea nu este reîncarnarea Elenei din Troia?!...

Prima gândire, ca principiu feminin, rămâne un paradox pentru soarta unei comunități. Ca, de pildă, pentru națiunea română. Cred că știi mai bine decât mine că Ceaușescu a făcut din soția sa, Elena, prima gândire a statului român. Ba, chiar și a lumii, conferindu-i titlu de savant de renume mondial. Iată cum o prostituată ca Elena poate ajunge pri-ma gândire a lumii, ba chiar prima gândire divină. Dar, prima gândire divină poate fi o malefică.

Probabil, mie îmi lipsește aura erotică, de aia nu atrag femininul. Sau dracu știe ce îmi lipsește! Ceva îmi lipsește de mă ocolesc fetele. Testosteronul! Sau poate lor le plac ză-natici ca Bebe Nebunu. Sunt la modă rockerii. Emană mai mult testosteron. Și pe fete, asta le atrage. Eu am ales filosofia, m-am izolat de lume. Fetele mă cred un ciudat. Un ciudat e insul cu nasul în carte, care meditează, care cugetă și visează. Da, pentru spiritul comun,

dar mai ales pentru mediocritatea feminină sunt un ciudat. Sunt un ciudat și pentru ai mei. În ziua aceea, am luat-o iarăși razna. Am umblat aiurea pe străzi, am intrat prin cluburi, am băut, dar n-am reușit să mă îmbăt. Ai mei m-au căutat disperăți, după ce s-au certat la cuțite toată noaptea, învinuindu-se, ca de obicei, unul pe celălalt. Au sunat la poliție, dar până la urmă am revenit singur acasă...

Pe vremea aceea, Caligula era în alb negru. Circula pe sub mână. Dracu știe, cum trecuse de vama comunistă, de securiști... Era un film subversiv. Îl prezenta pe dictator în toată nebunia lui. Caligula se credea zeu. La fel se credea și Ceaușescu. De aceea și grandioasele manifestări de adulație pe stadioane. Cei mai mulți nu vedeau asemănarea cu dictatorul comunist. Vizionau filmul mai mult pentru scenele pornografice... Firește, unii mai pătrunzători vedeau dincolo de orgiile sexuale. Tata e un oportunist. El a fost mereu pe val. Mereu cu cei de la putere. Înainte cu comuniștii, revoluția a făcut-o în fața televizorului, dar a făcut rost de certificat de revoluționar. Acum trece dintr-un partid în altul, după sinecură, îi linge pe toți în partea dorsală pentru o sinecură... Cred că încă de pe atunci începuse să se împuțască regimul. Era prea mare presiunea. Și nici securiștii nu mai erau ca aceia de la începutul regimului comunist; începuseră să se mânjească. Deh, banul ochiul dracului. Și ei erau sătui de-atâta rahat, de ideologia care tot promitea un viitor de aur și care nu avea să mai vină... Cea mai umană societate, pe care o propovăduia ideologia comunistă, se dovedea a fi cea mai inumană.

Când m-au întrebă de ce-am plecat, așa de-a surda, de ce nu le-am spus, că ei mi-s părinții mei, că ei îmi sunt cei mai apropiați... bla!, bla!, bla!..., nu cei de pe stradă... am tăcut. Ce era să le spun? Adevărul?!

„Ah, spunea, cu vervă, Bebe, al bătrân are un hârbe de video, l-am pus pe Caligula, după ce l-uasem niște albitură și Ecstasy. Ne-ar fi prins bine un 420, da n-am găsit. Marfa naturală e mai cool.” „Ca alimos!”, îi spun eu. „Ce e aia?”, m-a întrebat Bebe. E o plantă, pe care o foloseau vechii grecii, le tăia foamea și îi transporta la ceruri, unde se întâlneau cu zeii. Epimenide a folosit-o și a trăit peste o sută cinzeci de ani.” „Wow! Marfă, frate... Să faci hâța-hâța un veac și jumătate, e ceva. Poți s-o procuri?” Am ridicat din umeri. Cu toată durerea mea, n-am putut să mă abțin și am răs de ignoranța bezmeticului. El a dus un deget la cap, ca și cum ar fi vrut să-și lipească informația în minte, cum lipim notițe să ne amintim de ceva și a continuat. „Ne-a prins babacu, taman când îi dădeam exviagra scoțiană unei blonde..., cum îi spune... cu limba...” „Cunilingus...” „A da!

Ce denumire haioasă! Cunilingus, am să țin minte... Unu îi dădea, la balcon, albușul. Eu tocma' l-uasem foc și voiam să trec a doua oară la găfăială. Motanii ăilalți și-o frecă la rece. Erau la gioco del mano, cum spun broscarii, așteptând să le vină rândul! Pe limba noastră, tocma' îi lingeam bombonica, când m-am trezit cu trei palme, jap! jap! jap!... Mi-au ars bateriile...”

N-am mai schițat nici un zâmbet. Revenisem la durerea mea. Plângea sufletul în mine. Altădată, aș fi răs în hohote, imaginându-mi scena povestită de Bebe Nebunu. „...o aguridă cu forme de alivancă, cu doubles, dolofane mamă, mamă, și o târțiță, da ce spun eu târțiță, o adevărată piersică zemoasă... și ce creastă de cocoș avea..., îmi curg balele și-amu, marfă, frate-meu, și două mâțe zglobii și jucăușe, era așa apetisantă amazoana. Clișeu farmazoana, ce mai! Io eram la prima love story. Abia mă golisem că-mi venise din nou apetitu'. Tocma' mă pregăteam să-i sparg rozeta, să-i sondez abisul, da al bătrân mi-a stricat planul. Fufa a fugit, la baie, tipând. Numa' să țipe e bune fufele astea! Ai văzut în filmele 'orror, ele bagă toată groaza, nu știi decât să țipe și să geamă. Atât! În rest, nimic, nexam gândire, nexam creații, o vorbă de duh, o poezie, acolo, filozofie, ceva, așa ca tine... Frate, da' tu cu filozofia tre' să ai mulți greieri în cap..., ele nimic, zero tăiat în patru, sunt nașpa rău bambilicile. Numai la budigăi, muzică și dans li-i capu'...” „...ce ai, bă, cu mine?, m-am întors spre al bătrân, înfruntându-l, acu' nu-mi dai voie nici să fac sex? Îi spun mamei ce orgii faci tu cu vecina, în lipsa ei.” „L-am lăsat mască. Al bătrân a pus botu' la șantaj. S-a întors și-a trântit ușa. Fufa a fugit de-acasă. N-am mai văzut-o. O fi plecat în țări străine, în Italia mi se pare... Ne-a donat la toți o acnee sifilitică. Mie, pe limbă mi-a apărut mai întâi. Am băgat antibiotic, frate-meu... O juma de an, n-am mai pus în gură pic de albitură. Uitasem gustul la Rusalkă... Toți s-au tratat cu antibiotice, numa' frumosul Paul, emo și timid, abia de i-a atins armonica. Nici măcar nu i-a băgat regele în castel și i s-a vărsat uleiul, ante portas. Nimic mai mult, nici măcar nu i-a despărțit cat-flaps-uile, că a luat spirochetu'.

Rușinos, ca o belciugată, era frumosul Paul! N-a vrut în ruptul capului să meargă la doctor. Babacilor nu le-a spus nimic, a făcut complicații, hepatita C și a mierlit-o... Păcat, era așa boghet, un adevărat adoult baby. Ca Alcibiade ăla de spuneai că umblau toți grecii să-i culeagă ghinda, mai frumos ca agurida erea..., i-aș fi cules și eu ghinda..., că-s AC-DC. Eu îți vorbesc de frecangeală și tu ești în amăreală, te-ai bescuit rău, frate-meu...”

continuare în numărul următor

Marian PĂTRAȘCU

Oameni, animale și cartofi (IV)

(fragment din cap. I al romanului "Viața ca o provocare",
Editura Fortuna Râmnicu Vâlcea, 2010)

Argumentele lui Mărian de a nu pleca cu cartofi la Râmnic din „viu’ nopți” - auzi acolo, judecată de muiere: la ora trei noaptea, gara la trei kilometri, copil de nici zece luni lăsat singur în casă până venea soacră-sa Hobzoaica din Câmpuri - o convinseseră, în sfârșit, să plece, totuși, cu persoanalul de ora opt și jumătate:

- Bine, bine, niciodată nu mă poci înțâlege cu tine, parcă ești turc, nu alta. Hai, așa facem, plecăm cu ăl de opt-jumate. A, am uitat că te-a făcut Mărian Frântu, de-aia ești tu așa de cu capu’ mare!

- Fă, primito, tu bag’ samă că ții neapărat să-ți închiz melița aia cu vro două scatoalce peste ea, tu-ț’ care Dumnezău te-a făcut la mă-ta de muiere!

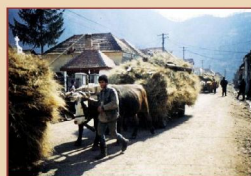
Da, era cunoscută „teoria” asta a ei, cum că pe bărbatu-său l-ar fi „făcut” Chirculeasa cu Mărian Frântu, desigur doar de-aia era așa de încâpățânat. Oara a tăcut imediat, de teamă că Mărian își va pune în aplicare amenințarea. Au hotărât să plece luni. O ducea pe Oara cu cartofii până în piață la Râmnic, iar Mărian se întorcea cu vreo ocazie sau cu persoanalul Piatra Olt-Sibiu de trei după amiază. Duminică, spre seară, Mărian a dat să plece în sat, dar Oara l-a și luat la întrebări:

- Un’ te duci, mă?

MARIAN PĂTRAȘCU

VIAȚA CA O PROVOCARE
- roman neconvențional -

Editura FORTUNA
Râmnicu Vâlcea, 2010

- Ia, mă duc în sat să vorbesc cu vrul șofer pentru mâine dimineață, ce, ai uitat, cu ce ducem crumpen’le elea la gară?!

- Nu, n-am uitat, da’ tu, bag’ samă, caț’ motiv să te-nfunz’ în MAT.

- Ei na, du-te tu atuncea și găsește mașină!

- Da, eu mă duc după mașină, iar tu ai s-o-ntinz’ la Trocărel, nu te laș’ tu până nu lingi niscai cio-cane cu țuică-n sara asta!

- Fă, muiere, da’ sucită măi ești, hotărăște-te odată, mă duc, or’ nu mă duc?

- Hai, du-te, da’ vez’ să vii pă zece cărări! Peste o oră, eu pui de mămăligă, să știi, să nu mă faci să viu după tine, ai înțâles?

Până atunci, Marinică avea sarcina de a se duce la MAT, la Marioara Bulgarului, la Puștoaica, la Băloasa sau la Trocărel, unde taică-său se cinstea cu țuică, împreună cu alți consăteni, acasă n-avea farmec să bea, țuica trebuia „descântată”. Acum, în-să, copilul plecase la liceu în Râmnicu-Vâlcea, la „Nicolae Bălcescu”. Mărian n-a venit peste o oră, ci peste două și nu pe zece cărări, dar cu mare chef de vorbă, anunțând-o triumfător pe Oara, că aranjase totul cu Ion Stalin.

Dimineața, abia s-a trezit, și atunci - zgâlțâit bine de nevestă. Ion Stalin, șoferul care căra pia-tră adunată de pe prundul Boii, s-a ținut de cuvânt: la ora opt fix, mașina cu piatră de râu a oprit în fața casei lor din Capul Satului, iar ei au urcat sacii cu cartofi, ajutați de Cailiu și de Laie-n Dungă; angajați la „6 Martie”, ca și Stalin, ei încărcau și descărcau piatră.

- Lea Oară, tale urcă-te-n cabină; nea Măriene, n-am ce-ț’ face, tale te urci sus pă pietri, cu nea Laie! - îi „repartiză” șoferul.

- Gata, Ioane, s-a făcut!

La gară, au descărcat cei cinci saci cu cartofi cam pe unde știa Mărian că oprește ultimul vagon.

Trenul a oprit cu ușa a doua a ultimului vagon chiar în fața grămezii de saci. I-au urcat repede în tren, ajutați de alți oameni de prin gară, și i-au așezat între ușile vagonului. Nu încurcau pe nimeni, doar era ultimul.

- Stăi aci, eu mă duc să vorbesc cu șăfu’ de tren, i-a zis Mărian Oarei, după ce trenul a pornit în zgomot de fiare.

- Să nu-i dai măi mult de douăj’ de lei, auz’?, i-a cerut ea.

- Lasă-mă, fă, -n pace, că știu eu ce fac, nu mă-nvăța tu pă mine!

- Vez’, poate e vrul cunoscut, îi dai numa’ zece!, a insistat ea.

Mărian, plictisit, a dat a lehamite din mâini, fără să mai spună nimic. S-a întors după vreun sfert de oră, „aranjase” cu șeful de tren:

- Cât i-ai dat mă?, l-a și luat Oara la rost.

- Doo ș’cinci de lei, fă, atâta i-am dat și-l și cunosc, na!

- Prăpăditule, nu ești în stare de nimica!

- Fă, ia vez’ tu, că acuș’ ți’ arz una peste melița aia, a potolit-o el.

În Râmnic, scena s-a repetat întocmai. Oara a rămas în gară cu cartofii, Mărian s-a dus în piață și s-a întors cu un țigan cu o căruță fără laturi, trasă de o mârțoa-gă prăpădită. În piață, i-a dat țiganului douăzeci de lei; când toc-mise cu el, țiganul ceruse treizeci:

- Bă, dă-te draculi, păi tu-m’ iei di la gară până-aci, măi mult decât am dat la tren pentru șaij’ de kilometri? Îț’ dau maxim douăj’ de lei, vrei - bine, nu vrei - la revedere!

Până la urmă, s-au învoit pentru douăzeci, mult prea mult pentru Oara. Când a apărut cu țiganul la gară, primul lucru pe care l-a făcut Oara, a fost să-l tragă pe Mărian deoparte și să-l întrebe cu cât l-a „tomnit”. După ce a aflat prețul tocmelii, a și început să i se vaite pe șoptite, dar apăsător:

- Oliuuu, îi dai țiganului ăstăua borât, pă puțân cinșpe kile de

crumpene! Trebuia să mă fi dus eu după căruță în locu’ tău; nu-i dam măi mult de zece lei, da’ tu, galanton, ce să nu-i dai tu doo-zăci? Dacă n-aș fi eu, ai ajunge-n izmene, prăpăditule ce ești!

- Fă, mă măi toci mult la cap, c-acuș’ te las baltă și plec!

- Unde pleci, mă, prăpăditule?

- Ia, la cârciumă plec, uite co-lea, la „Macu’ Roșu”, or’ unde-oi vedea cu ochii, că m-ai năucit de cap, nu alta!

Ajunși în piață, nici n-au apucat bine să se instaleze la o masă, că în fața lor s-au și înființat doi, un el și o ea:

- Carnet de producător aveți?, a întrebat el amenințător.

- Avem, cum să n-avem?, i-a răspuns Oara și a băgat mâna în sân după carnet.

Individul a cercetat cu luare aminte documentul și, la sfârșit, a dat „verdictul”:

- Mda, e-n regulă. Plățiți taxa de piață!, a mai spus el, prilej pentru Oara de alte cârcoteli, după ce a plătit, iar cei doi s-au depăr-tat de ei:

- Hoț! draculi, pă un’ te duci dai numa’ de hoț’, e ceva de spe-riat!

- Hai fă, lasă gura, du-te și ia-ț’ cântaru’, că vreau să plec. Da’ pă Mărinică, l-oi găsi la internat?

- Cum să-l găsești, mă, că e la ore!?

- Așa e, am uitat, las’ că n-a plecat demult de-acasă, treci tu pî la el după ce termini crum-pen’le de dat, hai du-te și ia-ț’ cântar, că eu nu măi stau, mă duc să iau o ocazie din Nord.

Înainte de a pleca, Oara i-a dat ultimele instrucțiuni:

- Spune-i mamii să aibă grijă p-acas’ cât ești tu la servici, să nu

lase vițalu' să sugă prea mult, fata să n-o lase de capu' ei, poate cade și nu măi merge curân' în picioare, eu nu știu cât oi sta p-aci. Și vez', desără să te-mbeț' ca porcu', poate nu te trezești mâine dimineață să te duci la servici!

Mărian nu i-a mai zis nimic, i-a aruncat doar o privire „închiondorată” și a plecat, bucuros că scăpase de gura ei. Bineînțeles că, abia ieșit în Calea lui Traian, a traversat-o glonț și a intrat repede la „Doi cocoși”, unde a dat iute pe gât vreo două sute de țuică „Două prune”, căreia, peste câțiva ani, toată lumea avea să-i spună „Ochii lui Dobrin”. Și, pentru că acolo i s-a făcut poftă - de la miros, de la țuica băută - a înfulecat și niște mici. În drum spre ieșirea din oraș, în Nord - „La Mazilu”, n-a rezistat și și-a „făcut plinul” cu încă o sută de grame din viitoarea țuică „Ochii lui Dobrin”.

Până seara, Oara a vândut trei din cei cinci saci de cartofi. În toată piața mai era un singur negustor de cartofi, dar ai lui nu se comparau cu ai ei. La început, i-a dat cu 1 leu și 50 de bani kilogramul, dar, văzând că „merge”, a prins un moment când nu avea niciun client și a ridicat prețul la 2 lei, ceea ce, pentru Râmnicu-Vâlcea, era un preț foarte bun. Mulțumită de treaba făcută, seara a îmbucat ce adusese de acasă - un ou fiert, niște carne de porc de la oală și niște caș - „asortate” cu un ardei gras și două roșii primite pe câțiva cartofi de la o vecină de negustorie, de pe lângă Caracal.

A înnoptat acolo, în piață, lângă cei doi saci de cartofi, întinsă pe sacii goliți și învelindu-se cu

o pătură adusă de-acasă, nu înainte însă de a-și număra banii strânși din vânzarea cartofilor. Făcuse aproape 500 de lei, bani pe care, după ce i-a mai numărat încă o dată, i-a legat bine într-o batistă mare și i-a băgat în sân. A doua zi, la ora 5 fix, era în picioare. Vânzarea nu a mai mers la fel de bine ca în ziua precedentă, veniseră mulți negustori cu cartofi, i-a vândut greu cu 1 leu și 50 de bani kilogramul, noroc că avea cartofi frumoși, toți Gül-Babă. Printre cei care veniseră cu cartofi, era și Dinu Îngerășu, consătean cu ea. Stătea în vale, la Borcan, sub cimitir, lângă Boia, era socrul lui Ilă Borțosu', vecinul lor. Cu chiu cu vai, până după prânz, i-a terminat de vândut pe toți. Nu mai făcuse bani nici pe jumătate față de prima zi, dar - una peste alta - era mulțumită de afacere. S-a grăbit să-și strângă bagajul, poate prindea trenul de trei după amiaza. A pus într-un sac gol ceilalți saci goi, pătură și alte haine groase cu care venise de acasă, apoi traista cu actele și - mare greșală! - cu banii legați în batistă, după ce a luat 50 de lei din ei pentru cumpărături și pentru copil. A mai luat cu ea, într-o plasă, niște nuci legate într-un batic vechi și două borcane de câte „opt sute” învelite în ziare, unul - cu pește marinat, celălalt - cu mușchi de porc în untură, nu se făcea să se ducă la băiat cu mâna goală!...

- Nea Dine, a zis ea înainte de plecare, către Îngerășu, las și eu bagaju' ăsta la tale aci, dau o fugă până la internat la fi-mio, să văz ce face, și viu iute, eu stau mult, poate prinț și eu trenu' de trei.

- Lasă-l, fă, Oară, am eu grijă de el, aci-l găsești, eu nu-i termin de dat nici mâine!

Diana IACOB-SPĂTARU (Austria)

Confidențial

De prea multă vreme stau așa, legată de mâini și de picioare. Sunt fără izbândă, încătușată de singurătate. Da, de singurătate. Ai înțeles perfect. M-a prins într-o plasă deasă care îmi rănește oasele. Multe au crăpat deja. Nu am dispoziție să-ți explic.

Vorbeam despre distrugerea oaselor. Dacă nu înțelegi, nu mai întreba. Sunt obosită și derutată de remușcări. Nu, nu m-a mușcat nimeni niciodată. Of, ai un fel imposibil de tolerat. Nu crezi ca sunt singură? Faptul că ai auzit scâncete în spațiul meu cât se poate de intim, te face să crezi că nu mă torturează singurătatea? Te înșeli. Dar asta nu-i o noutate. Scâncetele reprezintă efortul meu de a fi ca pruncii. Zvârcolirea de a mă naște din nou. Îmi limpezesc tâmpla ținând-o foarte aproape de floarea de lotus. E un exercițiu pe care îl tot repet. Aici e cel mai liniștit loc. Sunt înconjurată de multe cruci și

asta îmi dă o siguranță maximă. Crucea, în orice formă sau dimensiune ar fi, te ferește de rău. Ți-am spus să porți și tu una. Cum unde? La gat. O poți agăța pe o ață. A, ai crezut că în spate? N-ar fi rău și așa! Dar să nu te smintești. Sunt multe acolo. Cum ce? Cruci. Alege-o pe cea mai mică. Dă și tu măcar o dată dovadă de înțelepciune. Știai că florile de lotus cântă? Asta pe care mă sprijin eu e albastră. N-ai văzut floare de lotus albastră? Asta ce înseamnă? Cumva că floarea mea e unică? Încerc să-mi rod sforile. Care sfori? De la mâini și de la picioare. Mă obosești. Te-am atenționat doar că sunt legată. Nu, nu mă plimb pe lac. Sunt prizonieră, dar n-aș putea să-ți descriu unde. E întuneric. Da, probabil s-a înnoptat. Dar gata cu explicațiile. Mă obosești. Știu că ți-am mai spus-o. Conformează-te! Pe mine crucea mă apără de mine. Să taci! E secret.

Dan Scurtu - Parcul Romanescu

Elena BUICĂ
(Canada)

Oameni care nu trebuie uitați

Chiar dacă sunt mai rare momentele deosebite din viața noastră, ele ne însoțesc zile de-a rândul cu bucuria că am avut prilejul să le trăim. Mă trimite gândul la o zi de adevărată sărbătoare, în vara anului 2010, când am revăzut o remarcabilă personalitate a spiritualității românești, Preacucernicul Părinte Profesor **Nicolae Bordașiu**, Parohul bisericii «Sfântul Silvestru» din București, care a cucerit inimile enoriașilor marcându-le viața ori personalitatea în sens pozitiv și luminos ca demn urmaș la această biserică al slujitorului sacerdotal, Părintele Constantin Galeriu.

Nu intenționez să-i prezint activitatea Părintelui Nicolae Bordașiu, s-a scris mult, e plin internetul de însemnări care-i susțin îndreptățirea de a fi așezat în galeria oamenilor care nu trebuie uitați. Eu vreau să vorbesc mai ales despre o amintire deosebită care îi subliniază personalitatea, iar mie mi-a încălzit inima și prin apropierea de prietenul nostru comun, profesorul Teodor Damșa.

Pe părintele Nicolae Bordașiu l-am cunoscut în primii ani ai tinereții și a trecut prin viața mea doar ca o străfulgerare, dar a lăsat urme de neuitat. Mult timp i-am pierdut urma, dar câțiva ani buni a fost foarte prezent prin pre-

tenul său și fost coleg de facultate, Teodor Damșa, care mi-a fost logodnic și numai împrejurările potrivnice ne-au zădărnicit căsătoria. Mai târziu, când am dat de urmele părintelui Nicolae Bordașiu, parca era un făcut, mereu intervenea câte o piedică până când a sosit și ziua împlinirii acestei dorințe. A fost o după-amiază în care am re trăit multe momente din trecutul acelor vremuri, am evocat personalitatea deosebită a profesorului Teodor Damșa și am lăsat să picure o lacrimă pentru plecarea lui în lumea celor drepti. Mi-a povestit scene din viața sa, ca o completare la ceea ce mai cunoșteam, timp în care am re trăit în lumea de atunci. Ne-am amintit cum a trecut prin grele încercări ale vieții, mai ales între anii 1948 și 1955 pentru convingerile sale politice și acțiuni anti-comuniste. Rememorările făcute fără patimă, dar susținute de idei și trăiri înălțătoare, au pus în lumină cultura sa aleasă și trăsături morale moștenite de la strămoșii săi. Pentru că a fost unul dintre membrii fondatori ai «Rugului Aprins» de la mănăstirea Antim, pentru că a fost președintele Asociației Studenților de la Teologie și a contracarat activitatea UTC-ului, înființând Asociația Tineretului Ortodox Studentesc

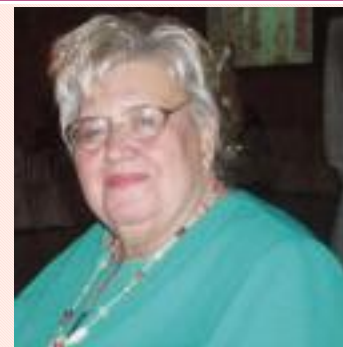
(ATOS), a fost condamnat în lipsă la 20 de ani închisoare.

Pe atunci, tânărul Nicolae Bordașiu, născut în localitatea Săbolciu, aproape de Oradea și de comuna Ineu de Criș, în care mă aflu eu ca tânăr cadru didactic, a stat ascuns prin satele bihorene, fiind căutat de securitate. L-au descoperit în 1955 și au urmat ani grei de închisoare până în 1964.

Buna mea prietenă de atunci, Ileana Negruțiu, din localitatea învecinată, Tileagd, mă ținea la curent cu veștile mai importante din viața palpitantă a absolventului de Teologie cu Magna Cum Laudae, Nicolae Bordașiu. Teodor Damșa, bihorean și el, pe atunci profesor la aceeași școală cu mine în Ineu de Criș, îi completa portretul povestindu-ne în mare taină câte ceva din activitatea lor din timpul cursurilor Facultății de Teologie.

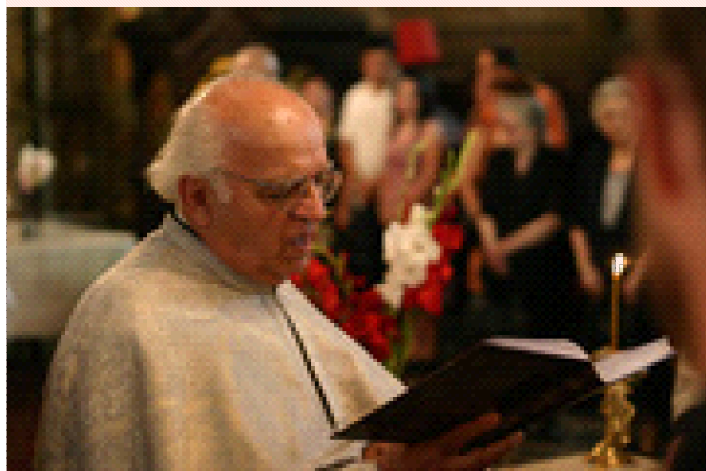
Din dureroasa existență trăită în acele vremuri, m-a rămas întipărită o întâmplare a luptătorului anticomunist Nicolae Bordașiu. Călătorind odată între două sate, mănânat de hărțuiala securității, în drum i-au ieșit securiștii înarmați. Nu-l cunoșteam. I-au cerut să se legitimeze. Păstrându-și calmul, le-a vorbit în graiul țaranului bihorean, așa cum îl recomandă și îmbrăcămintea. Le-a spus că este de-a lui «cutare» din neamul lui «cutare» care este președinte la Primărie... și ca oricare țaran care merge la muncile câmpului, nu umblă cu buletinul la el, îl ține acasă învelit în jolj de brâncă (batistă) și pus pe poliță.

Mai apoi, ne-a umbrat sufletul când am aflat că acest tânăr, atât de puternic, a intrat într-o stare de depresie, din cauza izolării din timpul celor șapte ani trăiți în stres și după alte norme

de viață. Doar noaptea mai ieșea din casă, umblând singur prin preajma casei în care stătea ascuns. Făcea scurte plimbări și mișcări cu mare fereală, iar ziua dormea pe unde se putea. Oamenii de nădejde, care mi-au stârnit multă admirație i-au ținut scutul riscând, dar viața lui se scurgea ca într-un gol. Nu avea de citit decât Biblia. Ca să-i îndulcesc și eu măcar cu un strop izolarea atât de apăsătoare, am luat hotărârea să merg cu Ileana, să îl cunosc și să povestim câte ceva din viața de toate zilele care se scurgea pe lângă el atât de dureros. A fost o seară palpitantă, Mi-au rămas în minte ochii cu o privire blândă, cerească și plini de suferință acceptată cu demnitate, o suferință care-mi amintea de Avram Iancu. Dar nu peste multă vreme, am intrat într-o și mai mare tulburare. Am aflat că securitatea l-a arestat. Nu mi-am regretat nicio clipă gestul, ba din contră, mi se părea că am făcut prea puțin. Mă frământa însă mereu gândul că, de voi fi condamnată pentru omisiune de denunț, așa cum a fost condamnat mai târziu la zece ani de închisoare și Teodor Damșa, într-un alt proces, s-ar putea să nu fiu capabilă de aceeași tărie morală ca acela pe care îl consideram erou. Desigur că numai elanul tinereții și frumusețea înaltă a sentimentelor pentru oamenii deosebiți, frumuseți cu care suntem înzestrați în anii fără prea multă experiență de viață au făcut să trec pragul riscului major. Mai târziu nu știu dacă aș mai fi fost așa «vitează», dar știu că atunci eram mândră de gestul meu.

S-au scurs de-atunci 6 decenii. Nu decenii, ci vâlătuci de timp parcă s-au prăbușit peste noi și

Irina Lucia MIHALCA

Suntem

Ca un vis neîntrerupt
vreodată
ca un gând ce pulsează la
capătul străzii
ca un adevăr purtat
mereu
în inimi
ca o furtună peste
necuprinse întinderi
ca o salbă de stele
ce ne înconjoară
ca o centură
de timpuri
prin spații
ca o revoltă
de semne
pe bolta cerească
ca o înverșunare de eroi
în ultimele lor fapte
de arme
ca un soare
ce ne înconjoară
printre razele de nori
ca ziua ajunsă
dinaintea eternității
Noi suntem.

Exodul cuvintelor

Prin timp, orbit, omul aruncă în lume lanțuri grele.
Un zeu plin de temeri!
Pe norii gândurilor, o molimă grea împrăstie miasme,
plăgi negre în adâncuri, în cer și în ape, în sânge și inimi,
în vis, în iubiri, în cuvinte.
Stâlpii și ușile caselor cu sânge au fost însemnate,
cu sânge de albi porumbei praguri de uși au fost însemnate.
Tot mai pierdute, sleite, cuvintele pulsau
epilogul secundelor stinse.
O ultimă respirație, un vuiet adânc, un geamăt prelung...
Și totul durere, ocean de durere!
Sufocate, într-un salt disperat, cuvintele au țâșnit
din cărți, din inscripții, din gânduri, din lume,
spre Tabernacolul din Muntele Luminii,
Lăsând o întindere albă, uitată-n pustiu...
Și astfel o lume albastră împietri, tăcută și sumbră!
Doar zborul de păsări și fluturi luceau
semne vagi în priviri,
Speranța unei, cândva, viitoare lumini...

Ceasornicarul timpului

Astăzi, marți, de dimineață, pe strada mea
la o tarabă a apărut un personaj fără vârstă.
Purta o pancartă - „Reparăm pentru o zi timpul ceasurilor,
drept plată ultimele nouă secunde” -
(pe masă diverse obiecte împrăștiat străluceau în raza oglinzii)

Grăbiți oamenii trec mai departe, doar unii
schitează un mic zâmbet: „Hmm, ciudat reparator, insolit afiș!”

În drum spre școală, un copil se opri. Se uită, întrebă curios,
întinzând ceasul primit cu o zi înainte cadou:
„- Pentru o zi ce timp îmi puteți repara?”
„- Depinde de vrei! Un timp prăfuit, un timp înghețat, un timp diferit,
un timp atârnat înainte, un timp înapoi, un timp paralel, o buclă
de timp, jumătăți sau sferturi de timp, fantome de timp măcinat?”
„- Un timp în avans cu 10 ani!” și, astfel, prin timp o zi dispăruse...

Cu părul în vânt, o tânără suplă a trecut înainte.
Citind se întoarce: „De ce nu?”
„- Aș vrea să primesc un timp diferit!”, întinde ceasul-brațară
și-n alt timp intră...

A trecut și-un bătrân ce greu își târși anii mulți,
privind așeză pe tarabă vechiul ceas și-n jumătăți de timp,
pentru o zi, el fugi...

Întâmplarea făcuse ca pe lângă pancarta postată
să treacă și-un om singur, cu privirea rătăcită. Vag gândul îi încolți:
„- Un timp, un timp paralel să primesc!”
Ceasornicarul-i zâmbi, tăcut îi luă ceasul și, astfel,
între tristețe și soare prin ritmuri mareice omul trecuse...

...spre seară își strânse afișul, taraba cu piesele timpului, știa sigur,
a doua zi, de la fiecare, în dar va primi nouă prețioase secunde -
- cadrane de vise, imagini, cu migală fixate prin timp.

Între cer și pământ
doar un timp

Într-un ochi de oglindă,
faldurile nopții
ne-opresc timpul
pe strada Mântuleasa,
Intersecții de raze și umbre
Punți către cer.

Galbene frunze, amintiri
răscolite prin aerul lunii,
păstrează nisipul
din vidul clepsidrei,
Razele sufletului oglesc
mozaicul
pașilor mei prin întuneric.

Prin lumina felinarelor
aripi de îngeri sfâșie tăcerea
nopții,
Prelinse în urmă două din
umbrele mele
se întind către cer.

Sunt umbrele sufletului nostru
risipite în tu... în eu...
în eu... în tu...

Își caută urmele noastre
în timpuri...

O inimă rebelă

O inimă rebelă
spe cineva ascuns în tine,
spre tăcerea din voi,
spre acel copil ce-l poartă
peste tot,
spre uimirea sângelui tău.
O inimă rebelă
spre cea pe care
nu o vei mai vedea,
întrebându-te
dacă o vei mai regăsi...
O inimă rebelă
în visul unei lacrimi,
în sabia umbrei,
în libertate!

dacă nu l-aș fi avut în față pe
Părintele Nicolae Bordașiu, aș
fi pu-tut să mă întreb dacă toate
aceste întâmplări din trecut,
retrăite acum, nu sunt doar
fulgerări ale închipuirii mele.

Nu putem lupta cu efemerul
care înghețe și ceea ce odată în-
truchipa neclintirea, stâlpii cei
mai puternici ai rezistenței uma-
ne, dar atât cât ne stă în putință,
trebuie să păstrăm aprinsă lumina
care veghează asupra oamenilor
care și-au închinat viața semenilor
săi.

Păstrez în gând și în adâncul
inimii candela aprinsă pentru Pă-
rintele Nicolae Bordașiu, oame-
nilor de mare omenie care au ris-
cat adăpostindu-l timp de șapte
ani și prietenului nostru comun,
profesorul Teodor Damșa, oameni
țesuți din lumină, cărora le trimit
în gând, aici pe pământ sau în
înalțul albastrului senin cele mai
luminoase gânduri, calde senti-
mente și deosebită prețuire.

Ovidiu IUANCU
(India)

Al șaselea simț în literatură

Comuniștii (români și nu numai ei) erau obsedați de ideea că literatura trebuie să reflecte marile realizări ale societății. Nicolae Ceaușescu, în celebrul său discurs rostit la Mangalia în 1983, declama convins și patetic: *Avem nevoie de artă, de o cinematografie, de un teatru care să prezinte esența, să prezinte modelul omului pe care trebuie să-l construim*. Urmează, desigur, aplauze furibunde. Discursul de la malul Mării Negre era o reiterare peste timp a tezelor din iulie 1971, ceea ce trădează nu absurditatea unui gest singular, ci anomalia unei aproape obsesii. Anvergura intelectuală cu totul neglijabilă a personajului ce avea să conducă România până la finalul lui 1989 ne-ar putea face să trecem mai departe fără a acorda o prea mare atenție celor spuse de el. Ar fi, însă, o eroare... Dacă privim cu atenție la istoricul relației dintre politic și literatură (căci, da, oricât ne-ar plăcea să credem contrariul, există o asemenea relație!) constatăm că Ceaușescu nu e nicidecum un caz singular. Toate marile dictaturi ale omenirii au trăit obsesia anexării literaturii la un car triumfal propagandistic, însă, (explicabil, aș zice!) odată cu timpurile moderne tentația abuzării textului literar a crescut. Și aceasta s-a întâmplat din cel puțin două motive: în primul rând, literatura a fost considerată *subversivă* și influentă. În al doilea rând, și abia de aici se deschide o dezbatere cu adevărat fecundă cred, literaturii i-a fost presupusă o funcție utilitaristă, social-militantă.

Dacă o societate trăiește momente reale sau imagineare de transformare profundă, e *imoral* ca textul literar să stea deoparte, izolându-se eventual în estetism... cam acesta pare a fi mesajul. Cum poate literatura să fie contemporană cu Nero și să nu îl preaslăvească?! Cum de își imaginau scriitorii români sub comunism că pot fi contemporanii clădirii Omului Nou fără să participe activ la făurirea lui?! Toate aceste judecăți profund defecte, ale căror urmări se mai văd și astăzi, pornesc de la prejudecata că actul de a face literatură nu e exclusiv individual, nu e adică o problemă între emițătorul de mesaj (scriitorul) și propria lui conștiință, ci o unealtă, un soi de gadget ce asigură diseminarea în interiorul unei colectivități a unor transformări sociale sau politice pe care ea, colectivitatea, nu le poate percepe altfel.

Nu era de așteptat ca tocmai literatura

română să se sustragă unor asemenea excese. S-ar putea spune că o literatură puternică, rezultantă directă a unei culturi și a unei civilizații tot atât de puternice, găsește în timpuri de criză doza de maturitate care o face să se retragă în sine însăși, sub forma samizdatului, a estetismului sau a parabolei-protest. În ce măsură ele au fost practicate la noi ca *fenomen*, e discutabil... Nu mă opresc asupra acestei discuții pentru că ea ne-ar duce în zone sensibile ce reclamă pentru a fi clarificate spații tipografice ample și cu siguranță polemici interminabile.

Ceea ce trebuie spus e că, până la un punct, categoric nu putem vorbi despre un decalaj de *metodă* între textele românești și cele europene. Cronicarii erau plătiți de domnitori pentru a scrie cronicile glorioaselor lor domnii. Miron Costin îl preaslăvește pe Iordache Cantacuzino, Radu Greceanu e *vocea* oficială a lui Constantin Brâncoveanu, Radu Popescu slujea la curtea lui Nicolae Mavrocordat etc. Renașterea europeană manifestă și ea aceeași apetență pentru amestecul în treburile cetății. Nimeni nu cred că are ceva de obiectat aici. Era o epocă pe care numai ignoranții o pot judeca aplicându-i arsenalul metodologic al teoriilor moderne. A nu se înțelege că orice pagină de literatură renascențistă are în spate interese politice ale vremii. Nicidecum. Vorbesc aici doar despre... *tendințe*. Mai târziu, elita politică era în același timp și elită literară (a se vedea cazul pașoptiștilor și junimiștilor români), deci apele erau greu de despărțit. Era secolul națiunilor și nici Kogălniceanu, nici Bălcescu și nici Russo nu-și puteau imagina literatura ca pe un soi de limbaj universal ca adresabilitate și individual ca alcătuire, transnațional, dacă vreți.

Interbelicul românesc e prima încercare de trezire. Moderniștii lui Lovinescu, însă, nu sunt întotdeauna suficient de vocali (căci încă nu se puneau problema argumentelor, ci a forței brute a discursului) pentru a se impune asupra tradiționaliștilor lui Iorga. În esență, putem reduce polemica Lovinescu-Iorga, din pure rațiuni didactice, la discuția în jurul importanței specificului național în aprecierea unui text literar. Acela era momentul popice al despărțirii apelor, al afirmării unui principiu care ar fi diminuat ulterior din confuziile etnic-estetic. Fiecare cultură are momentele ei de răscruce, iar deciziile și opțiunile acelor momente au un impact covârșitor

asupra evoluțiilor ulterioare. Ce s-ar fi întâmplat dacă Lovinescu nu ar fi întâmpinat o atât de încăpățânată rezistență, dacă el ar fi reușit atunci să impună lumii literelor ideile sale europeniste? Cu siguranță nu ar fi putut fi evitat proletcultismul, Nicolae Ceaușescu ar fi spus aceleași lucruri la Mangalia în 1983, Corneliu Vadim Tudor ar fi scris aceleași ode patetice la adresa regimului, Blaga ar fi avut același destin literar, dar climatul general, conștiința critică scriitoricească și, mai ales, cea a cititorului, ar fi urmat un alt traseu. Farsa naționalistă a comunismului românesc nu ar fi prins la fel de bine pe un sol deja impregnat de europenismul lovinescian, posibilitățile reale de rezistență prin cultură ar fi fost cu totul altele. Și, mai ales, postcomunismul românesc ar fi arătat altfel, poate mai aproape de cel polonez.

În interbelic, premisele favorabile erau create: aveam parte de un context istoric relativ stabil, literatura română ajunsese la o oarecare maturitate, puteam profita de existența unei personalități prolifică și nu de puține ori vizionare precum Eugen Lovinescu iar racordarea la Occident părea mai aproape ca oricând. Ratarea șansei, auto-boicotul practicat de tradiționalismul românesc, fie că vorbim de poporanism, gândirism sau sămănătorism, au avut consecințe pe termen lung. Au legitimat într-un fel întoarcerea la viziunea unei literaturi utilitariste. În mod pervers s-a considerat că un text... *mai românesc* (oare ce-o fi însemnând asta?! e, pe cale de consecință, mai *valoros*).

După interbelic, istoria a început să decida peste capul nostru. Succesiunea devastatoare a celor patru dictaturi (cea carlistă, cea legionară, cea a Mareșalului Antonescu și, în fine, cea comunistă) au împlinit dorințele din păcate profetice ale tradiționaliștilor români: depărtarea de Occident și apropierea de Orient. Nepregătiți intelectualicește, confuzi în privința unor valori care nu avuseseră timpul necesar pentru a se impune, cu o imunitate culturală scăzută, am primit și suportat comunismul într-o manieră... *românească*, să zicem. Deși pare forțat, un rol important l-a avut și influența tradiționalistă interbelică.

Privind la istoria noastră culturală, cons-

Dan CĂPRUCIU

Sonatele sonete

Și plăcerile dor (Păreră amicală)

Respect zicala zâmbitor,
Convins că n-o să am belele
Plăcerile, firesc, mă dor,
Când văd că nu sunt ale mele...

1 Prieten devotat

Când Dumnezeu mi-a dat un bun amic,
M-am bucurat că El mi l-a ales
Să-l prețuiesc, iubirea îmi dă ghes,
Și nu i-aș face-un rău, oricât de mic
Dar consternat am fost și nu un pic,
Când constatând din ce în ce mai des
Cum suferă cumplit de-al meu succes,
Vreau totuși gestul său să mi-l explic.
Că-i pizmă, eu cu gândul nu mă-mpac,
Ci la dușmani cred, le-a făcut pe plac
În explicații nu țin să insist,
Că-n viață drumul este foarte greu
Privesc amicul, văd că-i foarte trist
Și-amarnic sufăr de succesul meu.

Valențe multiple

Un amic perfect învață,
Cum invidia să-ndure
Lăudându-te în față,
Ca în spate să te-njure.

Reîntoarcere

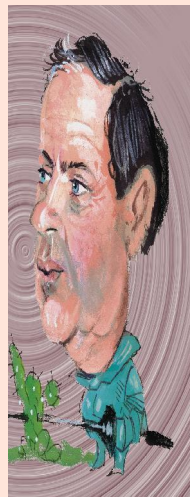
Când omul fuse „modelat”,
El din pământ a emigrat
Și după ce din viață piere,
Se face o repatriere.

2 De-ale veșniciei

Prevăzător ca om, Ilie,
Se antrenează de pe-acum,
Gândind la ultimul său drum,
Și se-aburcă pe năsalie
Că nu-i ușor, în veșnicie,
Să intri orișicând, oricum,
Ci pomădat, dat cu parfum,
Să fii și mort, o pildă vie
Privea de sus, insidios,
Să vadă de-s invidios
Nici când nu fost-a mai presus,
Să-l laud nu aveam cuvinte...
El mă sfida fălos de sus,
Că iar mi-a luat-o înainte.

Calificare

Experiență la plecare
Pe-un alt tărâm, nu-ți este dată
Dar dobândește fiecare,
Mai greu e până mori odată.

Adevărul despre revoluția din '89

În țară este „putred mărul”,
Din '89 și azi iar,
Că nu cunoaștem ADEVĂRUL,
Decât ca nume de ziar.

3 „Alergie”

A fost cândva, azi e caduc,
Când pe întreaga noastră glie,
Făcea tot „natul” alergie,
La mită, dar și la ciubuc
Observi acum, puțin năuc,
Cum dezvoltat-s-a zglobie
Corupția, ca rana vie,
Ori calmul la un eunuc
Juriștii din mai toată glia,
Deși în seamă nu-s băgați,
Mobilizându-și energia,
Se luptă neînduplecați
Să reînvie „alergia”,
Dar se izbesc de „emanați”!

Mutație majoră

Privind la cei de cinste goi,
Încep să cred în mod pregnant
Că regnul animal la noi,
Va deveni predominant.

tatăm că am petrecut atât de mult timp în proximitatea Orientului, încât inadecvările noastre postcomuniste, ezitățile, provincialismele de tot felul sunt cum nu se poate mai explicabile. Și aceasta constatare ne face să ne întoarcem la exercițiul de imaginație pe care vi-l propuneam: ce s-ar fi întâmplat dacă Lovinescu ar fi reușit? Istoria nu se face cu *dacă*, însă îndrăznesc a crede că istoria culturii are nevoie de asemenea exerciții de imaginație tocmai pentru că ele ne pregătesc pentru eventualele situații similare ulterioare și ne familiarizează cu ideea că opțiunile culturale ale elitei noastre nu rămân niciodată fără consecințe. Să nu zăbovim, însă, prea mult în fatalism: șansa a fost ratată, dar ceva tot mai rămâne de făcut. Și anume recuperarea lui Eugen Lovinescu și a teoriilor lui și eliberarea de *complexul Iorga* (vorbesc aici exclusiv despre contribuțiile marelui istoric în câmpul literaturii). Aici nu văd de ce am mai da greș.

Totuși, dincolo de regretul că Iorga nu a înțeles cum se cuvine mecanismele interioare ale literaturii și că și-a irosit energiile într-un domeniu pe care l-a îndreptat într-o direcție greșită, întrebarea formulată la începutul acestui text rămâne și ar fi cazul să-i găsim un răspuns: de ce mai de fiecare dată când literatura încearcă să coboare într-o zonă a *clipei*, a *momentului* (căci e, într-adevăr o coborâre!), ținându-le isonul (sau *hangul*), ea eșuează

lamentabil? Stau la noi mărturie puzderia de texte proletcultiste. Răspunsul imediat ar fi că ontologic, funciar, există o inadecvare între natura intimă, intrinsecă a literaturii și arena publică. Dacă sursa ei ar fi fost înțeleasă de tradiționaliștii români interbelici, cine știe cum ar fi arătat cultura română astăzi?! Să ieșim, însă, din zona lui *dacă* și să vedem care ar fi elementele acestei inadecvări?

Nu a scrie despre *azi* este problema, ci a angaja textul în slujba unei cauze efemere sau a nu fi capabil să lași deoparte balastul prezentului, operând o selecție a evenimentelor, atitudinilor, personajelor care vor avea relevanța lor peste timp. În definitiv, prezentul e întotdeauna ambivalent. El are doza lui de nulitate și de substanță care, bine articulată, poate genera literatură. Nu există, desigur, subiecte despre care nu se poate scrie, dar există cu siguranță atitudini pe care textul nu le poate adopta fără a se auto-submina. Cum s-ar putea face o analiză serioasă a unui poem de Mihai Beniuc ce debutează astfel: *Noi ăștia sîntem prea comuniști/ Ca să mai fim, de soarta ce ne pîndește, triști (Ce să vă spun)?!* Chiar dacă sub aspectul tehnicii literare ne-am afla în fața unui poem genial (nu e cazul, desigur!), atitudinea eului liric, tonul interior al vocii poemului te îndemnă să nu îl iei în serios. Scriitorul de talent, cel care mizează pe propria sa posteritate și nu doar pe confortul conjunctural, este tocmai

acela care, pe lângă talent și cultură, pe lângă lecturi vaste și o permanentă racordare la ceea ce se întâmplă în literaturile din jurul său, mai are și acest *fler* al refuzului coborârii către insignifiant. Orice discuție serioasă despre valoare literară cred că începe după ce scriitorul și-a exersat acest *al șaselea simț*. Abia după aceea putem discuta despre talent literar, despre scriitură, despre personaje, despre strategii narative. Puteți numi acest *al șaselea simț* și *conștiință critică* dacă doriți, deși eu cred că e mai mult. E, în primul rând, un refuz al prostituării, al compromisului care compromite, un soi de grijă față de modul în care textul tău va înfrunta viitorul. E în ultimă instanță, înțelegerea adevărului fundamental că literatura nu are și nu poate avea funcții utilitariste. Nu se poate face literatură în absența a două componente fundamentale: componenta mitologică și acest *al șaselea simț*. Ambele sunt a-temporale, aproape anistorice și de aici provine inadecvarea de care vorbeam. De aceea Iorga greșea fundamental: literatura nu poate avea un exclusiv *specific național*. Ea e doar, în accepțiunea ei cea mai înaltă, un produs al *excepționalismului* ființei umane. E vorba de *excepționalismul* individual și nu de cel colectiv, teoretizat de Herder și preluat de atâtea alți intelectuali ai secolului XIX. Or, *excepționalismul* nu are nici granițe și nici nu vorbește o limbă anume...

Daniela SITAR-TĂUT
(Bratislava)

„La așa ceva mă pricep: să cârtesc, să critic, să atac, să strâmb din nas”

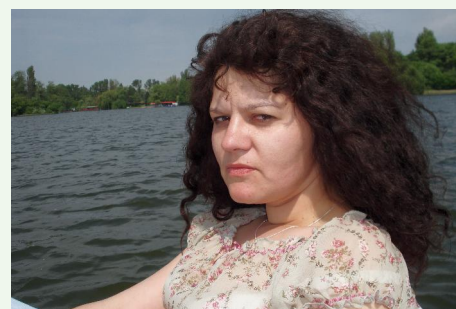
În data de 2 octombrie 2010 Paul Goma a împlinit 75 de ani, ultimii 32 petrecându-i în exil. Presa din țară a fost relativ amnezică în relevarea evenimentului. O merituoasă inițiativă comemorativă îi aparține neobositei Flori Bălănescu, îngrijitoarea cărții **Paul Goma 75 - dosarul unei iubiri târzii** (Eagle Publishing House), la care n-am avut încă acces. Academia de Științe a Moldovei din Chișinău a organizat o conferință științifică despre opera acestuia, iar revista Institutului de Filologie, *Metaliteratura*, i-a dedicat un număr special. Cu acest prilej, a fost lansat și volumașul basarabeianului Dinu Mihail, **Paul Goma sau Predica în pustiu** (Ed. Magna-Princeps, Chișinău) un fel de eseu, conceput în 8 microcapitole, botezate de autor „pagini”. Mențiunea de pe foaia de gardă, „*Pagini recuperate dintr-un interviu ratat cu cel mai mare disident român*” semnalează „divorțul” epistolar al autorului de Paul Goma, dar îi atribuie acestuia un calificativ ce va fi validat, din păcate, doar de posteritate. Ulterior, în interiorul volumului, Dinu Mihail relevă disculpant condițiile care au dus la eșecul editării anterioare a dialogului, generate de fermele opinii ale interviuatului despre „*foarte-proasta calitate umană a Românilor*”, într-o perioadă în care eseistul era - cum aflăm de pe coperta a IV-a, unde-i tronează fotografia, acompaniat de o jună blondă - „*șef-adjunct al Serviciului de Presă și Informații al președintelui Petru Lucinschi, consilier de Stat (1997-2001)*”. Rememorându-și atitudinea trecută, recunoaște onest că s-a comportat „*ca un puțoi ordinar*”.

Debutul culegerii stă și ea sub spectrului pilat-ian al spălatului pe mâini, prin opinii referitoare la tarele balcanice ale conaționaliilor, ce viețuiesc vegetativ, în vreme ce ideea de „*destin*” le este străină. Analistul descoperă rădăcini explicative taman la Dimitrie Cantemir care „*zice că am fost leneși la scris și la carte*”. Ele sunt mai vechi, credem noi. Scriitorul bizantin Kekaumenos, referindu-se la daci, remarcă plin de dispreț: „*Mari mincinoși și tâlhari vestiți, ei sunt pururi gata a jura prietenilor cele mai grozave jurăminte, și a le călca apoi cu ușurință; -*

facând frații de cruce și cumetrii, meșteri de a înșela prin ele pe proști». Radiografiind manifestarea retractilă a moldovenilor față de cuvântul scris, autorul își pigmentează discursul cu labile interogații retorice și fragmente din șlagărele cândva la modă. Pornind de la o confesiune a lui Paul Goma, prezentă într-un interviu din anul 1990, „*Pentru mine Basarabia înseamnă tot*”, Mihail Dinu semnalează atitudinea duală a disidentului față de conaționali, ce pendulează obiectiv între extremele: laudă (mai rar) și ocară.

Dincolo de multiplele elucubrații, paralelisme biblice, citate, glosări pe marginea răspunsurilor și alte prolixiiuni menite să întregească economia tipografică a cărțului de 70 de pagini, importante sunt aserțiunile interviuatului, un promotor din totdeauna al adevărului, ce operează aceleași incizii pe viu în etnopsihologia mioritică. Rețin în egală măsură autoportretele, în care imaginea cavalerului probității morale, a luptătorului insurgent și solitar se impune redundant. Prima întrebare vizează raportul dintre un „*bun român*” și ortodoxie. Paul Goma percepe ortodoxia drept „*una din marile idioțenii ventilate după 1989*”, un exhibiționism crocodilian profesat de foștii ateii. Exemplele care ilustrează plenar prizele de fariseism în credință i se par C.V. Tudor și Dan Ceachir, foști angajați la „*Săptămâna*” lui Eugen Barbu. Polemistul denunță „*lipsa unor luminători*”, a unor redresori etici care să le arate românilor oglinda schilodirii lor morale. Ortodoxia îi pare un certificat al abuliei ce legitimează peren acel dulce far’niente. În plus, disidentul proclamă faptul că, imuni la recuperarea istoriei, nu suntem un popor, „*ci o populație*”. Mihail Eminescu a operat cândva aceeași caramelizare a realității referitoare la spiritualitatea noastră, punând detracarea pe seama străinilor.

Subliniind, în descendența afirmațiilor Monicăi Lovinescu, faptul că Paul Goma este „*devorat de adevăr și memorie*”, Mihail Dinu îl percepe drept un „*scriitor de caracter*”, a cărui operă este marcată de triada „*caracter-moralitate-snagă*”, tip etic opus scribului „*second hand*” sau „*scriitorului-*

turtă-dulce”. Succintul tabel cronologic al biografiei militantului este succedat de dezvăluirea că tocmai romanul referitor la copilăria basarabeiană, **Din Calidor**, nu găsește, în 1993, un editor la Chișinău interesat de publicarea acestuia. Interesante sunt confesiunile referitoare la momentele de creație când prozatorul operează un fel de autocenzură, antrenând empatic o confirmare a valabilității textului din partea mamei sau a unei alte reprezentante a feminității. Paul Goma monitorizează permanent manifestările din Basarabia, lansând avertismente asupra sico-fanților, impostorilor sau a spiritului imitativ, de turmă. Astfel, atacurile de la București împotriva **Istoriei literaturii române** a lui Ion Negoițescu sunt reduplicate calchiant la Chișinău de către acei „*patrioți-cu-bilet-de-voie-de-la-stăpânire*”. Incisivul diagnostician se arată însă reverent față de Gheorghe Grigurcu, pe care-l consideră „*un foarte bun poet și un foarte bun critic literar*”.

Paul Goma se dovedește la fel de non-conformist în ipostaza de teoretician și naratolog. Părerile lui se axează însă pe specificitate etnică și istoricitate. Astfel, proza constituie apanajul cetățeanului, în vreme ce poezia poate fi propagată de oricine, atâta vreme cât „*«Starea lirică» este proprie oricărui viețuitor (poate fi și un analfabet, poezia e scurtă, deci memorizabilă), prin urmare și Basarabeianului, care, prin structură, este mai degrabă un liric. Și un sentimental*”. Spre deosebire de stihuirea melodramatică, „*poezie leneșă*” în accepție barbiană, proza necesită exhaustivitate, cunoașterea, cultură, lecturi consistente, virtuozitate în asamblarea episoadelor. Descendența rurală a majorității condeierilor basarabeni, precum și „*mentalitatea colhoznică*”, retrogradă sunt considerate drept frâne ale ascensiunii calitative a prozei. Naratorul e obligat să aibă harul zicerii, dar mai ales o minte organizată arhitectural, aptă să clădească, rebrenian, edificiul romanesc. Scriitorul trebuie să fie, realist, un cronicar al timpului său, iar „*feliile de viață*” decupate din imediat să fie aservite, fără concesii conjuncturale, doar adevărului. Paul Goma demolează imaginea idilică a literaturii de extracție rurală,

singurele excepții perene estetic fiind, în opinia lui, Liviu Rebreanu și C. Stere, apreciați pentru felul în care au tradus viața satului în opera lor și „calitatea prozei”.

Raportul valoare-nonvaloare, recunoaștere-lipsă de receptare se întemeiază pe binomul opozitiv colaboraționism-verticalitate. În vreme ce «*rusnacul*» Nichita Stănescu, Adrian Păunescu, Ioan Alexandru, Mihail Diaconescu sunt puși la stâlpul infamiei etice, salutul simpatizant al intervievatului se îndreaptă înspre Cezar Baltag, Marcel Mihaș, Leonid Dimov. Consilierile diriguitoare valoric, percepute drept „predici în pustiu” sunt urmate de un remarcabil portret al sinelui: „*La așa ceva mă pricep: să cârtesc, să critic, să atac, să strâmb din nas Dacă însă aș fi pus să construiesc ceva, n-aș fi în stare să înalț nici o cușcă pentru câinele (soldatului): fiindcă acesta sunt: soldat (și acela degradat - dacă nu am instrucția militară...) al tuturor cauzelor pierdute. Dacă se întâmplă ca una din cauze să fie... găsite, găsite nu mă vrea - așa că pornesc mai departe, la alte pierdute...*”.

Un alt aspect vizează raporturile cu limba română ale confrăților din diasporă, care încercând să se adapteze unui nou idiom și să-și probeze „integrarea”, fie stâlcesc limba maternă, fie nu o transmit progeniturilor. Concluzia amară a scriitorului este că „*dacă s-a îmbogățit sub comunism, limba română s-a și degradat, trivializat, ținut, iar sub efectul radioului și al televiziunii bucureștene, a devenit agramată (după Ceaușescu) și lătrată (sub înrâurirea covârșitoare a lui Păunescu)*”. Abandonarea limbii de acasă devine, din punctul său de vedere, una dintre cauzele pentru care „*românii alcătuiesc o populație, nu un popor*”. Sub influența interlocutorului, Mihail Dinu ajunge și el la niște observații similare: românii sunt „*niște flotanți. Niște captivi ai extremelor*”, cu gestică și pasiuni disproporționate. Destinul vitreg al Basarabiei, provincie aflată permanent la margine de imperii se conjugă cu sindromul exclusului, de străin în propria țară. Rolul lui Paul Goma, de civilizator, de puericultor de conștiințe, repugnă lichelelor, care i atașază, prin zvonaci, diverși clopoței diversioniști: „*antisemit, homosexual, hoț, sionist, iredentist, iar român - ioc, defel*.” Nu este omisă nici cabala postdecembristă. Efluviile de simpatie și cohorta de cărți editate imediat după 1989 scad progresiv, iar atacurile împotriva conducerii Uniunii Scriitorilor ia forma unui război deschis ce va culmina cu deja celebrul divorț revuistic al lui Nicolae Manolescu: „*Adio, domnule Goma!*”

Întrebarea referitoare la existența unei tehnici de construcție similară arhitecturii

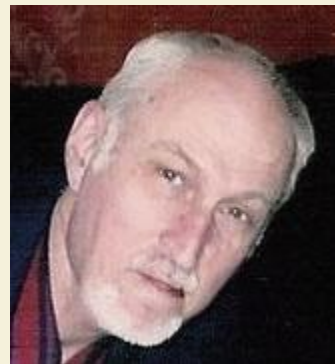
muzicale în romane aduce răspunsuri cunoscute deja din numeroase alte confesiuni. Inedite sunt congruențele identificate de intervievat între „*invazia slavilor în Peninsula Balcanică și înrâurirea ținănească a muzicii din aceeași zonă*”, vizibile însă doar în teritoriile campestre, deoarece ambele etnii aveau oroare de ascensiuni montagnarde. Scriitorii care i-au influențat etapele devenirii se modifică în funcție de vârsta biologică. Lecturile copilăriei pun în umbră numele autorului fiindcă importantă, în această perioadă, era cartea: *De-aș fi rege, Țuș-Țuș, romanul unui măgăruș, Cuore, Coliba unchiului Toma, Pinocchio*. Numele lor este impregnat pe retina memoriei și după ce onomastica prozatorului i-a devenit familiară. Ulterior, în adolescență, aspiră să scrie „*ca Balzac*», apoi „*ca Rebreanu*”, niciodată „*ca Tolstoi*», nici „*ca Sadoveanu*”. Ulterior, în studenție, profesorii îi asociază scriitura modelelor Joyce, Faulkner, Thomas Mann, necunoscuți tânărului pe atunci. Paul Goma îl apreciază pe Panait Istrate, nu atât pentru operă, cât pentru traseul lui biografic, pentru faptul că este primul care are curajul, încă din 1928, să denunțe adevărata față a comunismului. Hortensia Papadat-Bengescu este singura care „*merită să fie pomenită*”, iar Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Gala Galaction, G. Călinescu sunt considerați doar „*buni prozatori*”. Literatura postbelică se reduce, din punct de vedere estetic, la un unic tom: „*Moromeții vol. I. Atât*”. Interogat asupra cochetărilor cu genul dramatic, Paul Goma recunoaște că, în pofida mai multor încercări, *Ușa noastră cea de toate zilele* având chiar o concepție dramatică în privința celor trei unități: de loc, de timp și de acțiune, lecția teatrului nu este asimilată: „*Văd timpul dramaturgic: un cub*”.

Timpul meu, al povestitorului ce sunt are o formă alungită, prelungă, mișcătoare - deși fermă în consistența ei. Timpul meu nu «intră» în odaia teatrului, în cei șase pereți ai dramaturgiei.

Un ultim - și decisiv - motiv pentru care am renunțat la tentativele de a scrie teatru: prea îl respect pe Caragiale, pentru a-l mai mușări; prea îl iubesc pe Ionesco, pentru a face ca el. Eu fac ca mine. E mai ușor.”

Cu un final sub semnul protecției lui Doamne-Doamne și-a Sfintei Paraschiva încheie Dinu Mihail cărticica despre Goma. Autorul merită apreciat pentru curajul de a pune între coperte acest „*interview ratat cu cel mai mare disident român*”. Important este scheletul volumului, confesiunile lui Paul Goma, deși unele se găsesc, detaliate, în jurnalul electronic al acestuia. Știu că acum, în mai multe centre universitare din țară se scriu teze de doctorat despre el...

Boris MARIAN

Bietul călău din Lyon

Pereții vorbesc înăbușit,
În vine clocotesc plumb și aur,
Oamenii fug de el,
Bietul călău din Lyon,
Omul pus să ucidă
Fără să-l doară un deget.
O femeie îi pune mâna albă
Pe creștet.
El este beat, ar vrea să doarmă puțin,
Femeia vrea dragoste,
Călăul vrea somn și iertare,
Iubirea femeii aceleia
Pare blestem.
Apoi se trezesc, fiecare
Merge la treburile.

La colțul străzii

La colțul străzii, un cerșetor pe care
Ani de zile nu-l văzusem,
În haine ponosite, gri,
Cu pălăria gri precum i-e scoarța-i
cerebrală,
Mă salută c-un „merde”, printre dinți.
Întâi n-am înțeles, că franțuzeasca mea
e diferită de a lui,
i-am dat chiar un bănut,
el mi-a răspuns tot „merde”,
l-am socotit cândva un frate bun,
un prinț al eleganței,
dar el îmi spune „merde”, fratele meu bun.
Viața-i o baladă,
Trupul balalaică,
Eu nu mai ies în stradă,
Mai rupe câte-o halcă
Din mine, timpul,
Pătrunde-n mine rău avangardismul,
Viața mea e vagă,
Iubirea face spume,
Stăm spânzurați alături,
Ne vom zâmbi din funii,
Ne mătură portarii,
Ne ciugulesc colunii.
Îmi aparțin uitarea, depărtarea
și uneori și moartea-mi aparține,
o glumă este rostul nostru pe pământ.
Dulăii ne cunosc, ne ocolesc cu grijă,
Eu pot visa că sunt chiar Dumnezeu.
Când libertatea-nseamnă chiar sfârșitul,
Poți să te-arunci în golul negândirii.

Nicolae BĂLAȘA

Când ai pierdut și ultimul tren...

Revin asupra unei chestiuni umane ce ține de prețuirea aproapelui, în condițiile în care iubirea sa, în sensul biblic al cuvântului, nu ne stă la îndemână. Oricum am face, ori de unde am începe, tot peste comunicare și înțelegere dăm, iar de aici, un fel de Izvor al Tămăduirii, curge totul. Printre altele, transpunerea și empatia. Înainte de a ajuta la aceste concepte, pentru ca firul discuției să aibă și logică și sens, trebuie să-l punem în capul mesei, de data aceasta, pe Kant, cel din *Critica rațiunii practice*, lucrare în care ne-a arătat că sunt domenii de investigație intelectuală care au o funcție vitală în organizarea înțelegerii umane, în corespondență cu trei idealuri sau „idei regulatoare”. Aceste domenii și ideile lor corespondente, le-a numit: 1) ontologia, care studiază Ființa, 2) psihologia, care studiază sinele și 3) teologia, care-l studiază pe Dumnezeu. Acum să nu credeți că autorul amintit sau noi, cu aproape cu 300 de ani mai deștepti decât el, putem formula domeniile anterioare într-o structură ermetică. Mie personal mi-ar fi chiar frică. Nu de alta, dar Apocalipsa, după Biblie, un fel de purificare prin foc, prin ardere, fie ea și doar interioară, ar căpăta doar nuanța cenușului (de care oricum suntem sătui), provocat de plictisul omului scârbit de orice, până și de cer. Totuși, trebuie să menționăm faptul că, deși cele trei idei regulatoare ale metafizicii kantiene acoperă domeniul investigațiilor posibile, există și alte investigații din metaștiință ce pot fi structurate în funcție de alte concepte ideale, universale și non-empirice, iar scopul lor, evident, extraștiințific, măcar creionează ideea de dezvoltare și articulare a înțelegerii, de organizare a acesteia în forme comprehensive și holistice de gândire, și apoi exprimarea lor (a formelor), în limbaj. Cu alte cuvinte, investigațiile extraștiințifice ne sugerează ideea conform căreia înțelegerea nu s-ar limita doar la gândirea mentală, deoarece ea include multe feluri de identificare cu alte persoane și popoare, prin experiența activă de viață.

Altfel spus, dintr-o perspectivă holistică a cunoașterii umane, metaștiința ar orienta studiile din cadrul fiecărei științe sociale, analizând funcțiile potențiale și actuale în societatea ca ansamblu (lume și lumi posibile), ținând cont, în primul rând, de tot ceea ce este îndoielnic sau de-a dreptul suspect.

Revenind, și sinceri cu noi, mai trebuie să spunem că, indiferent ce spații de explorare ne-ar oferi metaștiința, fără o coerență a abordării, orice spusă, din interiorul oricărui domeniu, șchioapătă, iar la transpunerea lingvistică, patologia, prin cele enunțate, este mai mult decât evidentă. Filosofia științei și analitică, în special, vine, parcă, să completeze, într-un fel, ideile kantiene, adăugând acestora teoriile coerentiste ale opiniei, ale adevărului și ale cunoașterii.

În loc de concluzie la cele enunțate mai sus, putem spune că stă la îndemână oricui (specialist sau nu) cel puțin ideea conform căreia abordarea metaștiințifică trebuie să fie extrem de prudentă, să nu respingă informațiile sau mărturiile care nu sunt la îndemână, să aibă rezerva în judecată și să lase porțile deschise mai ales acolo unde nu există soluții disponibile. Mai mult, îndeamnă la răbdare și, pe cât posibil, la înțelepciune.

Dacă în logica anterior expusă adăugăm, fie și numai de dragul de a adăuga (nu însă oricum), conceptul de consens, calitativ și cantitativ (adică interesul comun care unește), logica exprimării deja cucerește, iar dacă vrei să faci manipulare, nici dracu (cât ar fi el de experimentat) nu te mai oprește! Să nu credeți că vreau să vă învăț la prostii! M-ar bucura să știți însă, măcar cum să vă păziți de ele.

Acum, pentru că tot am tras, cumva, focul pe turta noastră, ne întoarcem la transpunere, la empatie, nu de alta, dar ele, în special, trimit la OM, OM fără de care lumea, omenirea, nu prea există. Trebuie spus că orice act de înțelegere prin transpunere presupune o anume „trăire”, o participare (chiar și de natură subiectivă), condiționată ontologic de „o stare particulară a ființei, situată într-o dispoziție favorabilă de receptivitate și cunoaștere reciprocă” (A. Marino, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, p. 64).

După cât se vede, procesul înțelegerii are ca statut esențial raportul existențial cu obiectul înțelegerii, cu prinderea din interior a fenomenelor, a celuiilalt (a unui Eu-Altul, cu particularități). A-l înțelege (mai ales pe semenul meu) înseamnă a-l implica în propriul meu mod de a fi. Această chestiune echivalează cu „a vorbi întru ceva”, după zisa lui C. Noica, și presupune, cel puțin două existențe de aceeași disponibilitate și de aceeași iden-

tificare. Trăirea din interior înseamnă, în termenii lui Hans-Georg Gadamer, în primul rând, „re-situare”, fără a accepta intropatia (empatia), apoi, după alți autori (de exemplu, Mircea Eliade), retrăire în sens experimental, concret, autentic și nu simplă acceptare teoretică. Transpunerea presupune în același timp, implicare, intuiție, afinitate reciprocă, uneori credință, într-un cuvânt mobilitate într-un proces „de re-creare” a lui, a celuiilalt ca sinteză a tuturor întrepătrunderilor, asimilărilor și totalizărilor de semnificații.

Altfel, sau cel puțin la limită, stau lucrurile în privința empatiei care poate fi văzută și ca un „*produs psihic* concretizat prin starea de retrăire a vieții subiective a celuiilalt” (R. Gherghinescu, *Anotimpurile empatiei*, Editura Atos, București, 2001, p. 19).

G. H. Mead, de exemplu, este unul din gânditorii care concep empatia ca pe o capacitate de „a prelua rolul celuiilalt”, însă în planul social existent și, doar imediat. El percepe această „capacitate” a individului ca pe o formă a „inteligenței sociale”. În acest caz, trăirea interioară vizează o lume cotidiană și contingentă, în care apare raportul „eucălălalt”, raport ca experiență și modalitate de înțelegere reciprocă orientată, fie spre cunoaștere psihologică (a celuiilalt: el, ei etc.), fie spre comunicare.

Pentru a puncta a doua mare formă a empatiei, trebuie să apelăm la cuvântul intropatie (cuvânt francez propus de Flournoy ca echivalent al empatiei, folosit pentru prima dată de către Titchener), cuvânt ce se definește ca „o specie de comuniune afectivă prin care cineva s-ar identifica cu o altă persoană, măsurându-se în acest fel sentimentele” (R. Gherghinescu, *op. cit.*, p. 30) și de la ideea conform căreia comunicarea îl conține pe om, iar omul se înfățișează sau se ascunde în și prin comunicare. Comuniunea, în acest caz, este echivalentă cu comunicarea, câtă vreme, prin transpunere, se realizează o identificare parțială ce duce la comunicare implicită.

Toate bune și la locul lor, numai că „celălalt” (fie el, individul, fie grupul din viața cotidiană) are mai multe „imagini”, mai multe „fețe” (aș aminti și teoria idolilor la Francis Bacon, filosof englez, apoi teoria imitației la

Gabriel Tarde, sociolog francez) și anume: imaginea cu care vrea să apară în ochii altei persoane, imaginea cu care realmente apare în ochii altei persoane, imaginea cu care își apare sieși, imaginea lui cea adevărată etc., în consecință mai multe stări ascunse.

Pentru a le depista, Kenneth Bullmer propune două căi:

1. Clarificarea conduitelor „celuilalt”, potrivit unghiului nostru propriu de vedere, pe baza cunoașterii factorilor care influențează percepțiile făcute de persoana respectivă, adăugând însă că doar simpla cunoaștere a percepțiilor făcute de persoana în cauză nu aduce după sine și înțelegerea.

2. A doua cale se referă la preluarea fenomenelor așa cum persoana studiată le percepe interpretând deci prin optica persoanei respective. Această modalitate este mai greu de realizat, însă ea vizează explicit conduita empatică.

Principala problemă care se pune este legată de capacitatea de comprehensiune, de înțelegere din punct de vedere psihologic, înțelegere care să fie legată doar de abilitățile empactice, de transpunere în psihologia celuiilalt.

Din perspectiva acestei chestiuni, au fost date diverse definiții empatiei și anume:

R. Dymond spune că empatia este un proces care presupune un „transport” prin intermediul imaginației în gândirea, sentimentele sau acțiunile altora (R. Dymond, „Personality and Empathy”, în *Journal of Consulting Psychology*, n° 14, 1950; apud R. Gherghinescu, *Anotimpurile empatiei*, Editura Atos, București, 2001. p. 27.

J. P. Guilford consideră empatia ca o abilitate de prezicere, de recunoaștere a dispozițiilor psihologice ale unei alte persoane, a percepțiilor, gândurilor, sentimentelor și atitudinilor sale (J. P. Guilford, *Personality*, McGraw Hill Book Company, Inc., New York, 1959; apud R. Gherghinescu, *op. cit.*, p. 27.

Conform teoriei lui P. Maucorps și R. Bassoul, empatia nu este nici cunoaștere deductivă abstractă și nici intuiție impresionistă, ci o intenție cognitivă, o voință participativă, un efort imaginativ, o tentativă de anticipare vizând înțelegerea „eu-lui” altuia, o previziune a potențialelor sale, fără însă a deveni o fuziune afectivă de tipul identificării emoționale totale (P. Maucorps, R. Bassoul, *Empathies et connaissance d'autrui*, Éditions du CNRS, Paris, 1960; apud R. Gherghinescu, *op. cit.*, p. 27).

La rândul său, Kenneth B. Clark definește empatia ca „o capacitate a unui individ de a simți trebuințele, aspirațiile, frustrările, bucuriile, supărările, anxietățile, durerile, foamea

altora, ca și cum ar fi ale lui proprii” (K. B. Clark, „Empathy. A Neglected Topic in Psychological Research”, în *American Psychologist*, vol. 35, 1980; apud R. Gherghinescu, *op. cit.*, p. 28).

Toate definițiile anterior enumerate au în comun transpoziția în psihologia altuia prin intermediul căreia apare un anumit tip de înțelegere atitudinală. Prin transpunerea cui-va în situația unei alte persoane, în viața de zi cu zi, este evident că persoana respectivă dobândește acel mod de cunoaștere și de înțelegere a acelei persoane față de care se va comporta într-un anumit fel.

În urma transpunerii, obiectul cunoașterii devine modalitatea de a gândi, de a simți, de a se comporta, al celuiilalt. Trebuie precizat că la acest obiect al cunoașterii se ajunge cunoscut tot prin gândurile, emoția etc., unei ființe umane, fapt nemaîntâlnit la alte forme de cunoaștere. „Identificându-se rațional și afectiv cu partenerul, prin raportarea comportamentului obiectiv al acestuia la propria experiență verificată și ea obiectiv, în practica socială, individul dobândește acel tip specific de înțelegere a semenilor” (R. Gherghinescu, *op. cit.*, p. 30).

În studiile de specialitate, s-au distins autori care au considerat empatia ca fiind, fie mai mult un fenomen cognitiv, fie unul mai mult afectiv, fie un fenomen inconștient cu implicații strict fiziologice. Unilateralitatea abordărilor este dată de separația dintre intuitiv și rațional, afectiv și intelectual, separație provenită din dualitatea gnoseologică (intuiție-rațiune) și dualitatea psihologică (cunoaștere-trăire; intelect-afect) și făcută de susținătorii uneia sau alteia dintre idei.

Dar, toată polologia de mai sus rămâne, cel mult o selecție de idei cu structură teoretică incitantă, dar care nu se poate aplica în cazul angrenajului patologic „EU-TU”, Eu-Celălalt. Bolnavul e însă bolnav. Regretăm și-i trecem manifestările (chiar odioase), cu

vederea. Ce ne facem în chestiunile limită, în care medicul nu poate diagnostica simplu: „sindrom maniacoal cu puseuri...” sau „schizofrenie de tip paranoid”.

Cum putem să-l înțelegem pe narcisist, pe cel pentru care legea juridică (raport interuman) nu există? Despre cea morală, de sub cupola Creștinismului sau a oricărei alte religii, nici că a auzit.

Cum să-l înțelegem pe cel care, în rătăcirea sa (bahică), doar cuvântul lui contează?

Cum putem să-l înțelegem pe frustratul, care crede că nu s-a realizat din cauza poetului „X” sau a scriitorului „Y”?

Cum putem să-l înțelegem, de exemplu, pe „Ion de la gară, poet adevărat”, care a tot pierdut trenurile vieții arătându-și sexul, acum sex-amintire, proslăvit în instituții cu renume, în bălmăjeli de tipul „Și-l arăta el domnișoarelor/ Dar numai așa ca să le sperie cu mărimea lui colosală/ Nu-i trecea prin cap să și-l pună în versuri/ Și, probabil, nici în practică/ Ion de la gară a fost poet adevărat.../(...) Nu e așa, doamnelor și domnișoarelor, care i-ați văzut sexul din greșeală și v-ați speriat/ Vai de mine e cât o pistică!...”

Cum să-l înțelegem pe cel care, un neisprăvit al vieții, dă vina pe vremuri, uitând că, mai mult de jumătate din timpul său l-a petrecut la „Căteaua leșinată”, cârciuma de pe peronul vieții, iar acum... „Noi, cei care am avut marele noroc de a nu face pușcărie la comuniști, am fost, totuși, închiși între zidurile unei culturi imbecile, am fost opriți de la lectura marilor cărți, pe care le vedem astăzi și ne gândim unde, cine am fi fost, dacă le-am fi citit la timpul potrivit”.

„Oameni și oameni”, ar zice un nepăsător... De, fie! „Fiecare pacient - un caz”, ar spune psihologii, neuropsihiatrii etc. Eu cred altceva: când ai pierdut și ultimul tren, după el, cu siguranță, dricul! Regretabil că între una și alta, ești umbră pământului degeaba!

Dan Scurtu - Watermill

Sadik KRASNIQI (Albania)

LACRIMA VIEȚII

(Loti i jetës)

(Izvorul Ceamurlieri)

Picură lacrima pietrei
Peste ochiul acoperit
Pupilei îi dă verdeața
Și răsare lumina pe lac

Picură sufletul osului
Vulturul își ia zborul
Trecând dincolo de curcubeu
Aruncând căciuli peste leagăn

Picură luciul peste pleopă
Cu sărutări fecioara acoperă soarele
Umbrele măsoară lungimea zilei
Prin tremurul lunii speriate

În sânge pură durerea
Câmpiile se umplu cu maci
Stelele coboară peste lanurile Kosovei
Când oftatul reînvie răsuflarea

DELIR VERDE

(Kllapi e blertë)

La acest sfânt izvor
Cu sete ruptă
Apa celor trei sute de primăveri beau
Rănile mi se înverzesc

Vârtejului îi amân clăbucii
Îi găsesc venele umede
Unei sălcii albastre
Cu umbra plină de rouă

Întorc cursul apei cu ochii
În mreaja acvatică
Devin păianjen sărat

Cu picături pe buze
Mă prind frisoanele Zânei
Trei sute de ani aștept un fulger
Să-mi scoată din pupile deliriul verde

MORMÂNT PIERDUT

(Varr i humbur)

Dacă nu-l găsiți pe maluri
Căutați-l pe cărări

Fără a-i găsi hotarul
Nu dărâmați stejarul

NU VOI IERTA SINEI MELE

(S'do t'ia fali vetës)

Nu voi ierta sinei mele
De ce n-am îmbătrănit-o
Umbră unui plop
Până s-ar zgâria luna pe ram
Și să învăț durerea nopții

Nu voi ierta sinei mele
De ce n-am răcorit piatra
Pentru a-i amorți șarpelui
Dintele cu otravă
Nu voi ierta sinei mele
De ce nu am furat
Ora soarelui din clepsidră
Ca să aflu răutățile vremii

Nu voi ierta sinei mele
De ce nu le am scos cuvintelor oasele
Ca să aflu despre sufletul sângelui
În cea flacăra ce mă ardea viu...

URNA LÂNGĂ FLUVIU

(Urnë pranë lumit)

Sunt urna găsită lângă râu
Plin de durere cu mireasmă de os
Oftat care tremură
O frunză verde pe valuri

În groatele ochilor
Cerule înfinit
Cu o picătură neagră pe aripi
Ieșită din pupilele dorului

Și după două mii de ani
Cenușii mele face umbră
Aripa rândunicii
Cu zborul gri drept spre primăvara

PIATRA CETĂȚII

(Gur i kullës)

Când îi cânti Kosovei
Devii
Piatra cetății arse în sânge
Stea în leagănul alintat
Frânghie a dorului cu privire spre mare
Pușcă cu trosnet
„Pasărea Soarelui”
În sarma lăutei
Cu cântece de lumină în inimă

PIATRA GLIEI

(Guri i truallit)

Cu această piatră
Ridicăm cetății
Arcuim poduri
Găsim izvoare
Botezăm bărbați

Vai când se clatină locul
Această piatră de glie

Se aprind cetățile
Se strică podurile
Se seacă izvoarele
Se sperie bărbații

Vai de acest pământ
Deseori lespede de mormânt

ALBANIA '97

(Shqipëria '97)

Am plâns când nu te-am văzut
Am plâns când te-am văzut
Am plâns după ce te-am lăsat

Pacea cerului
Raft peste tine
Albanie

LICURICII

(Xixëllonjat)

Fluturi care nu mor nicicând
Primăverile ce diferă
Fluvii ce ies din matcă
Peste grâne cerul coboară
Ele devin stele departe de lună
Pe geam în toiul nopții
Privind pupilele dorului
Cautând calea lactee spre patrie
În fruntea albă a copiilor
Lumină îngerească mă transform

Ștefan Lucian MUREȘANU

Amnarul și amarul gânditorului perpetuu

*Eu sunt un monstru pentru voi,
urzind un dor de vremuri noi.*

George Bacovia

Cuvinte cheie: amnar, amar, regim diurn, om, entitate, literat, profan, energii, tensiuni, întuneric, lumină.

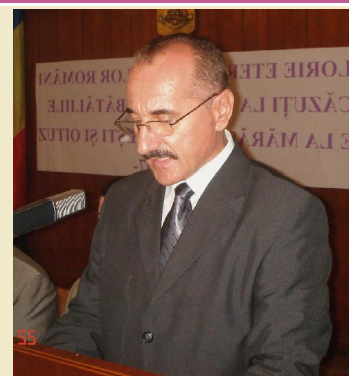
Două concepte care au definit și vor defini de-a lungul timpului starea de fapt a omului perpetuu, a literatului și a ideilor, a profanului și a termenilor, se vor distinge în acest studiu ca fascicule unduitoare ale unor energii matriciale. Două elemente cu totul diferite, care au strălucit, una prin lumină, cealaltă prin înțelepciune. Singure, fără interpuși, aceste două constituente ale existenței în istorie a omenescului au fasciculizat ființare ca nefiindă în timp. Ambele au adus un plus luminii, reflectând în timp inteligența. Rațiunea fiind ea însăși lumină din întuneric, iradiantă și perturbantă a fasciculelor în dispersie. Paronimia lor a deschis drumul spre inițiere omului, a cărei ființă zăcuse în timpul istoric și a făcut să le putem întâlni în Universul sacru al vieții: *Semantic vorbind*, spune Gilbert Durand, *se poate spune că nu există lumină fără întuneric, în timp ce contrariul nu e valabil: noaptea având o existență simbolică autonomă. Regimul Diurn al imaginerii se definește așadar la modul general ca regim al anti-tezei.*¹ Imaginarul s-a născut din întuneric, dar el nu a putut fi văzut acolo, pentru a-l înălța spre lumină, decât de cel inițiat în ale imaginației și care a dat valoare umbrelor petrecătoare de nevoi sumbre, tainice și devoratoare de idei. Întunericul nu face decât să înspăimânte profanul și să-l facă să îngenuncheze neluminii, pentru că *purul și umbra* sunt doar două componente care definesc existența imaginației literatului, poet sau prozator, în drumul pe

care îl parcurge definindu-și arta.

Revenind la titlul eseului întreb: ce sunt acele două elemente și de ce în al doilea cuvânt, timpul folosirii termenilor a făcut să fie eludată o singură consoană, care, în fapt, este simbolul energiei electrice în fizică? Care dintre ele a fost primul rostit, *amnarul*, sacra unealtă a scântei și aprinderii focului sau *amarul*, starea funebră a simțurilor și a inimii deznădăjduite? Litera *N* a dispărut sau a apărut schimbând sensul unui cuvânt mitic, pe care mintea l-a săgetat spre matricea originală a sufletului? O energie a străfulgerat cugetarea și s-a adăugat unui termen ce în veacuri avea să denumească obiectul dător de schimbări, în civilizația profundă și încă nepătrunsă a omului. O candelă uriașă s-a aprins în fața celui căzut cu fața la pământ și l-a ajutat să vadă pe cel care i-a produs amarul. Și, mă întreb, cu ce l-a ajutat că l-a văzut când el era atât de neînsemnat? Însă, din tot ceea ce a fost lut, cel ales de puterea celestă a fi inițiat, s-a dezvoltat ca o creație a specificității lumii sale, eul său fiindu-i autorul propriului său personaj, totodată, împrumutat și opus altuia: *Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă, / Și, din contra cea aievea ne părea cu neputință. / Azi abia vedem ce stearpă și ce aspră cale este / Ceea ce poate să convie unei inime oneste; / Iar în lumea cea comună a visa e un pericol, / Căci de ai cumva iluzii, ești pierdut și ești ridicol.*² Actualitatea gândirii entității noastre este uimitoare și coborâ-

toare în miile de ani trecuți peste ceea ce suntem acum, cu o existență de care ne bucurăm că suntem oameni ai unui timp nou, modern! Comportamentul entității om, definit ca o expresie a unei relații a organismului cu mediul înconjurător, este direct proporțional cu un alt comportament determinat de necesitatea unui răspuns la o incitare endogenă sau exogenă sau de ambele feluri.

De ce ne temem când teama suntem noi prin tot ceea ce facem nechibzuit? Al cui ajutor îl vrem de ne prosternăm voit răului nostru, cerând apoi duiosie din partea spațiului deusian, care se depărtează lăsându-ne în jocul tensiunilor energetice, pe care noi, ca sumă de energii, le sorbim cu toate elementele din trupurile noastre, în special ale minții, care ne amețește poziția bipedă, lăsându-ne să cădem, la greu, în genunchi, după ajutor. Și atunci strigăm că amară-i viața pe care o trăim în teritoriul dăltuit, încă de la naștere, spațiului nostru vital. Întunericul domină atât amnarul cât și amarul când neputința omului, de a vedea cu ochiul minții, este învăluită de cenușiul întunecat al suspinului: *Dacă ești tu însuși, înainte de toate tu însuși, dacă ai rădăcinile adânc împlântate în viață, în concret, nimic nu te poate atenua, nimic nu te poate rata.*³ Pentru Univers, omul a fost o grea încercare deusiană de a echilibra tensiunile energetice ale matricei de unde a desprins această entitate și a depus-o, pentru existență, în elementul teluric al organismului, pe care îl avem atât de complicat

însă miraculos de bine structurat. Ceva mai frumos ca acest templu uman nu cred că se mai poate întâlni undeva în timpul istoric al existenței. Păcatul este însă tocmai faptul că acestui lăcaș i s-a dat așteptarea ca interes de viață tumultuoasă: *Așteptarea era echivalentul psihic al unui proces de eroziune a substanței nervoase. Moara sufletului lucra fără grăunțe, își măcina doar pietrele.*⁴ Gânditorul vieții rostuite a profanului îndestulat în grațiile nevolniciei huzurului, suspină pentru ideea neprețuită în cuvintele sărăcite de valoare, rostite în pauza răgăită și schimonosită a celui care toacă elementul luciferic de al schimbului și a valorii lui neînsemnate, banul. Schimb al nimicniciei și al nonvalorii tronează peste cei bântuiți de întuneric; mulți, foarte mulți pentru că în rândul acestora intră și cei doritori de cerșală, de hoții mărunte, de vicii, sodomii, sărăcia voită a cerșetorului este egală cu păcatul îmbogățirii dorite a profanului: *La înfinit se naște lumina din miezul cosmic, / auriu, de nufăr / Numai ciocănitorea vestește rana copacului. / Dar nu mai sufăr.*⁵ Suferința este mana neocolitoare a sufletului gânditor, rezultat al unor experiențe peste care inițiații trec: *Pe drum cărunt, cu capătul aproape, / Și chiar dac-am oftat, sau mi-a plâns inima / Prin stinse nopți,*⁶ el a iubit tăcut, că prin iubire a învins greul scriindu-l pe cenușia pagină celestă a Universului vizibil îndurerat. Prin Univers înțelegând toată lumea materială și imaterială, nemărginită în timp și spațiu, infinit diversificată și caracteri-

zată printr-o multitudine de forme aflate în diverse stadii evolutive. Universul există în mod obiectiv, independent de voința noastră dar legat de entitatea om prin matricea ce se află sus, undeva, în care atunci când vom pleca de pe Pământ ne vom rânduî ideile în ea: *Tumultul mișcării risipit, încolțit în freamăt / Protecția îngerilor izbăvitoare de geamăt / Anulează singurătăți, încununază împărat / Omul cu sufletul reînfrunzit, despovărat.*⁷

Amnarul l-a ajutat pe om ca sursă de aprindere a focului, pentru încălzirea trupului în vreme rece, a pregătirii hranei pentru vigoarea de a înțelege că răul e mai puternic decât binele, el fiind totodată și sclipirea literatului, poet sau prozator, într-o lume definită fără inspirație, pentru că inspirația este divină și nu dăruită tuturor; amarul l-a învățat pe om să mediteze asupra situației sale existențiale, să cântărească vorbele și faptele, să audă prin vuietul vremii pașii îndepărtați și respirațiile dușmanilor, care îi căutau ființa să îi distrugă năzuințele: *Sfârșit, îmi văd umbra căzută pe mal, / Vine un câine-nfiorat și grăbit / Și sângele-mi linge-n delirul carnal, / Mușcă din mine flămând și scârbit...*⁸ Amnarul lovește cremenea pentru a scoate scânteia așa cum vuietul celest izvorăște prin lumină ideea gânditorului, care așteaptă îngenuncheat sclipirea. Cremea este mintea geniului creat să se aprindă când fasciculul de idei îi străpunge cu mii de săgeți creierul. Atunci literatul se ridică, prinde tremurând, la început, pana cu care scrijelează pe piatra de granit și lasă, apoi, să se rostogolească în cuvinte cerneala din creierul lui ce macerează continuu ideii: *Și-a strămoșilor credințe, mii de gesturi rituale / E o muzică divină, energii universale... / Declanșate și-n străfunduri, plânge apa în adâncuri. / Dans, balans, focul planetei se revarsă prin pământuri / Și ironic propulsează în afară... Universul...*⁹ Geniul sfințește, se rotește în jurul axei vieții și îi dă nădejdea că sufletul lui, îm-

brăcat în creația sa, se ridică spre înaltul cerului, căutându-i mai în tîi matricea ființei sale celeste, ca după aceea să revină în mediul teluric al trupului său, și să dea trăire artei sale. Amnarul aflat în mîna doritorului de lumină lovește cu putere cremenea, și atunci, scânteii de erudiție pornesc un joc măiestru.

Amarul a fost cântecul greu al durerii ce încă apasă ființa omului, acea durere fizică și sufletească ce îl răpun pe cel neinițiat. Amarul este greu ca un plumb răsturnat din cuva topitoriei sorții, ce caută, prin întinderea lui în spațiu și timp să distrugă frumusețea morală: *Dormea întors amorul meu de plumb / Pe flori de plumb, și-am început să-l strig - / Stam singur lângă mort... și era frig... / Și-i atîrnau aripele de plumb.*¹⁰ Literatul modelează durerea, o încântă cu slovele lui, o apropie de obrazul chinuit de gânduri și așteaptă liniștit să-i smulgă derma care îi acoperă suferința tăcând.

Paronime ale luminii și ale suferinței, ale inițierii și ale așteptării fuziunii sufletului cu un timp mai bun. Tot ce este suferință vine de la nepriceperea noastră de a nu ști să alegem energiile benefice, care ne înconjoară și care se limitează atunci când negativismul vampiric ne vlăguiește aplecându-ne în fața răului. Amarul este o școală de meditație profundă a minții, a durerii dar și a puterii de a ne înțelege existența: *Fiecare trăire este, în acest caz, un salt în neant. Când tot ce ți-a oferit viața ai trăit până la paroxism, până la suprema încordare, ai ajuns la acea stare în care nu mai poți trăi nimic fiindcă nu mai ai ce.*¹¹ Am putea oare defini această ființare telurică a noastră, sau este numai o plămuiere a creierului și a imaginației pure a minții, ce ne lasă să ne pierdem vremea cu toate nimiciurile care ne distrug?; să nu uităm că avem puterea dată de a discerne singuri, în tot ceea ce facem. Și iar ne înșelăm când afirmăm că pe pământ suntem singuri și neajutorați. Trăim din impresii și unii dintre noi se hrănesc cu lumina oarbă a închipu-

irii. E un joc al fantasmelor albastre, al adâncirii omului profan în neștiut. Literatul mimează neînțelegerea jocului pentru că el este un dat al lumii acesteia, în lumea profană a pământului rămâne un exaltat, un vehement al facerii ființei prin ființă: *Creatorii au identitate accentuată. Ei se particularizează ca personalități prin raportare la comunitate și dovedesc o vitalitate specifică.*¹² Creează, dă strălucire cuvântului și îl așează acolo unde îi este cu adevărat locul, nu unde profanul îl aruncă umplându-l de abjecții, de neîntitlări mestecate în criza de timp a afacerii, a minimalizării importanței cuvântului și aducerii acestuia în nesclipiri.

Suntem născuți din mama-om pe care pruncul o cunoaște încă din pînțele. Unii plâng când se nasc, lăcrimând încă din primele clipe ale vieții pentru ceea ce nădăjduiesc, alții așteaptă palma celui care îi pune în dreptul vieții, fiind necunoscătorii amarului ființei telurice. Literatul este lumina celestului universal valabil existenței pe Pământ, este Universul însuși pentru că lui i s-a dat prin naștere descifrarea tăcută a verbului existențial: *Literatul adevărat sădește slovele, care înfloresc când cititorul se simte luminat de profunzimea adâncului respirat al ideilor ce emană culturalismul incandescent.*¹³ Creierul lui este brăzdat de energii ce pot schimba cu ajutorul celor două viziuni, deusian și luciferic, esența cuvântului. Cuvântul fiind idee, ideea Dumnezeu. Poezia și proza sunt elemente angelice când spiritul cunoaște în totalitatea lui esența creației, desăvârșirea ei ca deslușire nedeslușită în tainica sferă a imaginației, idei în devenire în care imaginarul joacă pueril conștiința. Umbra este dublul entității în obscur, te însoțește și se tulbură când deviațiile energice ale corpului înălțesc opusul magnetic al altor energii. Divinul tresaltă cu neînțelegerile, tainicele ascunzături ale memoriei în perpetua mișcare a dansului angelic al ideilor. Arta este o îndeletnicire dăruită de puterea celestă celui născut să fie artist, am-

narul dându-i puterea de a lumina obscurul însă nu a-l dezvălui în fața profanului pentru că nici așa nu ar înțelege taina luminii, iar amarul este gustul stării produs de cel care din spatele creatorului nu a înțeles-o în schimb, i-a pătat-o cu dorința snoabă de a o avea. A sădi, în întunericul lumii căzute, acea verticală a geniului artei luminii, prin ruga unei prezențe slăvitoare, e vocația nestăpânită de idei și gânduri ale oricărui literat, poet sau prozator, ce merge spre nemurire.

BIBLIOGRAFIE:

1. BLAGA, Lucian, *Luntrea lui Caraiion*, roman, ediție îngrijită și stabilire text Dorli Blaga și Mircea Vasilescu, Ed. Humanitas, Buc., 1990;
2. CIORAN Emil, *Pe culmile disperării*, Ed. Humanitas, Buc., 1990;
3. DURAND, Gilbert, *Structurile antropologice ale imaginarului*, Ed. Univers Enciclopedic, Buc., 1998;
4. ELIADE, Mircea, *Huliganii*, roman, ediție îngrijită și cuvânt înainte de Mircea Handoca, Ed. Rum-Irina, București, 1991;
5. ISPAS, Sabina, *Cultură orală și informație transculturală*, Ed. Academiei Române, Buc., 2003;
6. MUREȘANU, Ștefan, Lucian, *Meta-noia formelor literaturii și a omului nou*, antologie colectivă **Mozaic literar**, coordonator proiect Petre Rău, Ed. InfoRapArt, Galați, 2011;
7. RAICU, Lucian, *Reflecții asupra spiritului creator*, Ed. Cartea Românească, Buc., 1979;
8. Revista *Cetatea lui Bucur*, publicație de literatură, artă, carte, turism, editată de Liga Scriitorilor Români, Filiala București și de *Cenacul Cetatea lui Bucur*, Anul I, nr.1, ianuarie-martie 2011.

¹ Gilbert Durand *Structurile antropologice ale imaginarului*, p.67.

² Mihai Eminescu, *Scrisoarea II*.

³ Mircea Eliade, *Huliganii*.

⁴ Lucian Blaga, *Luntrea lui Caron*, p.184.

⁵ Elisabeta Iosif, *La marginea timpului*, pag.1, Revista *Cetatea lui Bucur*, nr.1/2011.

⁶ Cristian Neagu, *Clipa dintre noi*, p.2, Revista *Cetatea lui Bucur*, nr.1/2011.

⁷ Silvia Armenescu, *Pădurea*, p.2, Revista *Cetatea lui Bucur*, nr.1/2011.

⁸ Alensis de Nobilis, *În numele crucii*, p.3, Revista *Cetatea lui Bucur*, nr.1/2011.

⁹ Elisabeta Iosif, *Clepsidra*, p.6, Revista *Cetatea lui Bucur*, nr.1/2011.

¹⁰ George Bacovia, *Plumb*.

¹¹ Emil Cioran, *Pe culmile disperării*, p.13.

¹² Acad. Sabina Ispas, *Cultură orală și informație transculturală*, p. 35.

¹³ Ștefan Lucian Mureșanu, *Meta-noia formelor literaturii și a omului nou*, p.141.

Geta TRUICĂ

Răspuns la absurdul așteptării

„Omul, dacă nu vorbește uneori, moare, nu-i așa?”, intră în vorbă și cu mine naratorul. În minte îl substitui unei idei, îl abstractizez, dintr-o teamă perpetuă a unui eșec de comprehensiune. El nu e o ființă singulară, e reprezentantul unei categorii: solitarul fără patrie, căutător de adăpost, aflat într-o gară pustie, pe un peron, în așteptare. Eu sunt singulară, un eu-cititor concret, parte din abstractul generațiilor care îl succedă și constituie punctul său de referință, receptorul.

Poetica postmodernă a scriiturii devine pretext pentru confesiune. Naratorul caută pe cineva care să-l asculte. Lumea contemporană, într-o febrilă goană de forme noi, materiale, a pierdut din vedere setea interioară de spiritual, condiție sine qua non de menținere a vitalității sale. Viziunea aproape crengiană ce transformă cuvântul în spectacol dă operei un caracter teatral, iar personajele, Eleonora și Profesorul, sunt ochii intimi prin care e pusă în lumină incertitudinea filosofică a lui Paler. Mediul celor doi e înconjurat ca o ramă, de imagini decupate dintr-un film de Tarkovski: pustietate, mlaștină, cenușiu, obscuritate, păienjenis, interiorizare.

Încă de la început, profesorul își mărturisește tendința însingurării, în momentele de naivitate tinerească, când și-ar fi dorit să urce treptele sfințirii, ale pustniciei. Ironia sorții l-a adus departe de lume, unde nu reușește însă decât rememorarea expresiilor interioare, clivajele structurii intime între bine și rău, dar și o dreaptă fundamentare despre sine. Nu poate fi sfânt pentru că îi e teamă, iar pentru sublimare e nevoie de

un curaj ne-bun. Are înfățișarea unui profet „cu barba nerasă și netuns de multă vreme” sau a unui însetat de adevăr, ceea ce nu e totuna, fiindcă filosofia e adesea opusă certitudinii. În oglinda sinelui se vede un ratat, dat fiind că în pasiunile vieții (contemplarea mării, mersul pe bicicletă, șahul, muzica, religia, poezia, istoria, filosofia, cariera de judecător) a eșuat lamentabil, a găsit vidul obositor al neîmplinirii. Dintre pasiuni, unele i-au absorbit reflexivitatea, a fost întinat de ele în calea curățirii interioare, în ordonarea matematică a gândurilor. Și dacă după orice cântec urmează tăcerea inevitabilă, profesorul își dă seama că vieții, ca o emoție sfâșietoare la apogeul unei melodii, îi succede o eternitate necunoscută. Astfel se impunea abandonul pasiunii pentru muzică. Eșecurile se datorează în esență nu doar insașietății pasiunilor sale, dar mai ales că îi pun problema ce va urma când se vor termina ele.

Profesorul are viziunea mersului în cerc, în jurul unui punct pe care nu-l vedem, deși e foarte aproape. E și aceasta o formă de că-utare a adevărului altundeva decât în noi înșine. E un blestem al celor ce se autoignora, fără să fructifice darurile primite, bucurându-se de ele, mulțumind prin aceasta și regăsindu-și sinele. Iată mangusta imperfectă despre care vorbește Paler în **Viața pe un peron!** Și așa se naște un absurd al vieții, care te obligă să o părăsești, privind pe un peron, plângând zădărnica ei. Revolta născută din spasmul tribulațiilor interioare aruncă săgeți divinității, dintr-o înțelegere limitată a resemnării: că raportarea la Dum-

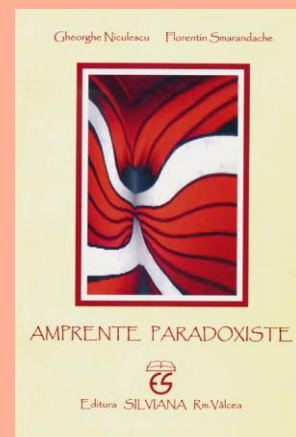
nezeu e un soi de lașitate. Acceptarea nedreptății e însă eroism, nu înfrângere. Umilința nu e slăbiciune, e, prin scrutarea neputințelor omeniești, prilej de a elogia absolutul dumnezeirii. Care e cauza acestor determinisme? Un răspuns e trufia absolută a stăpânirii universului. Celelalte derivă din acesta...

Și astfel se poate justifica așteptarea sa fără obiect. Așteptarea se naște din incertitudine. Când cunoști drumul, ai un rost. Când nu, e nevoie întâi să-l afli, însă, până atunci, poți ajunge la autonegare.

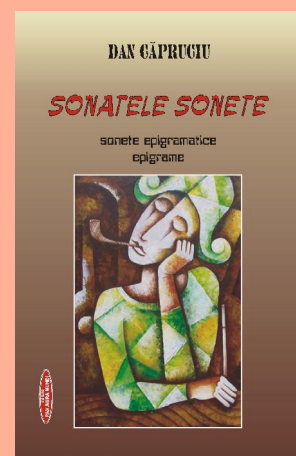
Jertfa e cartea de identitate a măreției omului. Ea presupune deci, implicare, acțiune, aderență cu dualitatea condiției umane. Personajele, prin luptă ar primi aureola sublimului. În schimb, ele aleg o soluție mai puțin primejdioasă, ce supralicitează un imens disconfort sufletesc.

Greul personajelor pornește din asumarea singularității, opunându-se frenetic uniformizării. Instinctul de turmă le e străin. Ele se vor libere de orice constrângeri, au privirea îndreptată spre alte zări, e adevărat, necunoscute încă. Nu vor să fie supuse împlânzitorilor de cobre, dar nu vor nici să supună. Negând ceea ce trăiesc, ele aspiră la perspective insolite. Fug de rău și așteaptă binele. Din păcate însă, așteptarea lor n-are nicio nădejde. Ea devine tristă, fiindcă absoarbe teama. Acest soi de așteptare e o antecameră a morții. Viața le oferă doar pustiul (unei gări). Gara e marginea, golul, pustiul, dar e și regăsirea de sine. Sau punctul de unde încep alte întrebări.

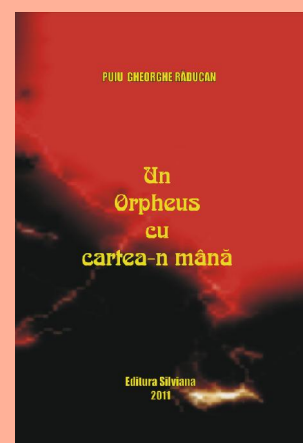
Cărți primite la redacție

Gheorghe Niculescu, Florentin Smarandache - *Amprente paradoxiste*, Ed. Silvana, Rm. Vâlcea, 2009

Dan Căpruciu - *Sonetele sonete*, Ed. Pax Aura Mundi, Galați, 2011

Puiu Gheorghe Răducan - *Un Orpheus cu cartea-n mână*, Ed. Silvana, Rm. Vâlcea, 2011

Constantin E. UNGUREANU

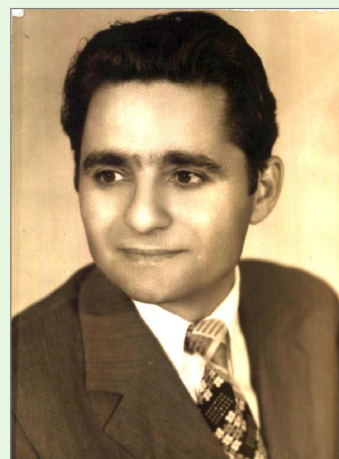
Mihai Eminescu și Alexandru Macedonski

*„Puțini scriitori celebri, care să fi scăpat de dizgrație.
Aproape toți poezii care au avut succese, au fost calomniați.
Nu poți opri pe mângâliorii de hârtie să scrie prostii, pe
librari să le vândă și pe lachei să le citească.”*

*„Eminescu fusese ultimul poet
complet.
Succesorii lui vor fi părți, doar.
Sateliți ai marelui glob”*
Ion Caraion

Voltaire

*„Talentul unui poet se măsoară
după numărul vrăjmașilor ce are.”*
Alexandru Macedonski

Mihai Eminescu (n. 1850) și Alexandru Macedonski (n. 1854) sunt doi poeți contemporani, trăind în aceeași epocă, nu același lucru și în privința operelor acestora, deoarece când Eminescu își încheie destinul scriitoricesc (1883), Macedonski începe să și-l afirme pe al său prin apariția volumului „Poezii” (1881-1882). Mihai Eminescu aparține marilor clasici, pe când Alexandru Macedonski se situează în epoca literară din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea și primele decenii ale secolului al XX-lea. Mihai Eminescu este cel mai de seamă reprezentat al romantismului românesc („Eu rămân ce-am fost: romantic”), dar este și poet clasic, în același timp, un precursor al modernismului, iar Alexandru Macedonski este structural un poet romantic, având în sânge „vocația și damnația idealului, note fundamentale ale romantismului său” (Adrian Marino), „prin excelență un poet parnasian” (Eugen Lovinescu), „un clasic în sens mediteranean” (Ion Negoitescu).

De formație inițial pașoptistă și romantică, Macedonski descoperă succesiv naturalismul, parnasianismul și simbolismul, ia din aceste zone literare numai ceea ce corespunde afinității sale. Precumpănitor romantic, este un poet de tranziție, de la romantismul eminescian la modernism (simbolism). Pentru că opera sa se caracterizează printr-o mare libertate și fantezie de exprimare, având atingeri cu mai multe curente literare, Alexandru Macedonski poate fi încadrat în stilul baroc.

Mihai Eminescu și Alexandru Macedonski reprezintă cele două direcții opuse ce se configurează după 1830, în poezia românească, primul aparține poeziei cu rezonanțe locale și folclorice, inspirată din mitosul național, prin urmare, se încadrează în direcția autohtonă, cu deschideri spre germanism, iar cel de-al doilea este adeptul poeziei neolatizante, după moda franceză și italiană. În

timp ce Eminescu este membru al societății „Junimea” și colaborator al revistei „Convorbiri literare”, Alexandru Macedonski este un furibund antijunimist, antisămănătorist și antipoporanist.

Cei doi poeți au format „un cuplu antinomic”, între ei au existat raporturi de inamiciție. „Motivul esențial al disputei - susține Mihai Zamfir - rămâne unul banal și omnesec: invidia lui Macedonski față de geniul eminescian, care-l pune în umbră”.

Temperament subiectiv, egolatu, eruptiv, cu un orgoliu înăscut și cu o fire rebelă din moștenirea tatălui său, în întreaga sa viață, Macedonski s-a manifestat ca un spirit de opoziție și de frondă. El făcea parte din *genus irritabile vatum*. Pe bună dreptate, Tudor Vianu, un discipol la scriitorului, afirmă: „Cele mai multe din incidentele care au otrăvit viața lui Macedonski au izvorât din orgoliul său, din pornirea de a întreprinde acțiuni hazardate pe răspunderea proprie, în opoziție declarată cu întreaga înconjurime și în disprețul reacțiunii așteptate”. Același susținea că „Cine a pus ieșirile lui Macedonski pe seama invidiei s-a înșelat. Tudor Vianu consideră că toate pornirile sale impulsive și ostile pleacă de la o *sensibilitate exagerată a orgoliului*”.

El nu avea răbdarea absolut necesară de a nu răspunde imediat ofensei, prin resemnare, astfel că este victimă a propriului temperament impulsiv.

Atitudini polemice, puternic subiective, a adoptat și față de alți scriitori contemporani: Vasile Alecsandri și I.L. Caragiale. Un atac violent îl dezlănțuie împotriva lui Vasile Alecsandri, în paginile „Literaturului”, unde, printr-o „Analiză critică”, supune opera bardului unei critici minuțioase, după ce, cu un an înainte (1881), îl convinsese să colaboreze la revista sa, afirmând că „Vasile Alecsandri și-a înscris numele în cartea secolelor”. Această

denigrare a bardului de la Mircești se dezlănțuie în anul 1882, după ce poetul fusese distins cu premiul Academiei Române, pentru ca ulterior să adopte o altă poziție. În 1901, declanșează campanii denigratoare împotriva lui I.L. Caragiale. Se pune în serviciul campaniei lui Caion. Sprijină acuzația de plagiat împotriva marelui dramaturg, în „afacerea Caion”, se înscrie, împreună cu fratele său, ca apărător în procesul de calomnie intentat de I.L. Caragiale.

În ceea ce privește raporturile cu Eminescu, Macedonski, creator de mare talent, a intuit genul poetic eminescian, de aceea, superiotatea poetică a acestuia devine „o obsesie”. Aceasta este cauza determinantă a atacurilor antieminesciene. Din cercetările lui Adrian Marino, se pare că Eminescu ar fi început primul atacul în presă, dar acest lucru nu are nicio relevanță. Într-adevăr, în anul 1879, Mihai Eminescu publică, în „Timpul” două editoriale: „Un cenușar român” (8 aprilie 1879) și „D. Al. Macedonski” (21 aprilie 1879), prin care critică abuzurile directorului de prefectură, aluzia fiind la Alexandru Macedonski, iar în editorialul „Cititorul nostru...”, publicat în „Timpul” din 6 iulie 1880, ziaristul de geniu își reafirmă teza sa cunoscută potrivit căreia administrația românească din Dobrogea se impunea să țină seama de stările de lucruri din provincie, ținută sub ocupație străină sute de ani. Relatările din aceste editoriale nu au caracter vindicativ, critica detasată eminesciană își are sursa în convingerile gazetarului Eminescu, a cărui probitate nu trebuie pusă la îndoială. Menționăm că în noiembrie 1878 Macedonski este numit director al Prefecturii Județului Silistra-Nouă, cu reședința la Cernavodă, iar în aprilie 1879, este numit administrator al plasei Sulina, apoi inspector financiar.

Și totuși, în Conferința ținută la Ateneu, la 8 martie 1878, „Mișcarea literară din cei din urmă zece ani”, Macedonski recunoaște că „Eminescu... între felurite poezii a înăvuit literatură cu *Epigonii*, poezie ce va rămâne”.

Acțiunile violente antieminesciene încep

înainte de apariția faimoasei epigrame: „Unul dintre pretenșii poeți ai *Convorbirilor literare*, D. Eminovici (citiți Eminescu, vă rog) își dă aere de patriotism prin *Timpul*, luându-și ifos de român neaș” (*Literatorul*).

În decembrie 1881, are loc o apropiere efemeră de „Junimea”. Mai participă la câteva ședințe ale acesteia, unde citește „Noaptea de noiembrie”: „Îmi aduc aminte că rugat chiar de dl. Maiorescu, o citii într-o serată literară a d-sale. Față se aflau domnii Hajdău, Alecsandri, G. Barițiu, prințul Al. Știrbey, D. Aug. Laurian, Angel Demetrescu și alții, între care se afla și d. Eminovici (citiți Eminescu, vă rog). Cu toată prezența d-lui Eminovici (citiți Eminescu, vă rog), d. Hajdău se sculă entuziasmat și declară că este cea mai frumoasă poezie din câte s-au produs de câțiva ani încoace”. Împunsăturile malițioase ale lui Macedonski sunt evidente.

În scurt timp, după apariția poeziei „Noaptea de noiembrie” (*Literatorul*, IV, 3 martie 1882), Macedonski își continuă dezlănțuirile polemice și satirice printr-o diatribă, în versuri, „Viața de apoi” (*Literatorul*, III, 7 noiembrie 1882). Satira, ce conține „un potop de invective”, este îndreptată împotriva „Junimii” și Academiei Române, pentru că a premiat opera „Despot-Vodă”. Iată cum îi gratifică pe Eminescu și pe Alecsandri în notele ce însoțesc „Viața de apoi”:

„Greoiul Eminescu, poet de școală nouă,/ Era într-o ciupercă schimbat, ca să nu-l plouă!” „Și cine oare ar crede ș-ar vrea s-o recunoască,/ Alecsandri cel mare, - era și el o broască!”.

Nefericita epigramă îndreptată împotriva lui Eminescu și publicată în „*Literatorul*”, IV, 7 iulie 1883, revistă de orientare antijunimistă, tocmai când acesta suferea primul atac al bolii, nemaiputând da o ripostă, îi atrage lui Macedonski oprobriul public și îi provoacă o îndelungată dizgrație, un blam continuu, fapt ce îi va marca destinul său literar.

Iată epigrama cu pricina:

„Un x... pretins poet-acum
S-a dus pe cel mai jalnic drum...
L-aș plânge dacă-n balamuc
Destinul său n-ar fi mai bun,
Căci până ieri a fost năuc
Și nu e azi decât nebun”.

De-acum încolo, Al. Macedonski va cunoaște soarta poetului blestemat, damnat, reprob. Toate ieșirile acestea impulsive aveau și o explicație: nonconformismul, incapacitatea sa de adaptare la mediu. Mai mulți abonați ai „*Literatorului*” îi înapoiază revista, iar unii colaboratori îl părăsesc. A devenit ținta atacurilor de astă dată și ale unor prieteni: Alexandru Teodor Stamatiad, N. Davidescu, Ion Pillat și alții. Toată lumea îl atacă: tineri, bătrâni, literați, intelectuali, oameni de

toate categoriile. Auzeai vorbindu-se: „Cel care l-a ponegri pe Eminescu”, „Vrăjitorul”, „Omul misterios”, „Macedonski” etc.

Stigmatizat de către contemporani, Macedonski a transpus în versuri atitudinea sa față de lumea literară a momentului, respectiv în poezia „Ură”:

„Dacă-aș fi trăsnet v-aș trăsni,
V-aș îneca dacă aș fi apă,
Și v-aș săpa mormântu-adânc
Dacă-aș fi săpă.

Dacă-aș fi ștreang v-aș spânzura,
Dacă aș fi spadă v-aș străpunge,
V-aș urmări dacă-aș fi glonț,
Și v-aș ajunge.

Dar eu deși rămân ce sunt,
O voce-adâncă îmi murmură
Că sunt mai mult decât orice
Căci eu sunt ură.”

Încercând să scape de atmosfera ostilă pe care și-o crease în 1884, pleacă, împreună cu soția, la Paris, cu ambiții de a deveni poet european.

În diferite ocazii, Alexandru Macedonski a afirmat că epigrama fusese scrisă cu doi ani înainte ca Eminescu să se îmbolnăvească și că doar hazardul a făcut ca publicarea acesteia să coincidă cu boala sa. În cartea sa de amintiri cu titlul „Cum i-am cunoscut”, I. Peltz, un apropiat al scriitorului, redactor într-o vreme al revistei „*Literatorul*”, reproduce întocmai o replică a lui Macedonski prin care neagă faptul că el ar fi autorul epigramei: „- Nu e adevărat că eu aș fi publicat epigrama. Nu e adevărat!”. Ceva mai mult: când a apărut „*Literatorul*” nici nu știam că Eminescu avusese acel accident. Epigrama o tipărise Dimitrie Teleor.”

Lumea literară se aștepta ca, după moartea lui M. Eminescu, atacurile rivalului său să înceteze, dimpotrivă, „obsesia eminesciană” rămâne, astfel că, în diverse împrejurări, există tentative de a coborî prestigiul poetului de geniu în opinia publică. În același scop, sunt atacați Titu Maiorescu, în primul rând, și susținătorii lui Mihai Eminescu.

În cazul lui Al. Macedonski, Mihai Zamfir este de părere că se poate vorbi de un „narcisism maladiv”: „... rareori vreun artist și-a întreținut atât de obsesiv cultul propriului eu și rareori acest cult a atins proporții hilare”.

Și totuși se observă o inconsecvență în manifestarea unor atitudini față de rivalii săi. „În fond, afirmă. I. Peltz, Alexandru Macedonski era de o bunătate incomensurabilă. Urile și pornirile lui se dizolvau repede la căldura vorbeii, în timpul unei plimbări pe un trotuar bucureștean, într-o seară de primăvară timpurie. Era, firește, de o supărătoare mobilitate sufletească”. Mulți au vorbit despre generozitatea sa sufletească. „Avea o privire de

înger și de martir, de Mecena și de frate, de sfânt laic și de profet” - spunea I. Peltz.

Adrian Marino prezintă patru situații în care Alexandru Macedonski îl deplora pe Mihai Eminescu:

1. „Noua direcțiune, ea, căreia se cuvine trista glorie de a fi lăsat pe Eminescu să înnebunească de mizerie” (*Literatorul*, XI, 2 august 1890);

2. „Mi-ai creat mie legenda că am lovit pe Eminescu, dar voi l-ai omorât, căci l-ai lăsat să moară în mizerie pe când strigați că este cel mai mare poet al țării!” (*Naționalul*, IV, 16 decembrie 1893);

3. „Ceva mai mult, pe când d. Maiorescu, d. Carp și mulțimea celorlalți se răsfățau în luxul policandrelor aprinse, pe jețuri de mătase, Eminescu era exploatat într-un mod infam de această ceată...” (Nr. 1, *Naționalul*, IV, 5-16 decembrie 1893);

4. „Eminescu s-a consumat la *Timpul* în curs de ani și a trebuit să înnebunească pentru a i se face un mic ajutor și să moară pentru ca versurile sale să fie date publicității tocmai de cel care îl declara poetul cel mai mare al țării” (*Secolul XX*, III, 23 mai 1901).

Înlătură orice resentiment și devine chiar generos privind atitudinea sa față de Vasile Alecsandri și I.L. Caragiale. Moartea lui Vasile Alecsandri îi prilejuiește următoarea reflexie: „Alecsandri n-a murit. Era semizeu; astăzi s-a făcut zeu - iată tot”. Pe Alecsandri îl socotea „cel mai mare poet al doinei naționale”, a cărui operă „va rămâne nepieritoare”.

La fel despre Caragiale: „Este normal - se întreba Macedonski - ca, în țara noastră, un fost director general al teatrelor să fie nevoit să deschidă o berărie pentru a putea să trăiască?” „... ca tată a patru copii, protestez în contra unei astfel de nepăsări nedemne de regatul român, miniștrii români și de epoca de lumină în care trăim” (*Românul*, noiembrie, 1893). La moartea lui I.L. Caragiale, Macedonski publică în presă o scrisoare deschisă cu următorul conținut:

Domnule Director,

Destul de grav bolnav aici, unde am fost nevoit să-mi întrerup călătoria spre București, aflu cu nemărginită durere moartea lui Caragiale. Ne loveam adesea, pentru că ne iubeam mult. Pierd în el un rar prieten, și țara, un uriaș al condeielui. Unele din scrierile lui vor rămâne o vecinică podoabă a literaturii noastre.

Caragiale a respectat limba așa cum nu se face de mulți, și stilul său este cu desăvârșire admirabil. Humorist prin excelență - deși inimă bună - el era poate superior lui Marc Twain. Ca om, era un fermecător, iar instrucțiunea pe care și-o însușise era din cele mai vaste.

Recurg la organul dvs. de publicitate spre a vă ruga să transmiteți familiei, împreună cu condoleanțele mele, expresiunea acestor sentimente.

*Cu cele mai bune salutări,
Al. Macedonski*

Procedând la o sumară comparație între opera lui Al. Macedonski și a poetului care ocupa locul suprem în ierarhia valorilor literare naționale, M. Eminescu, vom constata unele trăsături asemănătoare. Pe cei doi îi unește dorința de absolut și perfecțiune, ideea de ideal, aspirațiile siderale, imaginea femeii demonico-angelice, a „frumuseții demonice”. „Noptile” macedonskiene pot fi comparate cu „Scrisorile” lui Eminescu. Pot fi observate cu ușurință înruderirile dintre „Noaptea de decembrie” și „Luceafărul” eminescian, având o temă comună, condiția omului de geniu. Sunt comparabile: motivul oniricului (visul fetei de împărat și visul poetului), motivul călătoriei (drumul ascensional pe care îl face Hyperion către Demiurg și drumul Emirului prin pustiu), evidența alegoriei, analogia dintre Hyperion capabil de sacrificiul suprem pentru atingerea absolutului și Emir, care moare având imaginea absolutului. Hyperion, fiind a absolutului, vrea să cunoască lumea, Emirul, fiind a lumii, vrea să cunoască absolutul. Ambele creații sunt poeme epico-lirico-dramatice care dezbat destinul geniului, în comparație cu omul comun. În „Luceafărul”, tentativa este apropierea de oameni, pentru că Hyperion vine din altă lume, pe când Emirul se depărtează de oamenii din care provine. Calea de ieșire pare, de asemenea, aceeași: izolarea de umanitatea comună, după ce Hyperion și Emirul au cunoscut-o în toată mediocritatea ei. Și în alte poezii ale lui Macedonski întrevădem aspirația Luceafărului eminescian:

„O! Suflet, sparge-odată îngustă-ți închisoare
Și scutură-te-odată de lutul pământesc”

(„La suflet”)

„Leapădă-te de-orșicare simțăminte părintești”
(„Vâlceaua”)

Asemănări se pot observa și între concepțiile despre geniu, despre poet și poezie ale celor doi mari poeți. Eminescu afirmă: „Dacă geniul nu cunoaște nici moarte și numele lui scapă de simpla uitare, pe de altă parte însă, pe pământ nu e capabil de a fi fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc”. Cam în aceeași termeni se exprimă Al. Macedonski în versurile de la sfârșitul poeziei „Avânt”:

„Dar vai! El care merge de-a drept la nemurire,
Adesea n-are-n viață nici pâine, nici noroc”

Ceea ce îl diferențiază de Eminescu este o anumită duritate a verbului și vigoarea de poet social și citadin (întâiul nostru reprezentant al lirismului citadin).

Ostracizat și contestat în viața literară a

timpului, victimă, între altele, a propriului orgoliu, cu consecințe asupra destinului său literar, Alexandru Macedonski are o evidentă conștiință a valorii sale literare, fapt care-i dă dreptul să nutrească la o viitoare recunoaștere de către posteritate:

„Dar când patru generații peste moartea mea vor trece,

Va suna și pentru mine al dreptății ceas deplin,
Ș-al meu nume, printre veacuri, înălțându-se senin,
Va-nfiera ca o stigmată neghiobia dușmănească,
Cât vor fi în lume inimi și o limbă românească.”

(„Epigraf”)

Termenul pe care-l prevede pentru recunoașterea meritelor sale este devansat de către posteritate poate chiar cu două generații. Valoarea operei sale a fost recunoscută atât de istoricii literari cât și de cititori. Tudor Vișanu alcătuiește, între anii 1939-1946, cea dintâi ediție reprezentativă a operei maestrului său din tinerețe, în patru volume, astfel încât să se impună cititorilor ca o valoare de primă mărime a literaturii noastre.

Adrian Marino, unul dintre cei mai profunzi cercetători ai operei macedonskiene, scrie „Viața lui Alexandru Macedonski”, București, E.P.L., 1966, și „Opera lui Macedonski”, București, E.P.L., 1967.

În același an, 1966, apar două volume, Alexandru Macedonski, „Opere” I și II, „Poezii”, o ediție îngrijită de Adrian Marino, cu un bogat Studiu introductiv, cronologie și bibliografie, note și variante.

Posteritatea critică a izbutit să fixeze definitiv locul potrivit pe care îl ocupa Alexandru Macedonski în istoria literaturii române. Pompiliu Constantinescu consideră că „Macedonski s-a luptat cu Eminescu, fără să-l ajungă, dar nu s-a lăsat covârșit de forța Demiurgului”. Dar caracterizarea lui George Călinescu din inegalabilă sa lucrare, „Istoria literaturii române de la origini până în prezent”, se dovedește a fi cea mai convingătoare, fixând rolul lui Alexandru Macedonski în poezia română și europeană: „Fără îndoială că Macedonski este un poet inegal. Luat în toată dimensiunea, el nu suportă comparația cu Eminescu, poet profund și mai ales poet național. Dar pesimismului eminescian nimeni ca el nu i-a adus o replică mai trăită de încredere în absolut. Câte strofe din poezia lui Macedonski rezistă sunt ale unui poet mare, tot atât de mare ca și Eminescu, în punctul cel mai înalt atins... poezia modernă s-a pierdut în mărunțișuri, dar Macedonski este un poet de aripi mari, de pathos, de altitudini. Ceva din solemnitatea străfulgerătoare a lui Dante, din sălbăticia lui Byron, din jovialitatea mistică a lui Blake”.

În concepția lui Nicolae Manolescu, „Nu ne putem imagina nașterea poeziei moderne fără cele două fețe de Ianus ale lui Macedonski, una îndreptată către trecut, alta către viitor”.

Cu câteva luni înainte de moartea lui

Alexandru Macedonski, Gala Galaction publică un frumos articol, în „Cuvântul liber” (aprilie, 1920) din care reținem:

„Macedonski a fost ziarist, pamfletar, diletant politic, director de ziare și reviste, șef de școală literară și mai presus de toate un pasionat amant al poeziei. Omul acesta rudă, amic și uneori aliat politic cu câțiva din conducătorii statului român. Fiu de general, intrat prin căsătorie, într-o casă de boieri români, aparținând oligarhiei atotputernice, Macedonski, știind sau neștiind a făcut tot ce i-a stat în putință ca să se strice cu clasa lui și cu egalii lui și să dea buzna printre noi, pe maidanul vast al boemiei și al proletarietului intelectual. El n-a putut să prăsească, în casa lui, nici o para.

Soscotesec că în privința aceasta, Macedonski n-a avut pereche decât în marele său potrivnic, Eminescu. Mai nepractic, mai cheltuitor și mai pornit pe împărșeala cu prietenii decât Alexandru Macedonski, n-am cunoscut vreun altul printre intelectuali noștri.

A jertfit totul ideii și atitudinii. Macedonski - după Eminescu - a fost temperamentul cel mai veritabil pe care ni-l putem închipui”.

Psalmul IX, cu titlul „N-am în ceruri”, din „Psalmi moderni”, începe și se sfârșește cu versul concluziv „N-am în ceruri nici o stea”, izolat de restul poeziei printr-un câmp estetic, pentru a da răgaz cititorului să mediteze. Dimpotrivă, Alexandru Macedonski își are steaua sa pe cerul poeziei românești, chiar dacă nu are mărimea și strălucirea orbitoare a poetului de geniu, Mihai Eminescu.

BIBLIOGRAFIE

Alexandru Macedonski, *Opere*, I și II, *Poezii*, Studiu introductiv, cronologie și bibliografie, note și variante, ediție îngrijită de Adrian Marino

Scriitori români - mic dicționar - coordonare și revizie științifică, Mircea Zăciu, în colaborare cu M. Popahagi și A. Sasu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978;

George Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a, Editura Minerva, București, 1983, ediția I, 1941;

Pompiliu Constantinescu, *Scrieri*, vol. VI, Editura Minerva, București, 1972;

Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, E.P.L., București, 1968;

Adrian Marino, *Viața lui Alexandru Macedonski*, E.P.L., București, 1966;

Adrian Marino, *Opera lui Alexandru Macedonski*, E.P.L., București, 1967;

I. Peltz, *Cum i-am cunoscut* - amintiri - , E.P.L., București, 1964;

Pompiliu Marcea, *Varietăți literare*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, 1982

Tudor Vianu, *Scriitori români*, vol. II, ediție îngrijită de Cornelia Botez, antologie de Pompiliu Marcea, Editura Minerva, București, 1970;

Mihai Zamfir, *Introducere în opera lui Alexandru Macedonski*, Ed. Minerva, București, 1972.

Puiu Gheorghe RĂDUCAN

Supărarea...

Supărarea neagră
mi-a intrat în sân
tocmai când credeam
că nemurirea
mă ia-n brațe...

Mă cuprinsese focul iubirii,
iar naivul din mine
credea
că nu-l vor putea stinge
toate apele din hărți,
dar supărarea m-a îmbrățișat
așa de tare,
pe ascuns...
s- a înfrățit cu suferința,
cu tristețea,
pregătindu-mă
să-mi închidă ochii
în lacrimi
și tăcerea-n lacrimi
amare...!

Toamna...

De-atâta toamnă ce-mi circulă
în sânge,
acoperindu-mă cu flori...
și cu ciori,
mă târăsc prin viață ca șopârla
ce plânge,
iar mersul ei îmi dă
mari flori.

Încheieturile creionului încep
să mă doară,
ca pe femeie când sânii-i
se lasă.

Toamna mă scoate din
casă - afară,
viața e grea, mă-nțeapă,
mă-apasă...

Iubito...

Iubito,
de vrei s-o ducem bine
și să nu ne prindă
tristețea de mușegai,
când vorbești cu mine
să taci...

Iubito, de vrei
s-alungăm tristețea
și durerea norilor negri
ce ne-apasă
de șase ori pe săptămână
și odată, numai joia,
să vorbești cu mine
cu gura închisă...

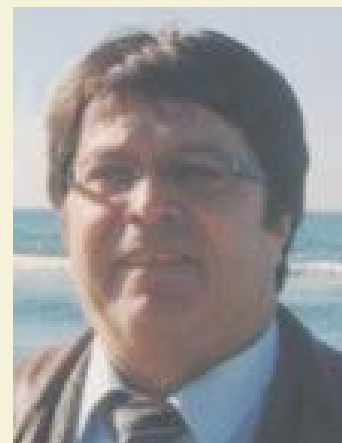
Iubito, când lumina
din cântecul meu
se abate asupra noastră
să sfarme și minuscula bobită
de liniște,
să vorbești doar atunci
când eu voi fi plecat
din mine, spre tine!!!

S-a umplut...

Azi, păcatul îmi dă voie
să mă rog la Dumnezeu,
să nu văd lux și gunoaie
și nici om cu gust... ateu.

S-a umplut de tot paharul,
limba clopotului plânge,
am cam depășit... hotarul...
De ce ne e dor de... sânge?

Viața este tot mai rece,
căldura-i la... cabinet,
cei răi vor să ne înece,
să-i dăm jos din alfabet!

Orice...

Orice femeie-mi poate intra-n
casă,
dac-aș putea... i-aș desena
minuni,
ca să-mi desfacă papionul
la cămașă,
când ochii-mi tremura-vor
pe ai ei săni.

Le-aș invita pe toate, viața
să-mi desfacă
și să-mi înveselească
'ntunecimea,
iar inima aprinsă-n flori
de iască,
îmi va șopti atunci:

Zâmbetul...

Zâmbetul tău,
ochii tăi,
vocea ta,
îmi trimit florul
ce mă-nfășoară
de picioare,
de mâini,
de suflet...

Dau fuga
la propria-mi oglindă...
și nu știu
dacă mă iubesc
sau mă urăsc...

Cine este de vină?
Eu, ori tu!

Alizeu

De pe vârful
muntelui,
din înaltul
cerului,
vine-n vale
o adiere,
ce te umple
de plăcere,

și-n căușul
palmelor
îți dă roua
florilor
din văpaia
vântului,
de pe vârful
muntelui.

Dan Scurtu - Reproducere liberă după Serghey Toutounov

Constelații Epigramatice

Stelian FILIP

(18.09.1924 – 02.01.2010)

Născut la Moldoveni, Izlaz, Romanai / Teleorman și-a urmat familia la Tuzla, Constanța, unde ulterior s-a retras la pensie și este înmormântat.

Profesor la Tuzla, apoi redactor, iar din 1968 șeful secției „Unda veselă” la Radio România București.

A scris peste 20 de cărți, între care: „Un buchet de epigrame” (1975), „Catrene... mușatesciene” (2007), „Epigrame muc și sfârț” (2009).

A mai semnat **Tell Bălaciuc, S. Dobrogeanu, S. Tuzleanu.**

Este inclus în aproape 20 de antologii și volume colective de epigramă.

Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1970), „Cetățean de Onoare” al comunei Tuzla (2009), iar școala din localitate îi poartă numele.

Rețeta epigramei mele

Un picuț de indignare,
Puțin zâmbet când găsesc,
Limbă iute, ținte clare,
Restul... spirit oltenesc.

Într-o căsnicie

Li se desfășoară viața
În deplină armonie,
Cât îi e de „scumpă” soață
Numai punga lui o știe.

Efectul distanțării

Pe Costică, la servici,
Mi-l făcură șef, recent.
Cum s-ar spune: ieri amici
Și... tovarăși în prezent.

Autoironie

Mic, colțos, talent trei grame,
Ce mi-am zis de mai mulți ani?
„Hai să fac și epigrame,
Că tot n-am destui dușmani!”

Zâmbetul Giocondei

Da Vinci, cu ilustrul lui penel,
I-a dat Giocondei zâmbet încifrat,
Gândindu-se să aibă după el
Și criticii o pâine de mâncat!

Făt-Frumosului Florin Piersic

Speriat de-a ta-nălțime
Câte-un ins mai mucalit
Zice-adeșea din mulțime:
„Ăsta-i piersic altoit!”

Autoportret

În viața mea de om bătos,
Eu prin atât m-am afirmat:
Pe nimeni n-am pupat în dos
... Și nici nu m-am lăsat pupat!

Echitate

Fondul literar, bun for,
A decis de la-nceputuri,
Unii, drepturi de autor,
Alții, dreptul la-mprumuturi.

Dilemă

În “eterna” Românie,
Stă guvernul la răscruce,
Dar în nici un fel nu știe
Ce direcție s-apuce!

Scutire de salut

În două cazuri după mine
Poți fi scutit să zici „Salut”,
Când insul ți-e necunoscut
Sau dacă îl cunoști prea bine.

Unui scriitor băgăreț

E un semidoct, în sine,
Dar a speriat prezentul
Căci mimează foarte bine
Și cultura... și talentul.

Dragoste de țară

N-o să poată nici mafia
Sentimentul să-mi destrame:
M-am născut în România
Și-aici voi muri!... De foame!

Definiția epigramei

Epigrama (cea cu har)
E o spadă de hârtie,
Care-ți face rană doar
Când se-nfinge în prostie.

Unui chirurg

E vestit în medicină
Operând cu tot tipicul
Și-are-o mână foarte fină:
A simțit când i-am dat plicul.

Explicație bahică

Zice el: „Vă spun pe șleau
De ce fac mereu prăpăd:
Unde dau de vin, îl beau
Pentru că... nu pot să-l văd.”

Definiție (A o mie una)

Epigrama-i pocnitoare
Ce conține praf de râs.
La unii pocnește tare,
La alții... scoate un “fâș”!

Dentistului meu

Tristă jalnică figură
Ce mai ala-bala
Sunt mai demolat în gură
Decât... capitala.

Folclorică oltenească

Deși nu-i bătrân de fel,
Merge cocoșat nea Ghiță.
Zic oltenii despre el
C-a-nghițit o cobiliță!

Celui care mă citește

Ți-o spun (și nu cu titlu de reproș)
Privind aceste versuri (mai ales):
De câte ori mi le arunci la coș
Îmi faci dovada că le-ai înțeles.

Unui palavragiu (epitaf)

Zace-n inimă c-un ghimp
Ce i-l știe doar pământul,
A trecut atâta timp
De când nu mai ia... cuvântul.

Unora care mă întrebă de ce nu duelez în epigramă

Dragi confracți și dragi amici,
Îmi plac luptele-ntre doi,
Dar, scuzați, sunteți prea mici
Ca să duelez cu voi!

Celui care mă laudă

O faci cu planuri bine calculate,
Cu mine însă ai greșit puțin:
Plătesc înjurăturile pe toate,
Dar laudele nu. Mi se cuvin.

Unor paraziți

Din indiciu în indiciu
Azi pot lesne să conchid,
Pentru dâșii un serviciu
E ca un... insecticid!

Tinerilor de azi

Nu renunțați la Universitate!
Puneți-vă pe studii serioase,
Că una e șomer cu patru clase
Și alta e șomer... cu facultate!

Adrian BOTEZ

O dungă - fizic - inexplicabilă

aud - undeva - ecoul degetelor
mele - bătând un
ecou de marș - pe un
ecou de margine de masă

viața mea s-a jucat la
zaruri - și
toți câți au pariat pe ea - au
pierdut

stafiile degetelor mele au
înconjurat - în horă tăcută
jilavă și rece - stiloul - și l-au silit să se
miște - în sensul celor
scrise aici

...ferestrele s-au înfundat - negre - cu
liniște: pe sub pragul
inimii mele - se scurge
către plămânii mei - învinși
istoviți - care de mult s-au
predat - gazul otrăvitor (lingând
timpene - amintiri aeriene
de mult uitate priviri) - al
amărăciunii

...mestec proaspete flori de
salcâm - și mor: rămâne - din
toate - un surâs - excesiv
întins până să plesnească - de
răbdare

...elasticul surâsului răbdării
s-a rupt - în toate părțile
dintr-odată...

...de fapt - sora de salon care stă
aplecată peste patul unde scrie c-aș fi
fost eu - se șterge de zor - pe obraz
de o dungă roșie - fizic inexplicabilă

Soluția

se întâmplă atâtea
lucruri - în lume - total
inutile - exasperant
inutilizabile

„- a ieșit o carte
extraordinară!” - „-...toate
cărțile care ies - sunt
extraordinaire...” - „-se strigă - de
undeva!” - „-...de peste tot
se strigă - de foame - de moarte - de
sanki...”

„- a murit un
președinte!” - „-...au murit atâția

președinți... unul după altul...” - „- ...și
papa...” - „- ...și papi au murit
sodom...”

„- a înviat unul...” - „- ...mereu învie
câte unul - așa demonstrativ...”

...ce-i de făcut - ca să atragi atenția într-o
lume - în care - toate
faptele - devin lucruri:
lucruri mușcăte - de
dezinteresul general și
total - lucruri care se rotesc în gol
inutil?

cum să atragi atenția asupra
sângelui care picură - gălgăie - foarte
real - din căscate
răni - fără nicio intenție
ascunsă - ilicit filmată - de a se mai
întoarce la inimă - cum să faci să atragi
atenția - asupra horcăitului - aspru ca
aripa diavolului... - ...asupra
ultimului - ...fără „va urma” - fără
„partea a doua - secondo tempo” ...! -
strigăt de suferință zvârcolită - și
moarte - cu dinții înfiți - buldogește - în
beregată?

...lași brațele-n jos - a
neputință - apoi - străluminat de-o
idee - te duci în piață - la
racheții moldoveni - și cumperi un
AKM: te duci
cu pușca automată sub braț - agale - pe
rând - la fiecare acasă - la
toți cei care ți-au trântit - data trecută
ușa-n nas - plictisiți de avertismente și
exasperări fără „play back”

...rânjind - privindu-l - pe primul
drept în ochi - fără să
ochești - tragi în plin - tragi până-ți
frige-ntre degete țeava - urlându-i celui
acum interesat - pe când se prăbușește -
strângându-și între palme - spasmodic -
pieptul bolborosind
de sânge: „- ei - ai mai murit undeva
cândva?”

„- ...asta
nu...” - va mai apuca să
suspine

...și așa
la toți - tuturor - pe
rând... - până când
nu va mai exista credința nimănui în
trucajul morții - și
nu vor mai exista
spasmuri cumplite - ca
forme ale plictisului generalizat -

cu căscături trosnind
alene - molimă
a virtualității
demente - decadenței
molatic funebre

...de aici - va
începe
iar - lumea
curată - lumea
ochi viu în viu ochi - nu ochi în
striclă - sticlă-n ochi

...Crăiasa Zăpezilor
Otrăvit Aburite - va
sucomba - spre
Triumful Înrouați
Tradafirilor

Nu faci conversație cu un asasin

nu faci conversație cu un
asasin: îl distrugi - și
atât

ce să mai discut eu - spre exemplu - cu
Moartea - care a dansat
ca un derviş dement - prin
toată viața mea - adâncind - în
pământ și în
ceruri - până la
nevedere - tot ce-am
iubit?

acum - am prins-o în
fundătura Poeziei: îi înfig
pumnalul Cuvântului în piept - prompt și
cu Majestuoasă Tăcere - și
până când nu văd cum ochii ei devin
cer înstelat și
liniște a Grădinii - n-o slăbesc

nu faci conversație cu un
asasin: îi scoți
pumnalul Cuvântului din piept - și vezi
vezi cu ochii tăi năboind (prin
monstruoasă - cosmica ei rană
deschisă) - florile în grădini

Nicoleta MILEA

Dincolo de tăcere – metafora

«Îți mulțumesc, Juan Ramon, pentru că m-ai învățat să merg prin viață: nici grăbit, căci „timpul va zbura înaintea mea precum un fluture”, nici încet, căci „timpul va veni în spatele meu, ca un bou blând.” Așa stând lucrurile, am ales Calea mea!» (Theodor Răpan)

Adevărat este că „aflăm despre cineva ceva pentru prima dată și atât. De cunoscut, însă, avem prilejul să-l cunoaștem dacă o situație identică se repetă a doua oară, a treia oară, când capacității noastre de cunoaștere i se oferă șansa”.

Mărturisirea cunoașterii este absolut valabilă acum pentru diplomatul-poet **Theodor RĂPAN**, pe care l-am aflat adolescentul de acum mai bine de 40 de ani, în prima duminică de septembrie a anului 1970, la o întâlnire a cenaclului literar pe care îl organiza, lunar, ziarul „Teleormanul”. Se citea literatură bună, se prezentau creații originale, se interpretau, se comentau.

Fac această mărturisire cel puțin din două considerente. 1. Pentru a reaminti ceea ce știu de-o viață, că „dintre numeroasele instrumente ale ființei omenești, cel mai uluitor este, fără putință de tăgadă, cartea. Celelalte sunt prelungiri ale trupului. Cartea e altceva, cartea e o prelungire a memoriei, a imaginarii, a ființei cosmice.” 2. Pe lângă ziarul „Teleormanul” funcționa un cenaclu literar în care nu vârstele îi apropiu pe cenacliști, ci trăirea aleșilor în fiorul cuvântului scris. De atunci, am rămas cu acest cult al cărții și al creației. O spun într-un mod care poate să pară patetic și nu aș vrea să îl simțim așa. Receptați-l ca pe o mărturisire de credință a unuia care cel mai mult dintre noi toți de atunci s-a călăuzit până la uitarea de sine în cuvântul scris.

Ca profesor de literatură, le-am spus elevilor mei, cu fiecare prilej ivit că „o formă de fericire e lectura, o altă formă e creația, în general, și creația poetică, în special”. Într-o societate în care tehnicizarea își pune tot mai mult amprenta pe modul de existență al omului și se vorbește chiar despre dispariția cărții în format tradițional, eu nu cred că va fi posibil, atâta vreme cât creatorul autentic face artă nu numai din întruparea ideii în cuvânt, ci face artă și din ființarea grafică a textului în carte. Chiar mai mult decât atât, creatorul își invită cititorul în modul cel mai elegant, așa ca împreună să străbată universul cărții întemeiat pe corespondența viață-literatură, înțelegând esențialul: „creația este

o scriitură tainică, o criptografie pe care trebuie să o descifrăm. Toate lucrurile sunt cu adevărat cuvinte, în afară de lucrurile pe care nu le putem înțelege și pe care le luăm cum sunt”.

Poetul Theodor Răpan ne invită într-un mod cu totul special la mântuirea prin exercițiul lecturii: „- Vino, cititorule, vino, și ia-mă de mână! Nu te înfricoșă! Vino la umbra copacului Lumii, liniștește-te și vino să ne așezăm în iarba cea deasă de umbră, în pridvorul unui veșnic amurg, sub aerul dulce al verii eterne!”... Nu mai rămâne decât să ne eliberăm gândul de angoasa existențială și să ne umplem sufletul cu bucuria lecturii.

Nu este o surpriză a 12-a carte a poetului Theodor Răpan. După ce, la începuturi, cunoscându-l, poetul Nichita Stănescu mărturisise: „atenție, aici este uraniu”... sau „citiind poeziile lui Theodor Răpan mă întorc și zic - poetul s-a născut român!”, Theodor Răpan ne-a obișnuit cu o anume periodicitate a apariției cărților sale. Între cele peste 3.000 de pagini publicate, „Evanghelia inimii” (Ed. SemnE, București, 2010) este o creație specială, în alcătuirea căreia nu putem intra până a nu înțelege că titlul îi este cheie, cifru și, în consecință, cititorul, amator sau exeget, în demersul interpretativ ajunge la el. Și ce altceva, mai presus de religia iubirii în care a trăit și trăiește poetul, poate însemna „Evanghelia inimii”? Crezul poetic al spaniolului Juan Ramon Jimenez, pe care îl adoră și pe care îl ia partener alături de graficianul Damian Petrescu, trăitor la Paris, i se alătură poetul Theodor Răpan care înțelege că „omul, înainte de a deveni Cuvânt, prin actul divin al creației sale este Conștiința”. „Poezia, precum Dumnezeu, nu este decât credință!”

Ideea cărții, după ce a fost sugerată în titlu, străbate întregul univers ideatic și liric, acționând ca un fir al Ariadnei, subtextual. Cele patru părți ale cărții sunt structurate corespunzător celor patru anotimpuri. Fiecare anotimp este introdus în compoziția cărții printr-o selecție sugestivă din lirica lui Juan Ramon Jimenez.

I. Primăvara: Floralia „Rătăcește prin ploaie sufletul florilor”.

II. Vara: Iubitor „Iubire, dacă pleci, rămân ruină.”

III. Toamna: Melanholia „Pe un drum de aur se duc mierle. Încotro? Pe un drum de aur se duc trandafirii: încotro? Pe un drum de aur mă duc și eu. Încotro, toamnă? Încotro păsări și flori?”

IV. Iarna: Ultima Thule „Nu-ți arunca, moarte, piatra în oglinda mea”.

Poetul nu are numai cultul cuvintelor, ci și cultul cifrelor. Viața este una, trece fără întoarcere prin cele patru anotimpuri, care nu sunt altceva decât vârstele iubirii (cifra 4 corespunde zilei ivirii pruncului-poet în lume și în lumină), fiecare anotimp are 33 de poeme (cifra 33 corespunde vârstei hristice). Dincolo de calea destinului care impune rolurile jucate, poetul rămâne sufletul pur și etern, de o candoare inefabilă.

Rotundul cărții este evident. Incipitul exprimă spiritul creatorului pregătit de jertfă: „Plâng în limba română și tac: e primăvară în cuvinte!”. E gata oricând să răspundă solicitărilor circumstanței sau CLIPEI, cu o replică uneori efemeră (martori infideli ai clipei), alteori, menită să sfideze timpul cu o desăvârșire intransigentă („Din supunere oarbă, sfințească-mi-se Cilpa!”). Câtă emoție înfiorată fulgeră interogațiile care primesc și răspuns din nevoia de aflare a cunoașterii! „Poet? Nicidecum! Sunt testamentul dintâi al iubirii. Prima silabă din ultimul șopot? Nu știu! Moarte, acordează clavirul tăcerii din mine și, ajută-mă, Doamne, să trec!”

Rostirea harică dar și meșteșugită aduce în prim plan bogate încărcături emoționale „Poetul este mut, s-a dus tarotul! Să vină primăvara din-nainte! Îți sărut dreapta. Viața: Sunt Mortul din Cuvinte”. La primul impuls, exegetul-cărturar este tentat să caute asocieri ale poetului cu cele mai proeminente personalități lirice.

Pregătiți cu argumentele pe care ni le pune la dispoziție chiar „Evanghelia inimii”, suntem gata să contrazicem și să rostim cu fermitate că poetului Theodor Răpan i se pot alătura truditarii cu har întru credința poeziei.

Adriana YAMANE
(Japonia)

Hainele cele noi ale Aurorei

La căsuța de pe marginea lacului, ferestrele strălucesc și dinăuntru se aud voci vesele. În casă, două fete stau ținându-se de mână și privesc imaginile desenate în caietul cu scoarțe albe în care Seara își scrie impresiile de peste zi. Cele două verișoare nu s-au mai văzut de anul trecut, și au multe să-și povestească. Părinții stau să discute probleme de-ale adulților, iar Paseran - cel mic - e în lumea lui, ocupat cu asamblarea unui avion din scândurele. Părinții Aurorei se ocupă și ei tot de artă. Ei au un atelier de creat textile originale, și Seara e sigură că nu a văzut niciodată o rochie ca aceea a Aurorei, creată ca pentru un elf al pădurilor în nuanțe de verde și albastru, și îmbinată ca frunzele unui copac mistic.

Aurora îi destăinuiește verișoarei sale: „toate hainele mele sunt frumoase, dar eu îmi doresc... aș vrea să am... hainele cele noi ale împărătesei. Știi povestea, nu? Un împărat din timpurile vechi a ieșit în mijlocul poporului îmbrăcat numai în haine pe care nu le puteau vedea decât cei cu inima curată; și așa decăzuse de tare țara aceea, încât nici măcar copiii nu au reușit să vadă hainele împăratului. Cu siguranță, și împărăteasa avea haine din acelea, și trebuie să fi fost tare frumoase, dar ea a știut mai bine ce să facă și le-a ținut ascunse. Hainele împărătesei trebuie să fie și acum ascunse undeva, și nici nu știi cât îmi doresc să le aflu!”

Paseran, așezat pe covor, meșterea la jucăria lui zburătoare, dar pe măsură ce povestea fetelor se depăna ca un fir de borangic, gândul lui începu să colinde liber prin lumi de basm. Paseran avea și el multe de povestit: într-o noapte de vară îi apăruse în vis Zâna Licuricilor cu o lanternă mică în mână, și

Paseran aflase atunci că orice lucru care este căutat poate fi găsit cu ajutorul acestei luminițe fermecate. „Poate că știe Zâna Licuricilor”, șopti el gândurilor. Seara îl mângâie ușor pe păr: „Paseran, spune unde o găsim? Zâna Licuricilor cu tine a vorbit, du-ne la ea dacă poți!”. Paseran sta pe gânduri: „cred că se joacă printre florile din pădure, pentru că vin acolo multe luminițe-licurici, dar trebuie să știi care dintre ele este ea”.

Seara o trage de mânecă pe Aria, și îi șoptește la ureche: „mamă, vrem să mergem să vedem licuricii! Paseran zice că Zâna Licuricilor e printre ei, în pădure.”

„Ce ziceti, oameni buni, mergem în pădure cu copiii, să vedem feeria nopților de vară?” spune Aria cu vocea ei cântătoare, și cum nimeni nu are nimic împotrivă, două mame, doi tați și trei copii, echipați cu șaluri și lanterne se îndreptară spre Poiana Pădurii.

Pe măsură ce intri mai adânc în pădure, pe lacul irișilor încep să apară nuferi, și aici e lumea licuricilor, libelulelor și țânțarilor. „Cui dat, oare de ce nu ne atacă țânțarii?” se mira Cora, mama Aurorei. Aria râde: „secretul este în ierburile aromate pe care le-am mâncat la cină, în salată: busuioc, mentă, oregan, pătrunjel și altele; plantele ne schimbă mirosul și ne fac să fim tratați ca prieteni în toată pădurea”.

Lanternele se sting și în Poiana Pădurii se face întuneric deplin. Aproape deplin. Printre copaci se văd clipind luminițe care par să-și trimită semnale una alteia: sunt licuricii. Copiii pășesc atent pe poteca de lemn, de fapt un podeț lung, construit în așa fel încât oamenii să nu deranjeze viața micilor vietăți ale pădurii. „Ce ne facem”, se plânge Aurora, „că toți sunt la fel. Unde putem afla

răspunsul?” Seara începe să recite o poezie-ghicitoare, care suna ca și cum ar fi citită dintr-o carte:

În păduri sunt licurici, unii mari și unii mici; printre ei, alba lumină: este licurici sau zâna?

*
* *

La capătul drumului, înconjurată de nuferi albi, Aurora stă în genunchi și privește în potirul unei flori imaculate, răsărite din no-roiul fertil. Pare să vorbească cu floarea, iar imaginea pe care o oferă împreună proiectează o lumină feerica pe fundalul nopții. Aurora își amintește totul ca în vis: zâna era așezată pe un tron micuț în potirul florii, și când fetița i-a șoptit că vrea să vadă hainele cele noi ale împărătesei, mica lumină s-a ridicat în zbor și, sărutând fata pe frunte, i-a răspuns că lucrurile nu stau mult timp ascunse pentru cei care privesc cu ochii sufletului.

Paseran și Seara ascultă atenți povestea Aurorei: „Si apoi... ea mi-a spus că hainele împărătești sunt țesute de niște zâne numite Urzitoare, care dau în dar fiecărui copil, la naștere, câte un veșmânt fermecat, dar care rămâne nevăzut pentru cei care nu caută să vadă dincolo de aparențe. Am înțeles cum fiecare putem vedea hainele cele noi împărătești, hainele țesute din raze de lumină pe care le purtăm și tu, și eu, și toti ceilalți”.

Estetica specială a cărții se sincronizează cu vocea lirică a poetului. Cuvântul, silaba, clipa, melanholia, tăcerea, profunzimea, metafora, neliniștea, profunzimea, metafizica, dorul, cerul, flăcările Gheenei, umbra, norii, oglinda, păsările, apa, aerul, licornul, firul de iarbă, focul, tăcerea - sunt elemente specifice universului poetic răpanian. Pe tot parcursul cărții descoperim lirismul profund, rafinat al poetului Theodor Răpan care intelectualizează expresia poetică în limba română.

Să nu credeți că ajungeți așa ușor la înțelegerea textului dacă nu stăpâniți cunoștințe ce țin de identificarea unicității stilului poetului prin bogăția lexicală, prin intuirea celor mai subtile asociații contrastante, prin frazarea amplă, uneori interogativă, alteori exclamativă, prin elemente ce țin de cultura tuturor timpurilor și popoarelor, și toate trecute prin inima reginei - POEZIA! Poetul crede cu toată ființa în CUVÂNT, îl simte cum simți o ființă cu toate ale vieții, crede în forța lui demiurgică, de aceea își asumă cu

toată sinceritatea trăirii esențialul, micile și marile sensuri ale existenței. „La echinocliu smirna se preface în mucenița Nimfodora, sfânta, pe cumpene de vânt slăvesc ghindarul, din muritor sunt răspopit Cuvânt! Nu am murit! Nu am murit?”. Versetele freamătă de fiorul spinnerii, ca și cum ar fi ultimul timp al ofrandei.

Numai lectura „Evangheliei inimii” vă poate convinge de un fapt cert: împlinirea nevoii de reper și model literar prin opera Poetului Theodor Răpan

Virgil STAN

Plânsul puiului de lebedă

Afară, vântul turbat al Dobrogei sufla puternic, spulberând zăpada așezată peste întreg orașul, în trei zile de ninsoare continuă. Un ger năprasnic, cum nu a mai fost pe litoral din 2006, a început să înghețe marea la mal. Stolul de lebede stă la adăpostul digului din zona hotelului Paradiso, plutind pe apa puțin adâncă. Sunt toate cele 36 lebede adunate în familie, care întregul an au încântat privirile turiștilor și ale localnicilor. Nu există rivalități între grupurile de păsări, însă fiecare familie are un mascul dominant, ce conduce întreaga familie iar în caz de agresiune externă, se luptă cu agresorul ce dă târcoale vreunei femele din grupul său. Acest fenomen este mai rar întâlnit la lebede, dar nu exclus. Mai sunt situații când se ciondănesc, între ei, capii de familie.

Lebedele stau adăpostite plutind la picioarele stabilopozilor în incinta bazinului și se încălzesc între ele ferindu-se de urgia de afară. Printre cele cu vechime pe litoral se află și puii din vara aceasta, fără experiență și fără aclimatizare la urgia vremii de afară. Încă au penele colorate gri. Abia din anul trei de viață devin albe complet.

Valurile se izbesc cu forță de diguri aruncând apa înspumată peste îngrămădirea de pietroaie și stabilopozii și se împrăstie pe suprafața digului, loc de promenadă al turiștilor sosiți la mare vara, mai ales seara sub razele lunii și a iluminatului public de pe faleză. La fiecare val se depune un strat de gheață din ce în ce mai gros. Masculul dominant al cârdului iese din apă și se adăpostește pe plajă sub malul falezei. Stau toate adunate la un loc pentru a se feri de urgia iernii. Niciodată nu a mai fost o asemenea iarnă de când aceste păsări s-au aclimatizat și nu au mai părăsit litoralul, pentru a însoți stolurile de păsări migratoare. Doar acum trei ani a mai fost un asemenea ger năprasnic, când marea a înghețat la mal peste două sute de metri spre larg.

Noaptea se apropie de întâmpinarea zorilor. Este o noapte întunecoasă, fără stele, fără posibilitate de orientare. Doar licăritul slab al becului de veghe de la stațiunea meteorologică de lângă hotel, mai aruncă o scântie de lumină spre cârdul de lebede înghețate.

Zorile încep să-și facă apariția. Situația este dezolantă. Valurile se reped cu forță în

mal, aruncând cu putere sute de hectolitri de apă rece spre cârdul de lepede. Cum a început să se mijească de ziuă, masculul dominant se îndreaptă spre plajă își ia întreaga comunitate de păsări grațioase și se ridică în zbor spre lacul Mangalia, lac cu apă mică, cu hrană și cu adăpostul oferit de pâcurile de stuf.

Aici se pot adăposti împotriva vitregiei vremii sau să se hrănească cu peștișorii amomorți de apă înghețată. Întregul cârd aterizează pe luciul lacului, grupându-se spre mal. Începe pescuitul, afundându-și ciocurile în mâl, căutând moluște sau peștișori. Gerul strânge tare. Vântul suflă cu putere șuierând printre stufuri. Sesizând pericolul înghețării apei, gânsacul dominant iese pe un plaur din turbă și stuf, după el urcând întregul cârd de lebede. Doar un pui nevolnic și neexperimentat mai rămâne să caute de mâncare, ignorând pericolul de a rămâne prizonierul gheții. Gerul își intensifică tăria, vântul suflă tot mai tare. Întreaga suprafață de apă se cristalizează instantaneu, prinzând puiul de lebedă în ghearele necruțătoare ale gheții. Văzând că nu mai poate înota spre plaur, puiul începe să strige după ajutor.

Tot grupul de pasări intră în panică. Țipă, bat din aripi, pornind spre malul plaurului sau retrăgându-se într-o gălăgie generală, chemând puiul pe plaur. Păsările cu experiență încep să spargă gheața de la mal cu ciocurile, încercând să ajungă la pui pentru a-l salva. Se învârt mereu în porțiunile sparte să nu înghețe apa la loc, însă gerul este prea puternic, iar puiul prea departe. Există riscul ca întreg stolul să rămână prizonier al gheții nemiloase.

Doar la câțiva metri de stol, puiul plânge după ajutor, văzând cum păsările pornesc spre plaur abandonându-l. Plânge puiul, plâng și lebedele, scoțând sunete de jale. Sunt neputincioase. Nu au cum să-l ajute pe nesăbuitul pui. Se retrag pe plaur pentru a nu pieri în capcana gheții întregul stol. Afară gerul devine din ce în ce mai tăios. Peste drum a început să înghețe și marea la mal. Stabilopozii și bolovanii de piatră sunt albi și acoperiți cu turțuri de gheață. Doar puiul de lebedă mai plânge în strânsoarea gheții, însă glasul sau este din ce în ce mai slab. Cățelușa Molda, o corcitură maidaneză, cu picioarele scurte și strâmbe, ce se pripășise pe lângă

clădirea bufetului sezonier al ADRAS-ului, auzind țipătul de disperare al puiului de lebedă, aleargă la malul apei. Face calea întoarsă și latră la ușa paznicului zgârâind tocul ușii cu ghearele, pentru a-i atrage atenția acestuia, să iasă afară pe gerul de crăpau pietrele.

Nicolae, care păzea de ani de zile această clădire, moțăia la căldura unui calorifer electric. Era cald și bine în cameră. I s-a părut că o aude pe Molda lătrând. Cine putea să apară pe o asemenea vreme vitregă? Molda lătra la ușa camerei, apoi fugea spre malul lacului. Când Nicolae s-a uitat pe fereastră, a văzut cursele repetate ale cățelușei.

Aceasta zgârăia cu insistență la ușa sa, lătrând continuu. Paznicul nu prea avea chef să părăsească căldura camerei, să vadă ce vrea cățelușa. Dinspre lac nu putea să vină nici-un pericol pentru siguranța clădirii aflată în paza sa.

Enervat de insistența cățelușei și intrigat de cursele acesteia peste șosea spre malul lacului, își învinge repulsia de a ieși în ger și vânt și pornește pe urmele Moldei luându-și pe umeri șuba călduroasă.

Ajunge cățelușa pe malul lacului înghețat și când a văzut puiul de lebedă prins în strânsoarea nemiloasă a gheții cum dădea din aripi din ce în ce mai slab, și-a dat seama de situație. Știa că apa este mică însă nămolul adânc. Lasă șuba jos și fuge repede spre clădirea bufetului, de unde începu să care pe mal blaturile meselor folosite vara la servirea clienților. Așeza un blat pe gheață, apoi pășea pe el, montând altul în continuare, până a ajuns la puiul de lebedă. Gheața se spărgea sub greutatea omului dar blatul de masă nu se scufunda mai mult de câțiva centimetri, abia de îi uda cizmele. În sfârșit, ajunge la puiul de lebedă. Pasărea a înțeles că nu îi este dușman, fiind obișnuită cu prezența oamenilor, s-a lăsat luată din apă, când acesta a spart gheața din jurul său.

Nicolae, cu puiul în brațe, ajunge, în fugă, în camera încălzită și, acoperindu-l cu o haină, îi cercetează aripile și picioarele. Constată, cu regret, că are un picior fracturat. A căutat prin magazia cu materiale o scândurică, din

care, cu ajutorul cuțitului, a confecționat repede două atele. Puiul a fost prins de gheață exact pe încheietura unuia dintre picioare și i l-a frânt. Nu va mai putea înota acum, însă de zburat va zbura și înota după vindecarea completă la fel de bine ca și înainte de accident.

S-a hotărât să-l păstreze în cameră până la vindecarea piciorului. Așa va avea și o ocupație, nu se va mai plictisi și poate îl va îmblânzi. Lebedele sunt învățate cu oamenii, care, zilnic, le aduc de mâncare în timpul anului. Vin și mănâncă direct din mână, mai ales de la copii. Nu va fi o problemă să-l păstreze.

Puiul cu piciorul între atele, pășea prin căldura camerei, fără să se mai ferească de salvatorul său. Ridica aripile încercând să se echilibreze. Tipa din când în când chemându-și familia. Nu era mofturos. Mânca fără nazuri pâinea aruncată într-o farfurie de Nicolae.

Peste câteva zile se va obișnui, își spuse Nicolae. Trebuia să-i dea un nume, ca să-l poată striga să vină la masă. Așa a și făcut. Cum era salvat din ghearele gheții, s-a gândit să-l boteze Ghețuș. Acum, Nicolae avea o nouă ocupație și de asemenea un nou prieten care îi ținea de urât în lungile zile de plictiseală.

Ziua, trebuia să meargă acasă să-și ia de mâncare și să se schimbe de îmbrăcăminte. Soția sa, geloasă din fire, nici la bătrânețe nu-l slăbea, mai ales că-l știa singur pe malul mării, unde putea să primească orice vizită. Văzând că acesta, de la o vreme, își ia mai multă hrană ca de obicei, a devenit bănuitoare, când soțul său îndesa în sacoșă o pâine și jumătate. Ba, mai lua și tot ce era comestibil prin casă, în general de panificație.

- Pe cine ai, cu tine, la baracă?
- De ce?
- Uite așa, văd că mai hrănești pe cineva.
- Deocamdată, nu știu ce este, băiat sau fată, răspunse el mucalit.
- Cum, așa?
- Pur și simplu. Nu am cum să știu ce este.
- Păi, nu ai observat, are sâni sau..., mă rog...

- Nu...
- Și unde ai agățat-o?
- Nu am agățat-o, ci am găsit-o, sau... poate... l-am găsit, de ce te grăbești? - o făcea el pe misteriosul, să-și fiarbă soția fără apă.

- Ești întreg la minte?
- Da..., într-un fel.
- Crezi?
- Da, cred.
- Ești bolnav, cumva?
- Eu?... Nu. El sau ea... sigur este.
- Ce are? Nu înțeleg.
- Un picior rupt din cauza gheții.

- Unde l-ai sau ai găsit-o?
- Pe lac, prinsă în gheață.
- Omule, vrei să mă omori? Ce căuta un copil pe lac în gheață?

- Nu am spus că este un copil.
- Dar ce este atunci dacă nu este copil?
- Un pui de lebedă.
- Chiar ai vrut să fac infarct?
- Nu.
- Cum, așa?
- Ți-am răspuns doar la întrebări.
- Ești nebun, omule. Du-te la medic să te cauți. Cred că singurătatea din camera ta, bântuită de vânturi, ți-a luat mințile.

- Deocamdată, nu mi le-a luat, dovadă că la bătrânețe am devenit din nou „tată” cu responsabilități, așa că mai bagă o pâine în sacoșă pentru pui. Sper ca atunci când i se va vindeca piciorul și voi putea să-l redau familiei sale, să mă simt fericit că am salvat un suflet.

- Treaba ta. Ia și niște mălai și pune-i puțină apă, poate îl mănâncă, că tot un fel de găscă este.

- Am să-i transmit că este de la tine.
- Am spus eu! Singurătatea nopților ți-a luat mintea, omule!

Nicolae și-a luat sacoșă cu mâncare și a plecat la noul său prieten, rămas doar cu Moldova la căldura caloriferului din cameră. Erau acum buni prieteni cei doi. Meritul de a salva pasărea era al cățelușei sale maidaneze.

În două săptămâni, piciorul puiului s-a vindecat și Nicolae, cu el în brațe, căuta stolul de lebede pe lângă malul mării. A trecut pericolul înghețului, iar zăpada s-a topit. A găsit stolul tot lângă cazemata de la Spitalul Municipal, acolo unde trăiau, pescuiau și se întâlneau cu cei ce le iubeau și le aduceau de mâncare, de ani de zile.

Când a văzut stolul, Nicolae i-a dat drumul lui Ghețuș pe plaje. A zburat până s-a alăturat stolului ce plutea elegant pe luciul mării, apoi după ce toate lebedele l-au înconjurat și s-au bucurat gălăgios de venirea sa, puiul a părăsit cârdul și s-a întors la mal, la picioarele lui Nicolae și a cățelușei, ciugulindu-l de pantalon.

A ridicat gâtul său elegant și l-a scuturat în aer cu bucurie. Nicolae a înțeles mesajul. Rămân prieteni pentru totdeauna. Când Ghețuș a plecat spre apa mării, Moldova a alergat spre cârd, lătrând disperată. Își pierduse prietenul, care îi ținu-se de urât două săptămâni. Se vor mai vedea vreodată, oare? La mal și-au luat la revedere. Unul aparținea apei, celălalt uscatului. Așa s-au despărțit, rămânând prieteni pentru totdeauna, o pasăre, un câine și un om de omenie.

Ioana VOICILĂ DOBRE

Îngerul păzitor

Sunt vulturul rotitor
deasupra munților
iar teama
fuge-n trecut,
speriată!
Alături,
zâmbești enigmatic
ascunzând scara sub aripă.
Rămâi, cu mine,
pasăre rară
și nu voi mai privi
niciodată în abis
ci numai
cerul,
casa mea și a ta!

Roata timpului

Numai ceasul e de vină!
De când a coborât
din perete
și a ieșit din cerc
însăilându-se
pe ecranul telefonului,
toate firele vieții s-au încurcat
în limbile-i înveninate de Timp.

Visul ca o săgeată

Nimeni nu-mi poate lua visele!
E prima descoperire
a arcașului din mine.
Și totuși,
o săgeată nu-mi iese la socoteală!

Reflecții

Nicio bucurie nu e întregă!
Nu sunt așa cum mă visezi,
nu ești aici când te doresc
și totuși
suntem jumătăți
ale aceluiași măr...

Urna sufletului meu

În vasul acesta rustic
pictat cu vechi motive,
cenușa patimilor
e înțesată
de mine explozive.
Ai grijă, exploratorul,
iubirea e încă o mină activă!

Dragoste de viață

Iubesc ploaia, vântul sălbatic,
zăpada, cernând singuratic.
Și totuși insist și totuși risc,
să privesc soarele în adâncul luminii.
Căldura lui mă învăluie și soare devin!

Stelian IONESCU-ASTRALUS

(06.06.1922 – 07.01.2004)

Născut la Roșiori de Vede, Teleorman, s-a stabilit ulterior la Brașov, unde este înmormântat.

Ofițer, ulterior tehnician constructor.

A publicat 3 cărți, toate de epigramă: „La dolce vita” (1996), „Râsul de pe lume” (1998), „La trei-păzește” (2000).

Este inclus în peste 40 de antologii și volume colective de epigramă.

A fost membru fondator și președinte al Cenaclului umoriștilor brașoveni „Anton Pann” și s-a îngrijit de organizarea a 12 ediții ale Festivalului Național „Epigrama, Zâna Ironiilor” (frumos nume!), în intervalul 1991-2002.

Astralus, cum era cunoscut **Stelian Ionescu** în lumea epigramei românești, a fost unul dintre marii epigramiști români: atât la „stat” (înalt de 1,90 m, athletic, top-model aș putea spune), cât și ca implicare (a fost membru fondator și vicepreședinte al Uniunii Epigramiștilor din România) și, mai ales, ca valoare epigramatică (premiat la numeroase concursuri naționale).

Ratare în viață

Din ale vieții mari probleme,
Pe asta cel mai bine-o știu:
Mereu eu m-am sculat devreme,
Dar veșnic „m-am trezit” târziu!

Redistribuirea bugetului

Printr-un act de guvernare –
Socotind că astfel scapă –
Vor să umple-o groapă mare
Cu pământ din altă groapă.

Prețul iaurtului

Mâncând iaurt și la cantină,
Pe vremuri mi-am luat mașină
Și-acuma tot iaurt mâncând,
Azi, mâine, trebuie s-o vând!

Soluții

Nu vom putea ieși din criză
Decât cu mijloace de „piață”:
Democrația – ca deviză,
Corupția – ca mod de viață!

Astenii de primăvară

Când primăvara, astenia
Motiv devine de zădărnii,
Bărbații-și uită datoria,
Femeile își uită anii.

Stop criticii

Când negativele aspecte
Nu vor mai fi, le-om duce dorul,
Căci, fără unele defecte,
La ce-ar mai folosi... umorul?

De m-aș mai naște a doua oară

N-aș vrea să fiu miliardar
Și nici, în rând cu dizidenții,
Aș vrea să fiu minoritar
Să pot avea și eu pretenții.

Șahul, joc străvechi

Nu s-a depășit rutina,
Nu s-au petrecut minuni:
Regele, ca și regina,
Stau și-acum între... nebuni.

Exod

Rămânerea pe-afară e mania
Ce de o vreme vrea să se remarce!
Devine limpede că-n România
Nici... bumerangul nu se mai întoarce.

Sinceritate

Găsesc c-a fericirii cheie
Și-al sufletului meu balsam,
Să mor e, pentru o idee,
Dar deocamdată nu o am!

Vânt (definiție)

O adiere, dacă vrei,
Ce are prostul obicei
Rămas de la securitate:
... Bate!

Inexorabila dilemă

Timpul ăsta e nebun
Și, în calcule, meschin:
Pe măsură ce-l adun,
Îmi rămâne mai puțin.

Porcul și politica

Politica – zic eu- din toate
O cale de-ngrășare e,
Căci în politică se poate
Și-i bine să mănânci... orice!

Eterna poveste

S-au cunoscut, s-au cunoscut,
S-au înșelat, au divorțat,
S-au recăsătorit apoi
Și-i bine-acum!... Ca-n versul doi!

Plâns de toamnă

Când norii plâng și când copacii
Își plâng pierduta boltă verde,
Iar câmpul gol își plânge macii,
Eu râd... că nu mai am ce pierde!

Politica

O entitate ce trăiește
Din paradoxuri și minuni!
Ea adevărul îl slujește
Edificându-l din minciuni.

Minijupa

Privindu-i fusta, scurtă foc –
Doar două palme sub mijloc –
Bărbatul, trist, îi reproșă:
„Iubito, tu-mi ascunzi... ceva!”

Judecata de apoi și plata păcatelor

O, Doamne-acuma, când îți stau în față
Încovoiați sub grelele păcate
Ce mi-au nevrednicit întreaga viață,
Permite-mi să mi le plătesc... în rate!

„Tradiție” românească

Când „Domnii” nu le conveneau,
La „Nalta Poartă” îi vindeau;
Și vânzătorii nu sunt morți:
O fac și azi... la alte porți!

Tânără prima oară la vot

Cu ochii ei de peruzea,
S-a prezentat la vot copila
C-o fustă ce-i acoperea
Doar locul unde pui... ștampila.

De mortuis nil nist bene

De peste veacuri ne parvine
Dictonul care ne învață:
„Pe morți vorbiți-i doar de bine”
Că i-ați bârfit destul în viață!

Nuanță definitorie

Peste tot se-nalcă dreptul,
Visuri mari se năruie!
Nu renunță înțeleptul-
Prostul, însă... „stăruie”.

Paradox feminin

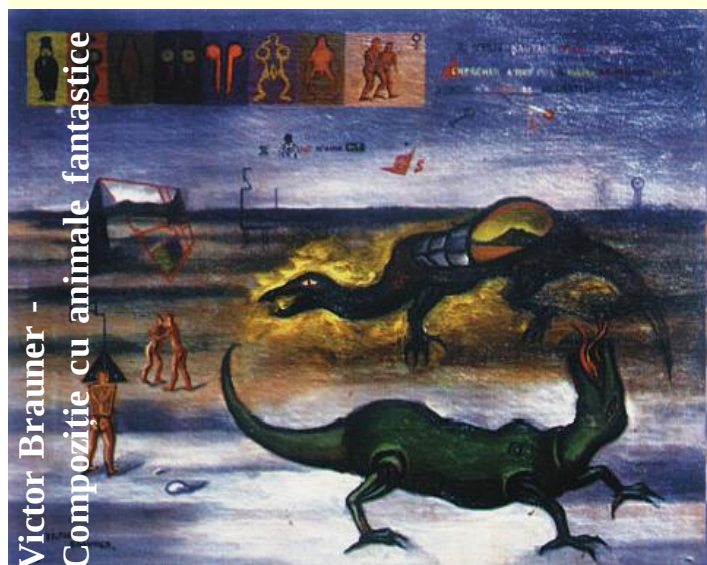
Am admirat-o undeva,
În timp ce-și etala pe stradă
O fustă ce-i acoperea

Mort

Un tip rigid, dintr-o bucată,
Dar – din păcate – încrezut,
Căci nu salută niciodată
Și nu răspunde la salut.

Cristina OPREA

Lumea tainică a picturii lui Victor Brauner

Victor Brauner -
Compoziție cu animale fantastice

Pe 15 iunie, acum 107 ani, la Piatra Neamț venea pe lume **Victor Brauner**, artist de mare anvergură, cu un rol important în istoria artei moderne.

Despre creația sa există mărturii scrise de către specialiști, materializate în articole și cărți. Acest articol nu se vrea a fi decât o re-amintire a personalității sale, a scurtei sale existențe, având în vedere faptul că a locuit printre noi numai 66 de ani. Timp prea limitat pentru creația unui artist.

Dacă privim cu atenție opera sa, facem o incursiune prin curentele secolului XX, începând cu expresionismul, constructivismul, cubismul, dada-ismul și ajungem în spațiul suprarealist, unde ne oprim, fascinați de modalitatea artistului de a ne arăta cum să pășim într-o altă lume.

Demersul său artistic a început, cum era firesc, cu studii după natură, dar conștientizându-și trăirile, artistul face primii pași în spațiul transcendent. O perioadă a pendulat între materie și spirit, alegând lumea spirituală, ilustrată în stilul său inconfundabil. Trecerea aceasta poate fi ușor percepută prin vizualizarea mai atentă a lucrărilor.

Probabil, bântuit de întrebări asupra naturalului și supranatu-

ralului, s-a oprit și asupra acesteia - ce înseamnă imaginea și cum poate marca ea existența umană? Suntem înconjurați de imagine de la venirea pe lume. Totul este culoare și mișcare. Rapiditatea de stocare a imaginilor, care ne impresionează pe parcursul existenței, depinde de fiecare individ în parte. Suntem unici și avem trăiri unice. Creația lui Victor Brauner ne „vorbește” despre unicitate, dar și despre un tărâm magic, în care mai multe semne-simbol sălășluiesc într-o armonie totală. Luând în considerare natura înconjurătoare, factorii externi, își construiește cu grijă spațiul unde își vor duce „existența” elementele cu încărcătură simbolică, ce nu au fost compuse aleatoriu, ele reprezentând o simbioză între real și imaginar.

„Lumea sa”, cu substrat fabulos, este populată de animale fantastice, păsări, pești, pisici, șerpi, câini, balauri, himere cărora li se alătură figura umană (feminină, masculină) și elementele vegetale - floare, frunză, copac. Și-a gândit propria sa lume mitologico-urbană. Mircea Eliade socotește că „înțelegerea mitului se va număra într-o zi printre cele mai utile descoperiri ale secolului XX” datorită acelu-

„rest mitic” din comportamentul modern „consubstanțial cu condiția umană, în măsura în care el exprimă angosta față de Timp” (*Mituri, vise și mistere*, 1972).¹

Modul său de a simți culoarea și de a o așterne pe pânză este diferit. Cromatica este surprinzătoare, având în vedere trecerile de la un spațiu limpezit de lumină la unul tulburat de întuneric. Se servea de culori într-un mod simbolic, cu semnificații numai de el știute. În funcție de mesajul lucrării se pot identifica anumite armonii cromatice. Accentuând anumite tonuri creează o concepție de unitate cromatică. Trece de la pata plată la pata picturală cu o mare ușurință, ceea ce demonstrează sensibilitatea sa, dar și cunoașterea aprofundată a tehnicilor picturii. Culoarele au o mare forță de a reflecta gândul creator al artistului.

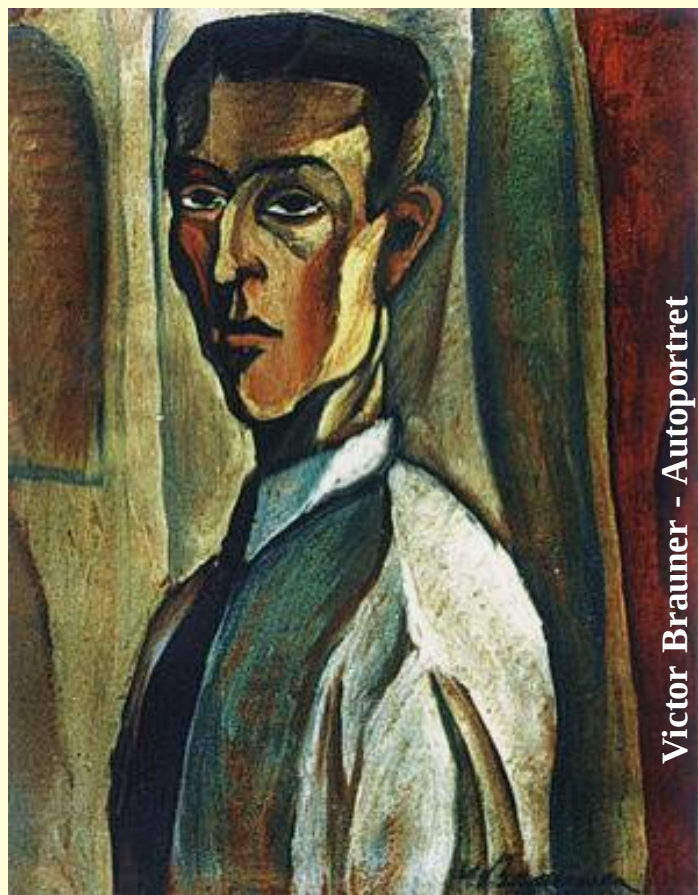
În tablourile sale apar fie un

element sau chiar două elemente, ca dominante, restul construind magistral spațiul compozițional. A găsit căi de comunicare din interior către exterior și invers. Compozițional, Omul este centrul în jurul căruia dispune celelalte părți ce compun imaginea și creând un dialog.

Cu măiestria de care a dat dovadă, a încercat să unească spațiul terestru cu cel celest. Prin elementele sale compoziționale a pătruns în mentalul colectiv.

Lumea semnelor sale, aceste ideograme îi construiesc un limbaj mai greu accesibil. Pentru fiecare element ce îi populează compozițiile a găsit o semnificație. A construit o lume magică folosind simboluri ce aparțin tuturor corpurilor culturale.

¹ Kernbach Victor, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Albatros, București, 1983, p. 430.

Victor Brauner - Autoportret